

PEDAGOOGIKA TERMINOLOOGIAST

23. märtsil 1976 analüüsiiti sektsiooni koosolekul "Säde-me", "Tähekesse" ja "Pioneeride" keeletarvitust (Prot. 107). Leiti, et pioneeritöö terminoloogia vajab korrastamist. Näiteks toodi mõned probleemsed juhtumid.

1. Kas parem on pioneerimaja või pioneeride maja, pioneerinõukogu või pioneeride nõukogu?
2. Vene sõna пионерстрой peaks eesti keeles olema pioneeriehitus, mitte pioneeririvi.

Siingi sooviti eelkõige kuulda asjatundjate arvamust.

24. novembril 1986 rääkis Tiiu Erelt pedagoogika oskussõnavara korrastamisest, ta tutvustas 1982. aastal loodud pedagoogika terminoloogia komisjoni tööd ja otsuseid (Prot. 164; ettekanne on ilmunud ka "Keelesõnumikus" 1987). Kõneleja rõhutas, et pedagoogika on laia kandepinnaga ala, mille oskuskeelt ei peava mõistma nii teadlased, õpetajad kui ka lapsevanemad. Paljud pedagoogika terminid lähevad üldkeelde ja peaksid järelikult olema üldarusaadavad. Praegused terminid seda sageli pole.

sotsiaal-pedagoogiline kompleks

Väheütleva sisuga mõttetu väljend (Erelt 1987: 21).

kool

Vene keeles on terminid школа ja учебное заведение. Viimane ei tarvitse eesti keeles alati olla õppeasutus, tihti on kool parem, eriti liitsõnades nagu rahvuskool, kõrgkool (Erelt 1987: 22).

põhikool

vn неполная средняя школа

Eesti keeles ei sobi mittetäielik keskkool, sest rõhutada ei tule hariduse mittetäielikkust, vaid seda, et 9 klassi annavad põhihariduse, mis on aluseks järgnevale (Erelt 1987: 23).

erikool

süvakool

Küllaltki levinud on tava, et eri- märgib kõike keskmisest hälbivat. Parem oleks aga tähenduslik eristus: erikool on puuetega või käitumishälvetega lastele, süvakool võimaldab andekatele õpilastele põhjalikumat õpetust. Samasugune tähendusvahe on sõnaadel eriklass ja süvaklass, eriõpe ja süvaõpe (Erelt 1987: 20).

pikapäevakool

pikapäevarühm

Mitte pikendatud päevaga kool ~ rühm (Lõökene 1971: 50).

kutsekool

Sektsiooni abiga on keelest välja tõrjutud sobimatu sõna kutsetehnikakool (Lõökene 1971: 51; prot. 145).

internaatkutsekool

Mitte kutsekool-internaat (Prot. 134).

rahvuskool

Vene keeles on nii национальное учебное заведение kui ka национальная школа. Eesti keelde ei kõlba rahvuslik õppeasutus. Terminit rahvuskool on peetud ka ebatõpseks, sest vene koolgi on olemuselt rahvuskool (Prot. 164; Erelt 1987: 22).

kõrgkool, kõrgõppeasutus

kõrgharidus

Need on 1975. aasta uudisliitsõnad, mis tunnistati heaks ja levisid keeles kiiresti. Varem / olid tarvitusel sõnaühendid kõrgem kool, kõrgem haridus jt. Liitsõnalisi kujusid kasutades saavutatakse ühtsus teiste sama tüüpi terminitega, nt alg-, kesk- ja kõrgkool. Kõrgkooli ja kõrgõppeasutuse (vn высшая школа ja высшее учебное заведение) vahel tähenduslikku vahet ei ole, parem on kasutada ainult esimest varianti (Prot. 103, 105, 130; Erelt 1987: 22).

graafiline kunstilis-pedagoogiline õppeasutus

Eesti keelde selline nimetus mingil juhul ei sobi. Tuleb selgeks teha tema sisu ja leida sellele vastav õige termin (Prot. 167).

koolitama

Kiideti heaks selle sõna kasutamine tähenduses 'kaadrit ette valmistama' (TE 26.01.68).

kooli juhtkond

Mitte kooli direktsioon või administratsioon (Erelt 1987: 21).

omavalitsus (koolis)

Vn самоуправление ei ole isejuhtimine.

kooli kodukord

Vn правила внутреннего распорядка школы on sageli tõlgitud väljendiga kooli sisekorra eeskirjad. Tegemist on siin nn uue sisu usuga, kus vene keele teistsuguse sõnastuse tõttu unustatakse ära sama mõiste ammu eestikeelne tähistaja. Arvatakse, et tegemist on mingi uue mõistega, ja püütakse seda edasi anda vene väljendi tähttähelise tõlkimisega (Erelt 1987: 22).

õppevorm

Mitte õppetöö organiseerimise vorm ega õppetöö vorm (Erelt 1987: 23).

kutseõpe, kutseõpetus

Mitte kutsealane ettevalmistus ega professionaalne tööõpetus (Prot. 152; Erelt 1987: 23).

kaugõpe

Vn заочное образование

Mittestatsionaarne õpe on tarbetu ja nigel võõrsõnaline terminikuju (Prot. 115; Erelt 1987: 21).

õhtuõpe

Vn вечернее образование (Prot. 115).

õpi- ja õppe-

Need on erineva tähendusega liitsõnaosised: esimesel juhul on tegemist õppimisega, teisel õpetamisega. Tuleb teha vahet sõnadel nagu õpijõudlus ja õppejõudlus, õpikoormus ja õppekoormus, õpiedukus ja õppedukus. Õiged on õpiaeg, õpiring, aga õppe- ja kasvatustöö, õppekabinet (Prot. 91, 102, 105; Vint 1977).

Õppekomplekt 'mingi aine õppevahendite kogum õpilastele ja õpetaja(te)le'

Vene keeles on terminid учебный комплекс ja учебно-методи-

ческий комплекс. Nende tähttäheleine tõlge oleks õppekompleks ja õppemetoodiline kompleks, mis õiget tähendust edasi ei anna. Pisut läbimõeldumad vasted on õpikomplekt (õpilastele) ning õpi- ja õppekomplekt (nii õpilastele kui ka õpetajatele). Tegelikult pole seesugust eristust enamasti vaja, järelikult piisab sõnast õppekomplekt. Kui eristamine osutub vajalikuks, saab seda teha teksti vahenditega (Erelt 1987: 19).

õpetamine ja kasvatamine

Mitte õppe-kasvatusprotsess.

õpilaste aktiviseerimine e aktiveerimine e aktiivistamine

Mitte õppeprotsessi aktiviseerimine.

juhendamine

Mitte juhendustegevus.

korrigeerimine (defektoloogias)

Mitte korrektsioonitöö.

uurimiskursus

Mitte uurimistöö kursus.

töökasvatus

Mitte tööalane kasvatus.

metoodikanõukogu

Mitte õppemetoodikanõukogu.

tööõpetuse metoodika

Mitte tööõpetuse õpetamise metoodika.

pedagoogikaainete metoodika

Mitte pedagoogiliste distsipliinide õpetamise metoodika.

Neis näidetes esinevad pedagoogika oskussõnavara tüüpilised üleliigsed elemendid protsess, tegevus, töö, alane, õppe-, õpetamine (Erelt 1987: 23).

metoodiline juhend 'õpetuse või kasvatuselõigu korraldamise juhend'

Vene keeles võib see olla nii методическое руководство kui ka методическое письмо (Erelt 1987: 20).

õpetajate kogemusloengud

vn педагогические чтения

Eesti keeles ei sobi pedagoogilised lugemised, seetõttu on

leitud uus, teisest keelest täpsem termini motivatsioon, mis sisu edasi annab (Erelt 1987: 23).

kalenderplaan

teemaplaan

Mitte kalendaarne, temaatiline plaan.

otsingumeetod

uurimismeetod

kommentaariumeetod

Mitte otsinguline, uurimuslik, kommenteeriv meetod.

Sõnadega plaan ja meetod on parem moodustada liitsõnu kui sõnaühendeid (Erelt 1987: 24).

emotsiooni- ja tahtesfäär, tunde- ja tahtevald

fakultatiivaine, vabaaine

alternatiivaine, valikaine

Oma ja võõrtermin on võrdvõimalikud, neid saab vaheldada (Erelt 1987: 22).

geograafia, maateadus

Tänapäeval mõjub maateaduse kasutamine geograafia kõrval või asemel uuenduslikult, ometi on see vana eesti sõna (Prot. 163; Erelt 1987: 22).

kodulugu

vn ознакомление с окружающим миром

"Uue sisu usus" on seda tõlgitud tutvumine ümbritseva maailmaga. Mõistel on olemas ammune eestikeelne tähistaja kodulugu (Erelt 1987: 22).

lasteaiamatematika

Seegi on vana sõna, mida tänapäeval uuendusena pakutakse (Prot. 163).

tagasiside

vn обратная связь, ingl feedback, sks Rückkopplung

vestlustund

vn урок беседы, ingl conversation lesson, sks Konversationsstunde

Nende terminite motivatsioon langeb eri keeltes kokku (Erelt 1987: 22).

ekraanõppus v ekraanõpe

Nii nimetatakse nt parteihariäusvõrgus õppust õpimaterjali

ekraanile projitseerimise varal. Ei sobi ekraniseeritud õppus, see võib tähendada ka filmitud õppust (Prot. 121).

lisaõppus

vn дополнительное занятие

Mitte täiendav õppus. Terminoloogias sagedane tõlkelaenamine ei tohi olla mehaaniline muukeelsete vahendite kopeerimine (Erelt 1987: 22).

menetluspraktika

Hea termin, sest mittetootvatel erialadel ei sobi tootmispraktika (Prot. 105).

laborivahendid

laboritöö

laboritund

Mitte laboratoorsed vahendid, laboratoorne töö, laboratoorne või laboratoorse töö tund (Erelt 1987: 24).

kollektiivharjutus, ühisharjutus

individaualharjutus, üksi/harjutus

Oma- ja võõrsõna on võrdvõimalikud.

Õige on üksi-, mitte üksikharjutus (erelt 1987: 22).

grammatikaharjutus

Mitte grammatiline harjutus.

sõnavaratöö

Mitte sõnavaraline töö, sõnavaraalne töö ega töö sõnavara raga.

matemaatikaülesanne

Sõnaühend matemaatiline ülesanne on teise tähendusega, s.o matemaatikat nõudev ülesanne mis tahes aines, nt füüsikas või keemias. Töö-, harjutus- ja ülesandeliigid tegevuse objekti järgi tuleks väljendada liitsõnaga (Erelt 1987: 23).

jaotvara, jaotusmaterjal

Varasem termin oli didaktiline materjal. Pärast arvutustehnika terminite riistvara ja tarkvara juurdumist pedagoogika keeles tuli nende eeskujul käibeale ka jaotvara (Erelt 1987: 24).

Koolieelne iga

On süsteemsem kui eelkooliiga, sest nt lasteaed on kooli-

eelne asutus, mitte eelkooliasutus. Alati tuleb lähtuda terminist koolieelne; siit ka koolieelik (Lõökene 1971: 49).

lelumäng e kannimäng

Mitte manipuleerimismäng.

lii~~g~~utustumäng

Mitte funktsioonimäng.

ühismäng

Mitte kollektiivne mäng.

mängujuht

Mitte mänguorganisaator.

mängukoht

Mitte mängutsoon.

Koolieelse kasvatus terminoloogias on võõrastavad rohked võõrsõnad (Erelt 1987: 21).

audioõppevahend, kuuldeõppevahend

videoõppevahend, vaateõppevahend

audiovisuaalne õppevahend, kuulde- ja vaateõppevahend

Võõr- ja omakeelend on võrdsed (Erelt 1987: 22).

akalkuulia, arvutusvõimetus

düskalkuulia, arvutusraskus

apraksia, sihtliigutusvõimetus

düspraksia, sihtliigutusraskus

asteenia, jõuetus

fonasteenia, häälejõuetus

ehholaalia, kajakõne

ambidekstria, mõlemakäelisus

autism, endassesulgumus, endassesuletus

foobia, pelgus

Ka nende defektoloogiaterminite puhul on mõlemadujud võimalikud. Võõrtermini mõistmine eeldab kreeka ja ladina keele tundmist, seepärast on väljaspool erialast käsitlust parem kasutada omi, mõiste sisu väljaütlevaid sõnu (Erelt 1987: 21).

kuuldeseadmed

kuuldetehnika e surdotehnika (defektoloogia haru)

Vene keeles tähistab mõlemat mõistet сурдотехника, eesti

keeles on kummagi tähenduse jaoks eri sõna (Erelt 1987: 20).
suultlugemistähestik (kurtidel)

Mitte optiline alfabeet.

hindeline arvestus

Mitte diferentseeritud arvestus.

erialakateeder

Mitte profileeriv kateeder.

Neis termineis on vöörapärane kuju taunitav (Erelt 1987: 21).

matrikkel

Selle sõna tähendus on aja jooksul muutunud. Ajalooline tähendus on 'privilegeeritud isikute nimekiri', nt aadlimatrikkel, tänapäeval 'nimekiri ja selle põhjal väljaantud tunnistus'. 1950. aastatel tähistas matrikkel ainult üliõpilaspiletit, hiljem on tähendus laienenud ka õpinguraamatule ja kaks asja on hakanud omavahel segi minema. Segaduse vältimiseks tuleks kasutada õpinguraamatut või leida selle jaoks mingi uus lühike sõna (Prot. 111, 143).

oivik

Ajakirjanduses aeg-ajalt esinev harvsõna, mis algselt soovitati kasutusele võtta eesrindlase sünonüümina, võib tähendada ka eesrindlikku töolist (Lõökene 1971: 46; prot. 91, 111, 126).

kõurik

kõuriklus

1972. aastal mainiti neid kui värskeid pedagoogika termineid (Prot. 82).

abiturient 'keskkoolilõpetaja'

Mitte 'ülikooli sisseastuja' nagu vene keeles (Prot. 96, 148, 163).

vilistlane 'kõrgkooli lõpetanu'

Hea keelend, mida tuleks selles tähenduses tarvitada (Lõökene 1971: 49).

Sektsioonis märgiti sedagi, et puudub nimetus ülikoolis õppijaile, kellel üks kõrgharidus juba on. Ei sobi üliõpilane ega kuulaja. Väideti, et tegemist on juriidilise küsimusega (Prot. 163).

MERETERMINOLOOGIAST

15. mail 1973 oli sektsiooni koosoleku päevakorras merendusterminoloogia arutamine (Prot. 87). Muuhulgas kerkis üles küsimus, kas on õigem rääkida merendus- või mereterminoloogias. Paremaks tunnistati mereterminoloogia, kuna see on üldisem, hõlmab ka kalanduse.

Hetkeprobleemidest kõneles meremuuseumi direktor Ants Pärna. Kõneleja mainis, et emakeelse mereterminoloogia alal pole midagi rõõmustavat, kuid huvi olukorra parandamise vastu on suurenenud. Oskussõnavara peaks arenema meremeeste endi seas, objektiivsetel põhjustel pole see aga võimalik: laevadel on koogu asjaajamine vene keeles, ka merekoolides ei õpetata eesti keelset terminoloogiat. Meremeeste suust levib nende sageli viigane terminoloogia trükisõnasse. Korrastatud oskussõnavara on vaja ajakirjanikele, meremuuseumile ja kalurikolhoosidele.

A. Pärna tutvustas muuseumi juurde moodustatud mereterminoloogia komisjoni tööd, mille lähemaks eesmärgiks on mereterminoloogia märksõnastik, kaugemaks mereentsüklopeedia. H. Meriste märkis, et asjatundjate selline aktiivsus on ainulaadne.

Teatud määral olid merenduse oskussõnad kõneaineks ka Ajakirjanike Liidu keele- ja tõlkesektsiooni ning spordiajakirjanike sektsiooni ühisel koosolekul 24. aprillil 1979, kus läheneva olümpiaregatiga seoses arutati purjespordi sõnavara (Prot. 124).

L a e v a t ü ü b i d

alus

Seda on peetud vajalikuks sünonüümiks sõnale laev, samas ei ole selge, kas alus tähendab igasugust laeva või on oluline ka suurus, materjal jne (Lõokene 1971: 52; TE 26.01.68).

praam

parvlaev

Need on eri mõisted. Praam on väikese süvisega ja madala põhjaga iseliikuv või pukseeritav veesõiduk nt liiva vedamiseks. Sisuliselt annaks sama tähendust edasi ka sõna raudlodi. Parvlaev on iseliikuv veesõiduk, mille tekk on kohandatud veokite paigutamiseks ja mis toimetab suhteliselt lühikesel vahemaal edasi veokeid ning inimesi. Üldkeeles on ka parvlaeva tähenduses levinud sõna praam. Eristamine ongi vajalik eelkõige oskuskeeles (Prot. 87, 176).

praamer

Sõna tähistab põhimõtteliselt uut laevatüüpi, mida inglise keeles nimetatakse lash või seabee. Praamer veab konteinaereid, mis kujutavad endast praame.

treilerilaev

Pakutav uus termin tähistab uut tüüpi laeva, mis võtab peale ratastega vankreid, et kaupa ümberlaadimiseta edasi toimetada (Prot. 87).

puistlastilaev

1973. aastal märgiti, et puudub oma nimetus sütt, maaki jms vedava väga suure laeva jaoks, kasutatakse sõna balker. Võiks olla puister. Hiljem leiti sobiv termin puistlastilaev (Prot. 87, 167).

konteinerveolaev

Õige on liitsõna, mitte konteinerveo laev (Prot. 111).

pukser

1973. aastal tehti ettepanek võtta see puksiiri rahvakeelne nimetus uude OSI. 1976. aasta ÕS annabki pu`kser, -i, -it - kõnek. puksiir.

vedurlaev

Meenutati kui unustatud terminit, mis samuti tähistab puksiiri.

tõukur, tõukurlaev, tõukurpuksiir 'puksiir, mis tõukab laeva ees'

Soovitatud on ka sõna pusar (Prot. 87).

pargas

barkass

Märgiti, et perioodikas ja sõnastikes kasutatakse neid paralleelselt ilma vahet tegemata. Vene sõnaraamatutes esinevad паркас ja баркас küllalt segaste seletustega. Tehti ettepanek võtta pargas kui eestipärane tarvitusele tähenduses 'suur sõude-, mootor- või aurupaat sadamavedudeks'. Sõnal on teatav kohalik värving. Barkass võiks jääda tähistama suurt sõjaväepaati, ka purjedega (Prot. 87, 124).

kaater 'tekiga mootorpaat'

kutter 'ühemastiline purjekas'

Need on erinevad terminid, seetõttu pole õigustatud ettepanek võtta kaatri asemel tarvitusele kutter (TE 16.03.71; prot. 87, 124).

traaler

Sarnasuse tõttu segatakse traaler sageli ära sõnaga traal. Laevatüüp on traaler (Prot. 124).

hõljuk 'õhkpadjal laev'

tiibur, tiiburlaev

Mitte veealuste tiibadega laev (Prot. 87).

amfiiblaev

Mitte laev-amfiib (Lõokene 1971: 116).

allveepaat

Sellist sõna ϕ on mõeldav kasutada väiksema allveelaeva kohta (TE 16.03.71).

glisser e liugpaat

vn гליссирующее судно

diiselelektrilaev

vn дизель-электроход

aurik

Alates 1972. aasta lõpust aurikuid Eesti Merelaevanduses enam ei ole ja ühegi käigusoleva laeva kohta ei sobi seda sõna tarvitada.

lodi

Sõnal on kohalik värving. Tegemist on kindla laevatüübiga, mida üldiselt nimetatakse Emajõe lodjaks (Prot. 87).

ookeanilaev, ookeanireisilaev

vn лайнер

Mitte ookeanilainer (Lõokene 1971: 109).

puhkelaev

Pakutud uus termin teatud laevatüübi tähistamiseks (Prot. 87).

jaht 'sportlikuks otstarbeks kasutatav laev'

purjejaht

Mitte purjelaev (Prot. 124).

purjepaat

Sõna on teises vältes (TE 11.11.69).

kummipaad, tävipaad, pneumopaad, õhkpaad

Pakutud nimetused täispuhutava kummipaadi märkimiseks (Prot. 124).

L a e v a o s a d, m e r e s õ i t j m

(laeva) kere

Mitte korpus (Prot. 87).

laevaruum

Mitte trümm (Prot. 124).

raadioruum

Mitte raadioruhv; ruhv on midagi ühiselamutaolist, mida uutes laevades pole (Prot. 87).

komandosild

On täpsem kui üldlevinud kaptenisild.

poord 'külge, parras'

Tauniti sõna puudumist ÕSis.

plangutus, nahk 'jahi kere kõige välisem kest'

Vanasti kujutas see endast 3 tolli paksust planku, tänapäeval aga 2 - 4 mm paksust plastmassikihti. Seoses sellega leiti, et plangutus on võib-olla vananenud sõna, asemele soovitati inglise päritoluga sõna nahk. Leidus ka vastuväiteid, et mõiste sisu ajalooline muutumine ei pea alati kaasa tooma nimetuse muutmist. Täpsustamise eesmärgil võib kasutada ka terminit lausplangutus.

trepp (laeval, ka lennukil)

Mitte trapp.

tent, om tendi 'riie kahe ujuki (ujuklaeva) vahel' (Prot. 124).
kruvi, laevakruvi, sôukruvi

Ei ole selge nende terminite tähendus, omavaheline seos ja vajadus nende järele. Neid kõiki on nii laidetud kui ka vajalikuks peetud. Kindlalt vale on laevavint (TE 14.01.71; prot. 87, 148).

fokk, fokkpuri

foka

Koosolekul märgiti, et need on erinevad purjetüübid, ehkki ENE neid ei erista. ENes on antud ainult fokk 'alumine raapuri purjeka esimeses, nn fokkmastis; esimene kahvelpuri kahvellaeval; ühemastilisel purjekal kolmnurkne puri masti es' (Prot. 124). Foka on sama mis (jahi) eespuri ("Purjetaja sõnaraamat", Tallinn, 1979 ja "Meresõnastik", Tallinn, 1981).

jaul

Sõna tähistab purjestustüüpi poolteisemastilisel alusel, kus esimene mast on kõrgem ja tagumine lühem ning mõlemad on purjestatud (Prot. 87).

taak, staak, staag

Soovitati rohkem kasutada taaki kui eestipärast sõna (Prot. 124).

taglas

Mitte taglastus, seda peeti peenutsemiseks.

peelestik 'mastid, poomid, taglase osad'

trossipuh

Ei sobi öelda kõiepundar.

logiraamat

Mitte žurnaal.

proviant

Mitte produkt (Prot. 87).

kalle, kreen

vn крен

On leitud, et õige on ainult kalle. 1973. aasta meretermi-

noloogia koosolekul peeti võimalikuks paralleelselt kalle (nt pikikalle, külgkalle) ja kreen, kuid mitte kujul green (Lõokene 1971: 109; TE 26.01.68; prot. 87).

laevaga sõitma

Selles tähenduses on väär tõlkida vn плавать sõnaga ujuma (Lõokene 1971: 108).

seilama

See sõna kuulub rohkem meremeeste argosse kui oskuskeelde, tema kasutamisel peab arvestama kirjutise üldist stiili (Prot. 124).

ülesõit 'laeva liikumine ühest sadamast teise'

vn переход

Ülesõidu asemele on pakutud sõna merereis. H. Meriste märkis, et ülesõit ei ole halb, palju hullem oleks ülekäik (Prot. 87).

huvireis, huvisõit, huviristlus, laevamatke, merematke

Pakutud vasted vene sõnale круиз, sest nt kultuurikruis eesti keeles ei sobi (Prot. 176).

jugama 'ühe aeruga edasi ajama' (Prot. 87)

ankrusse heitma

Mitte ankrule asuma.

ankrut hiivama

Mitte ankrut tõstma (Prot. 131).

laadima

lastima

lossima

Nende sõnade tähenduste vahe ei ole selge, nad aetakse sageli omavahel segi. Leiti, et laadima võiks olla üldtermin lastimise ja lossimise kohta (Prot. 87).

trimmima (laeva)

Mitte timmima, tarbetu on ka häälestama (Prot. 124).

tuletorn

Parem variant kui majakas (Prot. 87).

liitsiht 'tuletornide või liinimärkide liin' (Prot. 124).

plaguliin, lipuliin

Mitte valliin (Prot. 87).

veeliin 'piir, milleni laev istub vees' (Prot. 124).

avarii .

Sõnal on kitsam ja laiem tähendus:

- 1) 'merikahju, s.o laevale või lastile tekkinud kahju'
- 2) 'laevaõnnetus üldse'

Vanasti oli avarii ainult merendustermi, tänapäeval kuulub ta ka liikluse sõnavaras (Prot. 133).

roolimees

tüürimees

Need sõnad ei ole tähenduselt identsed, kuigi rool ja tüür seda on. Roolimees hoiab laeva kursil, seda teeb tavaliselt roolimadrus. Tüürimees on kapteni asendaja, kuulub laeva juhtkonda (Prot. 124).

täiskäik

Vene sõna полный üks tõlkevasteid. Õiges eesti keeles on lootsi käsklus nt "Täiskäik vasakule!", mitte "Täis vasakule!" (Lõokene 1971: 114).

merelaevastu (rahvamajandusharu)

Soovitati merelaevanduse asemele. Sõna laevastu on kasutanud juba J. V. Veski (TE 16.03.71).

kalandus

Mitte kalamajandus.

~~ak~~ kalastus 'kalapüük' (TE 17.11.71).

püük

Mitte (kala) väljapüük (Lõokene 1971: 81; TE 26.01.68).

LENNUNDUS- JA KOSMOSETERMINOLOOGIAST

Eraldi koosolekul nende alade sõnavara käsitletud ei ole, kuid eriti eestikeelse kosmoseterminoloogia kujunemisele on keele- ja tõlkeseptsioon saanud palju kaasa aidata, sest suurem osa selle valdkonna mõisteid on tekkinud sektsiooni tegutsemisajal ning tulnud keelde ajakirjanduse kaudu.

L e n n u n d u s

aviatsioonitehnika

Seda peeti liiga keeruliseks sõnaks (Prot. 91).

aerostaat

Mitte õhupall ega dirižabel (Meriste 1975: 290).

deltaplaan, lohelennuk, laug(lemis)lohe jm

Uut õhusõidukit nimetati 1976. aasta ajakirjanduses mitut moodi (Vint 1977).

reisilennuk

Mitte lainer (TE 77).

ülehelilennuk

Sõna on heaks näiteks tendentsist keelendi lühidusele terminikujunduses. Termini ajalooline areng on olnud järgmine: helist kiiremini liikuv lennuk → helikiirust ületav lennuk → ülehelikiirusega lennuk → ülehelilennuk. Viimane kuju tuli käibele 1980. aastal (Prot. 130).

lennujaam

vn аэропорт

Aerosadam või lennusadam on väärtõlge (Lõökene 1971: 109).

maanduma

See on vene verbi садиться üks tõlkevasteid. Väljend lennuk istus on väärtõlge (Lõökene 1971: 108).

ruleerimisrada

Eesti keeles saab ruleerimise asemel öelda veeremine. Ter-

mini kohta sooviti kuulda rohkem arvamusi (Prot. 91).
tsiviillennundus, lennustu

Mitte tsiviillennuvägi ega tsiviillennustik. Varianti tsi-
viilõhulaevastik peeti vananenuks. Soovitati keelendeid
tsiviillennundus ja lennustu merelaevanduse ja merelaevastu
eeskujul (TE 14.01.71 ja 16.03.71; prot. 77):

katsetajalendur, katselendur, lendurkatsetaja

Mitte lendur-katsetaja. Mõne keelemehe arvates tähistab
katselendur isikut, kes teeb läbi katseaega, mistõttu len-
nukeid katsetava isiku märkimiseks on sobivam katsetajalen-
dur e lendurkatsetaja (Lõokene 1971: 32). Hiljem on kinnis-
tunud katselendur.

stjuardess

Erinevalt sõnast stjuuard kirjutatakse stjuardess ühe u-ga
(TE 28.01.69).

K o s m o n a u t i k a

universum

kosmos e maailmaruum

Nende terminite sisu on piiritletav: universum hõlmab maa-
ilmaruumi koos selles olevate kehadega (Maa kaasa arvatud),
kosmos e maailmaruum on universumi osa väljaspool Maad.
Kosmose asemel võib tarvitada ka väljendit kosmiline ruum,
maailm selles tähenduses on aga vananenud. Sõna kosmos tu-
leb hääldada kolmandas vältes (Lõokene 1971: 32; TE
11.11.69).

avakosmos

Esimesena tutvustas seda terminit ajakirjandus (Prot. 130).

kosmoselend

vn космический полет

Mitte kosmiline lend. Sõnaühendina on mõeldav ainult kosmi-
line ruum, mujal on eelistatavam liitsõna (Lõokene 1971:
118).

kosmosereis

Mitte kosmiline reis (Lõokene 1971: 32).

maailmaruumisõit

Hea termin (Prot. 105).

tähelennundus

Astronautika uuenduslik sünonüüm (Prot. 155B).

kosmoselaev

Maaailmaruumi saadetava suure lendkeha märkimiseks tekkis alguses mitu paralleelset nimetust: lunoidlaev, rakettlaev, sputniklaev, kosmiline laev, kosmoselaev-tehiskaaslane, laev-kaaslane. Viimast peeti tõlkemannetuseks. Sektsioonis leiti, et parim termin on kosmoselaev (Lõokene 1971: 31). Hiljem on esinenud ka kurioosne väärtõlge kosmosevaheline laev (Prot. 155A).

kosmoselennuk, orbiidilennuk

Leiti, et kosmosesüstik ei ole hea termin (Prot. 169).

mehitatud kosmoselaev

Seegi on keelesektsooni toetusel käibele tulnud hea termin. Enne selle väljendi leidmist pakuti välja võimalused kosmoselaev, milles on inimene ja inimesega kosmoselaev; heaks ei kiidetud varianti kosmoselaev inimesega pardal (Lõokene 1971: 31; TE 26.01.68; prot. 110).

ekipaaž

Leiti, et selle võõrsõna vältimine on tarbetu purism, sest näiteks kahe inimese kohta ei sobi öelda meeskond. Sel juhul on parem ekipaaž, pakuti ka mehistut (Prot. 110).

kosmoselaeva uurimisaparaadid v teaduslikud aparaadid

Mitte kosmoselaeva teadusliku uurimise aparaadid.

mootor (raketil)

Mitte jõuseade (vn двигатель).

pidurdusmootor

pidurdusseade

Need kõik on raketi osad. Pidurdusseade on ette nähtud nt langevarju abil hoo aeglustamiseks.

rakettmootor

raketimootor

Need on erinevad mõisted, vrd rakettlennuk ja raketilennuk (Lõokene 1971: 31).

rakettlennuk /x/ 'lennuk, mis on ühtlasi rakett'

raketilennuk 'raketti või rakette kandev lennuk'

(Lõokene 1971: 32).

känderakett

Mitte raketikandja (Prot. 91).

maandur

Vn спускаемый аппарат tõlgiti algul sõnaühendiga maandatatav aparaat. 26. augustil 1976 tuli keelde uudissõna maandur, mis peagi levis (Vint 1977; prot. 109, 126).

kuukulgur

Hea termin, mis lühikese ajaga keelde püsima jäi. Uue sõna esmatutvustajaks oli ajakirjandus (TE 14.01.71; prot. 87, 130).

laskuma, maanduma (Kuule, Veenusele jne)

Väideti, et pole tarvis verbi kuunduma (Lõökene 1971: 32).

põkkumine

Vn стыковка

põkkamine

Nende terminite idee on sektsiooni koosolekul tekkinud ja seal heaks kiidetud. Algul ei vaieldi selle üle, kas parem on põkkimine või põkkamine, peale jäi viimane (TE 30.09.70; TE 105).

raadiahõive

Vn радиозахват (спутника)

On parem kui radiohaare (TE 30.09.70).

tehiskaaslane, satelliit

Vn спутник tõlgiti algul kunstlik Maa kaaslane ~ Maa kunstlik kaaslane, peagi levis sputnik. 1961. aastast alates on kasutatavaim siiski tehiskaaslane. Mingil juhul ei sobi sõna sputnik Ameerika kosmosetehnikast rääkides, sel juhul on parem satelliit või ka tehiskaaslane (Lõökene 1971: 32; prot. 131, 142).

biosatelliit

lasersatelliit

Sellisedujud on stiilsemad kui biosputnik, lasersputnik (Vint 1977).

meteosatelliit

Hea termin, mida esimesena tutvustas ajakirjandus ja mille läbimineku keelesektsioon on kaasa aidanud (Prot. 130, 145).

kaaluta olek

Sisuliselt õige on ka kaalutus, vääri aga kaalutuse seisund, mis on toortõlge vene keelest (Lõokene 1971: 31).

kosmonaut, kosmoselendur

NSV Liidus nimetatakse kosmoselendureid kosmonautideks (kosmo- hääldada teises vältes). Ei sobi lendur-kosmonaut. Paarissõnad on vajalikud selleks, et eristada lendurit-kosmonauti, arsti-kosmonauti, bioloogi-kosmonauti jne (Lõokene 1971: 31; TE 11.11.69; prot. 103).

astronaut

Nii nimetatakse USA kosmoselendureid (Lõokene 1971: 31; prot. 103).

astrokosmonaut

Hea termin NSVL ja USA ühismeeskonna liikme märkimiseks (TE 105).

LOODUSTEADUSE TERMINOLOOGIAST

Sel teemal on sektsioonis rääkinud Jaan Eilart 26. veebruaril 1975 (Prot. 100) ja Viktor Masing 14. veebruaril 1984 (Prot. 149). J. Eilart andis tunnustava hinnangu loodusteadusliku terminoloogia väljatöötamisele Eestis 1920. aastatel, mil mitmed keelemehed olid ühtlasi loodusteadlased (J. V. Veski, G. Vilbaste). Mõlemad kõnelejad esitasid kriitilisi tähelepanekuid perioodikas ilmunud loodusteaduslike kirjutiste kohta. Bioloogiaterminid on nii rahvakeelsed, et sageli ei tehta vahet oskussõna ja kõnekeelse sõna vahel. Palju eksimusi on taksonoomiliste alajaotuste osas, eriti liigi ja perekonna vahetegemisel.

Sellest, mida peaks ajakirjanik teadma keemiast ja keemia oskussõnadest, kõneles sektsiooni koosolekul 24. jaanuaril 1964 Oskar Kirret.

B i o l o o g i a

puuk

Puuk ei kuulu putukate, vaid ämblike hulka.

rästik

Rästik on selgroogne, ta kuulub madude, mitte usside hulka.

röövik

tõuk

vastne

Esimene on liblika, teine mardika, kolmas putuka arengustaste.

öökull

Öökull kuulub kakkude hulka, seega on vale väljend öökullid ja kakud.

kaljukotkas

Mitte kuningakotkas.

valgesaba-merikotkas

On vale kirjutada sellenimelisest linnust Karjalas, sest ta elab ainult Ameerikas.

kääbusnahkhiir

Kääbusnahkhiirest on kirjutatud kui väljasurnud loomast. Tegelikult on see Eestis täiesti tavaline loom.

piison

Mitte metshärg. Metshärjad surid 18. sajandil välja.

kabjalised

sôralised

Eesti keeles tehakse neil vahet, vene keeles mitte (Prot. 149).

viires, viirelind

Esimene sõna on teises, teine kolmandas vältes (TE 11.11.69).

leopard

gepard

Need sõnad käänduvad erinevalt. Õige on leopard : leopardi : leopardi, aga gepard : gepard : gepardit (Prot. 169).

suurulukid

Selle sõna venekeelne vaste on крупные звери, mitte дичь (Prot. 86).

keiserpingviin

Mitte imperaatorpingviin (TE 26.01.68).

vöötorav

Mitte toorlaen burundukk (Meriste 1975: 354).

stauriid

Mitte stavriida (Lôokene 1971: 10; TE 26.01.68).

kääbuskonn

Vn лягушка-лилипут

Mitte konn-liliput (Lôokene 1971: 113).

vesivaksik

Vn водомерка ei ole veemôôtur (TE 167).

sammal

samblik

Kahe täiesti erineva mõiste sagedast segiajamist põhjustab

valgesaba-merikotkas

On vale kirjutada sellenimelisest linnust Karjalas, sest ta elab ainult Ameerikas.

kääbusnahkhiir

Kääbusnahkhiirest on kirjutatud kui väljasurnud loomast. Tegelikult on see Eestis täiesti tavaline loom.

piison

Mitte metshärg. Metshärjad surid 18. sajandil välja.

kabjalised

sôralised

Eesti keeles tehakse neil vahet, vene keeles mitte (Prot. 149).

viires, viirelind

Esimene sõna on teises, teine kolmandas vältes (TE 11.11.69).

leopard

gepard

Need sõnad käänduvad erinevalt. Õige on leopard : leopardi : leopardi, aga gepard : gepard : gepardit (Prot. 169).

suurulukid

Selle sõna venekeelne vaste on крупные звери, mitte дичь (Prot. 86).

keiserpingviin

Mitte imperaatorpingviin (TE 26.01.68).

vöötorav

Mitte toorlaen burundukk (Meriste 1975: 354).

stauriid

Mitte stavriida (Lôokene 1971: 10; TE 26.01.68).

kääbuskonn

Vn лягушка-лилипут

Mitte konn-liliput (Lôokene 1971: 113).

vesivaksik

Vn водомерка ei ole veemôôtur (TE 167).

sammal

samblik

Kahe täiesti erineva mõiste sagedast segiajamist põhjustab

terminite suur kõlaline sarnasus. Ei ole hea samade tüvede liigne koormamine (Prot. 100, 149).

põdrasamblik

Mitte põdrasammal (Prot. 149).

hobukastan

See on omaette perekond, mitte kastanite perekonna liik.

puju

koirohi

Koirohi on pujude perekonda kuuluv liik.

seedermand

Perekond on mänd, seeder on liigiepiteet. Ei saa öelda ainult seeder, sest sellega viidatakse perekonnale, mida NSV Liidus pole.

vaevakask

Vaevakask on rabas kasvav meetrikõrgune põõsas, seepärast ei saa öelda nt suur vaevakask (Prot. 100).

pihlakas

pihlakamari, pihlamari

Pihlakas on taim ja pihlakamari tema vili. Üldkeeles kasutatakse sageli väljendit pihlakaid korjama. See ei ole täpne, kuid selgust enamasti ei kahjusta. Ka pihlamari pole termin, ilukirjanduses on ta aga võimalik (Prot. 149).

kukerpuu, paburits

Esimene on termin, teine kõnekeelne sõna (TE 26.01.68).

karikakar

härjasilm

Erinevalt rahvakeelest tehakse botaanikas neil sõnadel vahet: härjasilmal on liht-, karikakral liitõielehed (Prot. 149).

laar

J. Eilart tegi ettepaneku võtta see C. R. Jakobsoni loodud ja hiljem ununenud sõna uuesti kasutusele. Praegu on tarvitusel lehis, mis ei sobi okaspuu kohta (Prot. 100).

greipfruit, kreebu, jõmmelgas

Eesti keeles on pikka aega tarvitatud võõrsõna greipfruit, samal ajal kui soome keeles on kasutusel mugandatud variant greippi. 1970. aastate lõpus pakuti välja uudissõnad kreebu

ja jõmmelgas, tegelik tarvitus on olnud ebaühtlane. Meenu-
tati, et A. Saareste on tarvitanud sõna kreep (TE 26.03.70;
prot. 126, 131).

maapähkel

On parem kui võõrsõna arahhis (Prot. 131).

lillkapsas

vn цветная капуста

Mitte värviline kapsas (Prot. 159).

puravik

Valge seen on vigane tõlge vene keelest (TE 105).

piimahl (unimagunal)

Mitte piimahl (Prot. 152).

juurestik 'paljud harujuured, juurekava'

Liialdatakse moesõnaga juuresüsteem, juurestik ei kujuta
endast süsteemi (Prot. 149).

levila 'levikuala'

Hea termin (TE 26.01.68 ja 14.01.71).

amensalism

kommensalism

Vähe levinud võõrsõnade tarvitamisel peab täpselt jälgima
ortograafiat. Esimeses sõnas on täht m ühe-, teises kahe-
kordne (Prot. 149).

homöostaas

Mitte homeostaas (Prot. 159).

veeõitseng, veeõitsemine

See termin on rohkem piltlik kui täpselt mõiste sisu edasi
andev, seetõttu ei ole mõned bioloogid teda heaks kiitnud
(Prot. 149).

G e o g r a a f i a

alpiaas

Mitte alpiluh; luht on 'üleujutatud ala' (Prot. 100).

märgala (nt Matsalu märgala)

vn водноболотное угодье (Prot. 111).

soo

Kui erinevatel sootüüpidel vahet ei tehta, on kindlam öelda

ainult soo. Madalsoo on sookaskede ja tarnadega, seal saab heinagi teha. Soostumisprotsessi arenedes tekib siirdesoo mändide ja turbapinnasega. Rabas on vaid männid, turbasam-
mal ja laukad.

soobik 'Saaremaa lodu'

Sõna ei saa kasutada Ida-Eesti alade kohta.

salu

palu

Neid ei tohi omavahel ära vahetada: salu on seotud lehtpuu-
dega, palu männikuga. Ei saa öelda okaspuusalu.

kõrb

laas

Kõrb on laiem mõiste kui laas. Kõrb on inimasustuseta ala, mets või rabamaastik. Nt A. H. Tammsaare on teinud vahet kõrvel ja välimal. Teises tähenduses on kõrb lühenenud sõ-
nast liivakõrb. Laas on aga korralik palgimets.

kõnd

puustusmaa

Kõnd on kuiv, parajalt lage kõngas, mida mets üleni ei ka-
ta. Vene пустырь ei ole kõnd, vaid nt puustusmaa (Prot. 100).

soolak

Õsi järgi on soolak 'soola sisaldav maapind', sooldunud pin-
nasega maa-ala'. Ajakirjanduses on aga eriti jahimehed tar-
vitanud seda sõna ka 'lakukivi e soolakivi' tähenduses
(Lõokene 1971: 55; TE 26.01.68).

kuru

Sõnal on mitu tähendust: laanekuru on maastiku mõttes kaug-
koht; metsakuru on kõige kaugemale metsadesse jääv koht;
mäekuru on mäemassiivist läbi minev lõhe, madalam koht ahe-
likus, kust on võimalik läbi käia.

oit 'järvest väiksem looduslik ühik'

J. Eilart soovitas uuesti kasutusele võtta selle ununenud
sõna, mis varem on olnud üle-eestiline. Ei sobi tiik, sest
see on tehisveekogu (Prot. 100).

kontinent, mander

maailmajagu

Need on erinevad mõisted (Prot. 167).

saared, saarestik, saarterühm

Eesti keeles on mitu võimalust tarbetu võõrsõna arhipelaag asendamiseks (Prot. 131, 142).

hoovus (ookeanis)

Mitte vool ega voolus (Prot. 77, 87).

self 'mandrilava'

Mitte mereself (TE 77).

troopika 'palavvööde'

Selle asemel on ekslikult kasutatud sõna eksootika 'võõra-pärasus, ida- või lõunamaisuus' (Prot. 77).

epitsenter, maavärina kese

Mitte maavärina epitsenter (Prot. 111).

asula

Mitte asustatud punkt. Asula on üldmõiste, hõlmab linnad, alevid, alevikud, külad (Prot. 113, 142, 155).

linnaline asula

Linnaliseid asulad on linn ja aley. Õige termin on aley, mitte linna tüüpi asula (Prot. 113, 142).

maa-asula

Maa-asulad on alevik ja küla, vn села и деревни korrektne tõlge on maa-asulad (Prot. 113, 114).

maaküla

Liitsõna esikomponent on üldjuhul ülearune. Õigustatud on ta ühendis Lahemaa maakülad, kus on tahetud eristada sise-maa- ja rannakülasid (Lõokene 1971: 62; prot. 126).

tiheasula

tiheküla

Pakutud vastandid olemasolevatele sõnadele hajaasula ja hajaküla (Prot. 113).

linnastu 'ühtesulanud linnad'

1979. aastal perioodikas kasutatud uudissõna (Prot. 126).

rajoon

Vene keeles on rajoonil nii administratiivala kui ka asuko-ha tähendus. Eesti keeles on sõnal puhtadministratiivne tä-

kontinent, mander

maailmajagu

Need on erinevad mõisted (Prot. 167).

saared, saarestik, saarterühm

Eesti keeles on mitu võimalust tarbetu võõrsõna arhipelaag asendamiseks (Prot. 131, 142).

hoovus (ookeanis)

Mitte vool ega voolus (Prot. 77, 87).

self 'mandrilava'

Mitte merešelf (TE 77).

troopika 'palavvööde'

Selle asemel on ekslikult kasutatud sõna eksootika 'võõra-pärasus, ida- või lõunamaisuus' (Prot. 77).

epitsenter, maavärina kese

Mitte maavärina epitsenter (Prot. 111).

asula

Mitte asustatud punkt. Asula on üldmõiste, hõlmab linnad, alevid, alevikud, külad (Prot. 113, 142, 155).

linnaline asula

Linnaliseid asulad on linn ja aley. Õige termin on aley, mitte linna tüüpi asula (Prot. 113, 142).

maa-asula

Maa-asulad on alevik ja küla, vn села и деревни korrektne tõlge on maa-asulad (Prot. 113, 114).

maaküla

Liitsõna esikomponent on üldjuhul ülearune. Õigustatud on ta ühendis Lahemaa maakülad, kus on tahetud eristada sise-maa- ja rannakülasid (Lõökene 1971: 62; prot. 126).

tiheasula

tiheküla

Pakutud vastandid olemasolevatele sõnadele hajaasula ja hajaküla (Prot. 113).

linnastu 'ühtesulanud linnad'

1979. aastal perioodikas kasutatud uudissõna (Prot. 126).

rajoon

Vene keeles on rajoonil nii administratiivala kui ka asuko-ha tähendus. Eesti keeles on sõnal puhtadministratiivne tä-

hendus, asukoha või ala märkimiseks tuleb kasutada sõna piirkond (Lõokene 1971: 55).

M e t e o r o l o o g i a

kliima

ilm

Need ei ole sünonüümid: kliima on teatud alal välja kujunenud, ilm võib iga päev muutuda (Prot. 100).

madalrõhuala

madalrõhkkond, tsüklon

Madalrõhuala on ala, mille kohal on tsüklon, s.t kus toimib madalrõhkkond.

pilvisus 'pilvedega kaetus'

pilvitus, pilvetus 'pilvedeta olek'

Meteoroloogid teevad neil sõnadel vahet. Igapäevakeeles on pilvitus lubatud ka esimeses tähenduses (Lõokene 1971: 34).

sademed

sadestised

sadestused

setted

Sektsioonis on avaldatud arvamust, et nende terminite mõistevaldkonnad vajaksid täpsustamist, nt kas õigem on radioaktiivsed sademed või sadestused (Lõokene 1971: 35).

lumelörts

Mitte märg lumi ega lörts (Prot. 105).

lumetorm

Sõna purgaa on peetud liialduseks kohaliku koloriidi edasiandmisel (Lõokene 1971: 76).

orkaan 'troopiline raju'

Meie olüdes ei saa rajuilma või tormi nimetada orkaaniks (Lõokene 1971: 54).

K e s k k o n n a k a i t s e

keskkonnakaitse

looduskaitse

Neil termineil tuleb vahet teha. Looduskaitse on kogu loo-

duse kaitse, tema põhiülesanne on tagada kõige kulutatu taastootmine, teenindada teadust. Kodanlikus Eestis taheti looduskaitset asendada terminiga loodushoid, see ei õnnestunud.

Keskkonnakaitse kujutab endast inimest ümbritseva keskkonna kaitset. Nt linnades on tegemist just keskkonnakaitsega (Prot. 100, 149).

maastikuhoolitus

Saksa keelest pärit termin tähistab kõigi meie poolt kasutatavate territooriumide samaaegset hoolitust. Maastikuhoolitus lisandub keskkonnakaitsele, see on maastikukujunduse alane tegevus.

maastikukujundus 'maastiku kujundamine looduslikust aspektist'
maastikuarhitektuur 'maastiku kujundamine tehislikust aspektist'

Termin on tulnud inglise keelest.

maastikukultuur 'maastiku optimeerimise tulemus, maastikule teadlikult mingi kujunduse andmine' (Prot. 100).

looduskaitsealane piirkond

Seda juriidilise oskussõnastiku maketis esinenud väljendit peeti kohmakaks (Lõökene 1971: 4 34). 1971. aastal ilmunud sõnastikus on termin looduskaitseala.

haljastu

Võimalik sünonüüm sõnale haljasala (Prot. 126).

kasvuhoooneefekt

Mitte lavaefekt (Prot. 149).

heitvesi

vn сбросная вода

reovesi

vn сточная вода

roiskvesi

vn гниющая вода (Prot. 80).

Vaadeldud perioodil tulid keskkonnakaitse terminitena keelde mõned uudissõnad, mille juurdumist protokollid kujult näitavad.

prahtla 'eriline prahi mahapaneku koht'

vn свалка

Seda sõna kasutati esimest korda 1979. aastal "Rahva Hääles" avaldatud seaduseelnõus "Atmosfääriõhu kaitsest". Järgmisel aastal märgiti, et prahtla esineb ajakirjanduses üha sagedamini (Prot. 126, 130).

heitmed

1970. ja 1972. aastal tutvustati seda uudissõna, mis on igasuguste tööstus-, olme- jm jääkproduktide kogumõiste. 1974. aasta algul märgiti, et sõna on tarvitusel, nt tööstusheitmed, asulaheitmed. 1974. aasta ülevaates võidi juba väita, et heitmed on kindlalt juurdumas. 1976. aasta ülevaates märgiti, et sõna on muutunud täiesti tavaliseks (TE 14.01.71; prot. 77, 91, 111; Meriste 1975: 288).

sudu

1972. aastal leidis sellel uudissõnal vastaseid. Keele- ja tõlkesektsioonis püüti sõna selgitada ning kaitsta. Oldi seisukohal, et tsitaatsõna smog ei sobi eesti keelde, parem lahendus on sudu, mille algmaterjaliks on sõnad suits ja udu. 1974. aasta algul tunnistati, et sudu on läbi lõõnud. 1974. aasta ülevaates öeldi, et sõna on püsima jäänud, ning 1976. aastal, et sõna sudu on omaks võtnud ka kunagised vastased (Prot. 81, 91, 109; Meriste 1975: 288).

K e e m i a

peenkeemia

väikekeemia

suurkeemia

Peenkeemias on tegemist nt arstimate valmistamisega; väikekeemia (ka tarbekeemia) alla kuuluvad puhastusvahendid, värvid, kosmeetikatarbed jne. Suurkeemia on seotud nt väetiste, autokummide, plastmasside jms tootmisega. Vene termin большая химия on eesti keeles sagedamini suurkeemia-tööstus kui suurkeemia (Lõökene 1971: 36, 91).

biokeemia

Hääldamisel tuleb arvestada, et konsonandi gemineerimine eesliitega sõnades on viga (TE 11.11.69).

maltoos

Mitte maltoosa (Prot. 151).

naatriumkloriid

Mitte kloornaatrium (Lõokene 1971: 35).

nitreerimine, nitraatimine

vn азотирование (Lõokene 1971: 91).

oksiid

Mitte oksüüd. Vastavalt rahvusvahelisele kokkuleppele on ainuõige vorm oksiid, nagu ka kloriid, karbiid, sulfiid.
ü säilib sõnades oksüdeerimine, oksüdeerumine, oksüdatsioon, oksüdimeetria, hüdrooksüasühend, oksübioos, oksühemoglobiin (Lõokene 1971: 35; prot. 151).

glinoseem

Seda on peetud veidraimaks vöörsõnaks, mis esines 1984. a ajakirjanduses. Tegelikult peab olema alumiiniumoksiid (TE 151).

trinitrotoluool, trotüül

Mitte tool (Meriste 1975: 354).

keemilised kiud

süntetilised kiud (hiljem sünteeskiud)

Keemilisel teel saadud kiud jagunevad tehiskiududeks (neis kasutatakse looduslikke kõrgmolekulaarseid ühendeid) ja süntetilisteks kiududeks. Keemilistest kiududest ainetel on palju nimesid: kaproon (1976. aasta ÕS annab kuju kapron), perloon (hiljem perlon), nailon, lavsaan jne (Lõokene 1971: 35).

tehiissiid

Mitte kunstiid (Lõokene 1971: 36).

lõhnaained

aromaatsed ained

Need on erinevad mõisted: lõhnaained on lõhnaõliid, aromaatsed ained on aromaatsed ühendid, piiritused jm (Lõokene 1971: 35).

inertgaas

Mitte inertsgaas (Lõokene 1971: 35).

G e o l o o g i a

maagaas

Mitte looduslik gaas (Lõokene 1971: 35; prot. 91, 130).

naftauuring

Mitte naftaluure (TE 77).

naftamaardla

Mitte naftaladymed (Prot. 77).

maavara, maapõuevara, maare

On mitu head eesti terminit, mille abil saab tõlkida vene väljendi полезное ископаемое. Ei sobi (kasulik) kaevis (Lõokene 1971: 114; prot. 163).

kaevis 'väljakaevatud maavara'

Vahel on seda sõna kasutatud maavara asemel. Kaevis ei ole 'süvend'. Kahjuks on "Vene-eesti tehnika sõnaraamatus" eksitav viga: vene termini котлован vasteks on märgitud (ehitus)kaevis, (ehitus)süvend (Prot. 108, 110, 163).

heidis

Seda terminit ei tohi segi ajada uudissõnaga heitmed. ÕSi järgi on heidis '(merest, tulemäest) väljaheidetu', aine või materjal (TE 14.01.71).

kullatook

Hea termin.

rõmmkuld

Ajakirjanduses esinenud unarsõna. "Vene-eesti geoloogia sõnastik" annab selle siiski kujul rõmmikuld (Prot. 142).

pinnasevesi

Vn грунтовая вода ei ole põhjavesi (Prot. 86).

sasseksiit

susseksiit

Mõlemad mineraalinimetuse kuju on tuletatud kohanimest Sussex häälduse järgi. Sellist kõikumist tuleb vältida (Prot. 110). "Vene-eesti geoloogia sõnastik" 1963 annab susseksiit.

ehitusgeoloogia

Mitte tehnogeoloogia (Prot. 139).

SPORDITERMINOLOOGIAST

Spordi oskussõnu arutati keeleseksiooni ja spordiajakirjanike seksiooni olümpiaaelsel ühiskoosolekul 24. aprillil 1979 (Prot. 124). Erilist tähelepanu pöörati mõistagi purjespordi sõnavarale, mis suures osas langeb kokku mereterminoloogiaga ja on käesolevas töös viidud mereterminoloogia peatükki.

kehaline üldettevalmistus

Mitte üldkehaline ettevalmistus (Prot. 173).

aerutamine

sõudmine

ENE järgi kasutatakse sõudmisel tullidega paate, sõudjad istuvad, selg liikumise suunas. Aerutamisel kasutatakse tullideta süsti ja kanuusid, aerutajad toetuvad ühele põlvele, nagu on sõidu suunas. Seksioonis märgiti, et need mõisted aetakse tihti omavahel segamini (Prot. 87).

bädminton 'sulgpall'

Sõna on saadud inglise sadamalinna Badmintoni nimest, tihti tarvitatakse teda vääral kujul bädmington (Lõokene 1971: 42).

puššpall

Mitte buššpall (Prot. 142).

iluvõimlemine (varem ka kunstvõimlemine)

sportvõimlemine

Mitte kunstiline võimlemine, sportlik võimlemine (TE 10.10.68).

virgutusevõimlemine

töövõimlemine

Keeleseksioon on kaasa aidanud nende terminite läbimineku-
le varasema tootmisvõimlemise asemel. Töövõimlemine on vir-
gutusevõimlemise liik (Lõokene 1971: 50; TE 26.01.68; prot.
145).

karate

Eesti keeles erandlik juhtum, kus sõna kirja pilt erineb hääldusest, hääldatakse pikk e (Prot. 131).

moodne viievõistlus

Mitte kaasaegne viievõistlus (Prot. 109).

purjetamine

purjesport

Nende sõnade tähendus ei ole sama, purjetamine on laiem mõiste kui purjesport (Prot. 124).

rivimale, simultaanmale

Need on võrdsed rööpkeelendid (Prot. 117).

tõstmine

Vn тяжелая атлетика ei ole raskejõustik (Prot. 173).

orienteerumine, suunistus

Suunistus ning samas tähenduses pakutud suundlemine, silming, sibling jt uudissõnad leidsid ägedat vastuseisu sportlaste hulgas. Kurdeti, et ajakirjandus on uut sõna liigselt peale surunud, lubamatu viga oli ametliku nimetuse ENSV Orienteerumisspordi Föderatsioon omavoliline parandamine ENSV Suunistusföderatsiooniks. Spordiala varasem nimetus oli orienteerumissport. Leiti, et loobuda võib järelkomponendist -sport, kuid orienteerumine on vajalik rahvusvaheline termin. Suunistust peeti soome keele mõtteuks jäljendamiseks, kuigi sõna loomisel on lähtutud eesti sõnast suund või suunis. Arvestada tuleb ka halvakõlaliste liitsõnade tekkevõimalust, nt suundorienteerumine on parem kui suundsuunistus. Koosolekul tunnistati orienteerumise ja suunistus vabadeks sünonüümideks, mida võib kasutada vastavalt soovile ja vajadusele, üht ei saa teisele eelistada.

orienteeruja, suunistaja

Tunnistati samuti vabadeks sünonüümideks.

orientiir, suunis

Suunis ei ole 'kontrollpunkt', nagu algselt pakuti, vaid igasugune orientiir, mitte ainult spordis (Prot. 117).

ujuja

Keelesektsioonis on korduvalt juhitud tähelepanu stiili-

vääratustele spordireportaažides. Kasutada termini ujuja asemel sõna veerajameister on ülepakkumine (Prot. 131).

olümpialane 'olümpiavõistleja'

olümplane 'vanakreeka jumal'

Neil sõnadel peab vahet tegema (Lõokene 1971: 54). 1976. aasta ÕS on sellisest vahetegemisest siiski loobunud.

meeskond

vn экипаж

Eesti keeles pole mõtet võõrsõnal ekipaaž (Lõokene 1971: 110).

varumeeskond, dublantmeeskond

Duubelmeeskond ei ole hea termin. Teine koosseis selles tähenduses ei sobi, sest esindusmeeskondki võib esineda teise koosseisuga. Kaalumisel on olnud varumeeskond ja J. V. Veski soovitatud dublantmeeskond (Lõokene 1971: 42).

arbiter

märgikohtunik

Neid termineid on koosolekul mainitud.

stardi- ja finišikohtunik 'kord stardis, kord finišis tegutses kohtunik'

Mitte stardi-finiškohtunik.

vahenduskohtunik

See on kohtunik, kes suhtleb vahetult võistlejatega, annab neile infot. Varasem ametinimetus oli kohtunik võistlejate juures, vn судья при участниках.

sekretär

Mitte kohtunik-sekretär (Prot. 124).

matš

Vanasti tähendas matš kahe jõuproovi, kuid viimasel ajal on tähendus nihkunud, osavõtjaid võib olla rohkem.

meistrivõistlused

Mitte esivõistlused (Lõokene 1971: 43).

MM-võistlused

Sektsioon on soovitanud moodustada tähtlühendite abil liitsõnu (Lõokene 1971: 10).

finaal

finaalturniir

Ei ole samatähenduslikud.

regatt 'võistluste seeria sõude- ja purjespordis'

Soovitati hääldada palataliseeritult.

võistlus

võistlussõit, sõit

Regatt koosneb võistlustest ja viimased omakorda võistlustest. Kõige väiksemat võistlust soovitati nimetada

(võistlus)sõit (Prot. 124).

sõitjatega regatt, kaasasõiduregatt

On tekkinud uus mõiste: purjetamisvõistlused, kus paatkonda võib võtta juhuslikke kaasasõitjaid. Ajakirjanduses on tarvitatud tsitaatsõnaga väljendit public relation-tüüpi purjetamisvõistlused. Koosolekul soovitati selle asemel omakeelset terminit (Prot. 176).

teatesõit (vn эстафета)

tähesõit

ralli

Need on erinevad mõisted, mida kiputakse omavahel ära segama.

turiaad, tähematk

Turiaade korraldatakse kaugmatkadel. Eri rühmad matkavad igaüks oma marsruudil, ühel päeval toimuvad ühised õppused, võistlused ja üritused. Turiaad on prantsuse keelest lähtuv korrektne laensõna. Selle kõrvale pakuti ka tähematk (TE 14.01.71).

kart, kartauto

Inglise keelest tulnud tsitaatsõna carting on aja jooksul keeles mугanenud (carting → karting → kartauto → kart). Laenu karting ei ole ~~vahepeal~~ tarvis ka spordiala tähistamiseks. Kart on astmevahelduslik sõna, ta käändub kart : kardi : karti (Lõökene 1971: 43, 46).

kämping

Analoogiliselt eelmise sõnaga on toimunud mугanemine camping → kämping (Lõökene 1971: 46).

rula 'rull-laud'

1979. aastal kasutati seda uudissõna ajakirjanduses (Prot. 126).

lainelaud

Uudissõna, mis võimaldab tuletisi ja liitsõnu nagu lainelaudur ja lainelauasõit. Sünonüümiks sobib ka tuulelaud.

purjelaud

Eelmisega samalaadne uudissõna, võimaldab tuletist purjelaudur ja liitsõna purjelauasõit (Prot. 103).

ühesüst

~~4~~ nelja(mehe)paat jne

Sobivaks peeti sellist liitsõnamudelit; mitte ühene, kaheksane ~ kaheksaline, kaheline jne paatkond või ekipaaž (Prot. 124).

siseujula

On kõige täpsem termin selle kohta, mida tavaliselt nimetatakse bassein või ujula. Bassein võib tähendada ka 'maala, vesikond', ujula võib olla nii sise- kui ka välisujula (Lõökene 1971: 49).

võimla

Hea sõna, mis ei tähenda sugugi ainult võimlemiseks mõeldud ruumi. Ei ole tarvis võõrapärast spordisaali (Lõökene 1971: 50).

mootorroom, mootorrattaväljak

Moto- tähendab sama mis mootorratta-. Autod, paadid jm ei käi motosporti alla (TE 162).

võistlusrada

On parem kui võistlustress või võistlusdistsants.

stardiliin

finišiliin

Võistlustel kasutatavad terminid (Prot. 124).

startima

Sõna tähendus on laienenud: varasema 'võistlust alustama' kõrvale on tulnud lisatähendus 'võistlustest osa võtma'.

triblama 'palli vedama, jalgpalli väikeste löökidega vastasest mööda toimetama'

Sportlaste arvates soovitatav termin.

meesmehekaitse

Sobiv termin (Lõokene 1971: 43).

kolmandikaeg (nt hokis)

Vene sõna период üks tõlkevõimalusi sporditerminina (Lõokene 1971: 107; TE 26.01.68).

punktisüsteem (iluuisutamises)

Mitte pallisüsteem (TE 77).

KINO JA TELEVISIOONI TERMINOLOOGIAST

21. aprillil 1961 kuulati keele- ja tõlkesektsioonis Oskar Ojassoni ettekannet "Filmiterminoloogia ja ÕS" (Lõokene 1971: 124). Rohkem on selle ala oskussõnu aga jooksvalt arutatud.

kino

film

Eesti keeles saab ja tuleb neil sõnadel vahet teha, kuid vene keele mõjul seda sageli ei tehta, eriti liitsõnade moodustamisel. Sõna kinofilm on vale, p.o film (Lõokene 1971: 43; prot. 167, 173).

filmiaparaat

Mitte kinofilmiaparaat.

kino

Mitte kinoteater (Lõokene 1971: 44).

kinotöötaja

filmitöötaja

Kinotöötajad on nt kino direktor, kassapidaja, kohanäitaja jt. Filmitöötajad on filmi tegemisel töötavad isikud (Lõokene 1971: 43).

filmistuudio

Mitte kinostuudio (Prot. 167).

filmikunst

Mitte kunstiline kinematograafia (Prot. 83).

ekraaniteos, kinotükk, linatöö, lint

Ajakirjanduses tarvitatud filmi sünonüümid (Lõokene 1971: 44; prot. 91).

laiekraanifilm

See termin on keelde tulnud sektsiooni kaudu, varasem nimetus oli laiaekraaniline film. Sektsioon on soovitanud

ka sõna laiekraankino, mis on teise tähendusega (Lõokene 1971: 44; prot. 145).

kitsasfilm

laifilm, laiformaatfilm

normaalfilm

Erineva formaadiga filmide nimetusi (Lõokene 1971: 44).

mängufilm

Keelesektsoon soovitas seda endise kunstilise filmi ~~se~~ asemele ja aitas kaasa uue sõna juurdumisele (Lõokene 1971: 44; TE 28.01.69; prot. 105, 145).

dokumentaalfilm, tõsielufilm

Tõsielufilmi peeti heaks sünonüümiks. Dokumentaalkino on väär kuju (TE 77; prot. 105, 167).

aimefilm 'populaarteaduslik film'

1981. aastal ajakirjanduses esinenud uudissõna (Prot. 134).

ballettfilm

näidendfilm

Sektsiooni abiga on ajalehekeelest välja tõrjutud sobimatud moodustised film-ballett ja film-näidend (Lõokene 1971: 116; prot. 145).

komöödiafilm

Mitte kinokomöödia.

multifilm

Lühem kuju terminist multiplikatsioonifilm (Lõokene 1971: 44).

animafilm

Seda sõna on kasutatud multifilmi asemel põhjendusega, et ta on keeleliselt täpsem ja rahvusvaheliselt levinud. Teiselt poolt on teda peetud ka loomafilmi alaliigiks (Prot. 131).

seanssifilm, täispikk film, täisfilm

Soovitatud täismetraažilise filmi asemele (Lõokene 1971: 44; TE 17.11.71; TE 77).

amatöörfilm

On parem ja selgema tähendusega kui harrastusfilm. Rõhk võib sõnas amatöör olla ka esisilbil (Prot. 176).

filmiamatöör, asjaarmastaja

Mitte filmitaidleja (Prot. 83).

saritelefilm, seeriafilm, seriaal

Need sõnad on toodud näitena terminiotsinguist, mis annavad alati kasulikke kogemusi, isegi kui kohe ei saavutata parimaid tulemusi (Meriste 1975: 290).

(filmide) subtitreerimine

Mitte titreerimine (Prot. 159).

teler

Uudissõna, mis sai tavaliseks juba 1970. aastate keskel (Prot. 111).

TV-saated

Sektsioon pidas sobivaks moodustada tähtlühendite abil liitsõnu (Lõokene 1971: 10).

televisioonivaataja, TV-vaataja

Soovitati sellist raadiokuulajaga analoogilist nimetust. Kõnekeeles on kasutusel ka televaataja, vrd telekonkurss, telefilm (Lõokene 1971: 44).

saatejuht

Sõna on televisioonis kujunenud terminiks, seda kasutatakse teadlikult liitsõnana. Lahkukirjutus saate juht on mõeldav kindla saate puhul (Prot. 79, 170).

värvit/elevisioon

värviteleviisor

Nende terminite puhul on lähtutud üldkeelest, kus on tarvitusel sõnad esikomponendiga värvi-, nt värvifoto, värvi-film. Erialaliselt täpsem oleks värvus- (Lõokene 1971: 44).

MUUDE ALADE TERMINOLOOGIAST

T e a d u s

teadlaskaader

vn научные кадры

teadlaskraad

vn ученая степень

teadustöö

teadussekretär

Toodud näidetes on õnnestunud vältida omadussõna teaduslik, sõnaühendi asemel on kasutatud liitsõna (Prot. 165).

teadusasutus

Eelnenud näidetega analoogiliselt on seda soovitatud teadusliku asutuse asemele (Prot. 103).

juhtiv instituut

vn ведущий институт

peainstituut, baasinstituut

vn головной институт

Tähenäus on neil sõnael erinev. Juhtiv instituut on juhtpositsioonil asuv teaduslik või tööstusharuline instituut, pea- või baasinstituut suunab teisi mingi probleemi uurimisel (Lõokene 1971: 92).

teadur

See on ametinimetus (vn научный сотрудник), mitte teadlase sünonüüm, nagu ekslikult on arvatud. Teadlase sünonüümina soovitati kasutada hoopis ununenud sõna õpetlane (Lõokene 1971: 48; prot. 96, 102).

eriteadlane, asjatundja

Soovitati vahelduseks tarvitada spetsialisti sünonüümidenä (TE 14.01.71).

(Teaduste Akadeemia) kirjavahetajaliige, korrespondentliige

Varem oli tarvitusel korrespondeeriv liige, selle asemele

soovitati varianti kirjavahetajaliige, hiljem ka vöörsöna-
list korrespondentliiget (Löökene 1971: 29).

majandusteaduse kandidaat

Arutati küsimust, kas teadlaskraadide puhul on vajalik
komponent -teadus. Et majandus ei ole teadus, siis siin
tuleb seda osist kasutada, kuid mitte mitmuses majandus-
teaduste kandidaat. On väidetud ka vastupidi, et majandus-
teaduse kandidaadi ja majandusteaduse doktori kõrval võib
öelda majanduskandidaat ja majandusdoktor (Prot. 91, 169).

pöllumajandusteaduse kandidaat

Nimetus on moodustatud analoogiliselt eelmisega. Ajalehe-
tekstis võib siingi -teaduse ära jätta.

filoloogiakandidaat

Filoloogia on teadus, seda pole enam vaja rõhutada.

öiguskandidaat

öigusdoktor

Sellised kujuä on vöimalikud (Prot. 169).

teatriteadlane

Seda sõna on peetud koomiliseks ja asemele pakutud teatro-
loogi. Sektsioonis leiti şsiiski, et teatriteadlane on pa-
rem variant (Prot. 90).

muinasteadlane

muinasteadus

Head terminid 1970. aasta ajakirjanduskeelest (TE 14.01.71).

maakerateadused

vn наука (науки) о земле (Prot. 80).

teaduslugu

Mitte sientsioloogia (Prot. 159). Öige vöörsönakuju on
"vöörsönade leksikoni" järgi stsientsioloogia e stsiento-
loogia.

uurimine 'pikaajaline uurimistöö tegevusena'

uurimus 'teemaga määratud teaduslik uurimistöö, enamasti ka
kirja pandud'

Mitte uurimustöö.

uuring 'ühekordne, lühiaajaline piiritletud uurimisülesande
täitmine'

vn изучение v исследование

Sõnadel uurimine, uurimus ja uuring on seega sisuline vahe (Lõokene 1971: 56; prot. 117, 152).

ettekandja, kõneleja, referent

Eesti keeles on ettekandjal kaks $\neq$ tähendust, mida vene keeles märgivad докладчик ja официант. Segaduse vältimiseks soovitati esimese tähenduses vasteid kõneleja ja referent (Prot. 102).

referaat

Sünonüüm sõnale ettekanne (Lõokene 1971: 48).

esem 'objekt'

isem 'subjekt'

1979. aastal kasutatud uudissõnad, mida peeti siiski küsitavateks (Prot. 126).

A j a l u g u

pronksiaeg

Mitte pronksiajastu (TE 77).

renessanss

Mitte taassünd (Meriste 1975: 354).

kodanlik-mõisamajanduslik kord

vn буржуазно-помещичий строй (Lõokene 1971: 96).

bojaaride duuma

See on üldnimi, mis tuleb kirjutada väikese algustähega (Lõokene 1971: 8).

maakogu

vn земский собор

Lenini teoste uues tõlkes tuleb asendada toorlaen zemski sobor.

maaülem

Samuti tuleb asendada toorlaen zemski natšalnik.

ainastalupoeg

Mitte odnodvoretts ega ka riigitalupoeg (Orgmäe 1987: 15; TE 156).

sunnismaine talupoeg

On parem kui sõnasõnaline tõlge vene keelest maa külge kinnistatud talupoeg (Orgmäe 1987: 16).

teomees

Kerkis küsimus, kas teomees on ainult ajalooline mõiste või ka üldkeelesõna tähenduses 'teoinimene' (TE 14.01.71).

ristisõdi

Vn крестоносец tähendab nii 'ristisõdi' kui ka 'ristikandja, kannataja' (Lõokene 1971: 106).

tapper, sõjakirves, hellebard

Vn секира tõlkimiseks sobib eriti tapper, mitte aga sekiira (Lõokene 1971: 110).

turbekiri

vn охранная грамота

1976. aastal ajakirjanduses kasutatud harvsõna (Prot. 111).

mälestismuuseum

vn музей-памятник

Nii võib nimetada nt Leningradi Iisaku kirikut väga ametlikus tekstis (Prot. 176).

K e e l e t e a d u s

kirjakeel

vn литературный язык

Mitte kirjanduskeel ega kirjanduslik keel (Lõokene 1971: 113; prot. 126).

tuumkirjakeel

vn книжная речь

Tuumkirjakeele moodustavad oskuskeel, publitsistika keel ja ametiasutuste keel.

igapäevakeel, argikeel

sks Alltagssprache

Igapäevakeel jääb tuumkirjakeelest väljapoole, kuid üldiselt kirjakeele raamesse. Selles tähenduses on kasutatud ka kõnekeel, mis on aga vähem selge (Prot. 176).

emakeel

võõrkeel

väliskeel

Vn неродной язык ei ole eesti keeles mitteemakeel, vaid võõrkeel. Termin иностранный язык võib tõlkida väliskeel (Prot. 175, 176).

keele valdamine 'võime mingist keelest aru saada ning selles keeles oma mõtteid iseseisvalt ja teistele arusaadavalt väljendada'

kakskeelsus

See on spetsiifiline nähtus, mida ei tohi ära segada ühe või mitme keele valdamisega emakeele kõrval (Prot. 175).

heebrea keel

Vn древнееврейский язык ei ole vanajuudi keel.
uusheebrea keel, ivriit
juudi keel, jidiš

Vn еврейский язык (Prot. 131).

sõnastik

sõnaraamat

leksikon

Vn словарь ei ole eesti keeles ainult sõnastik, on ka teisi tõlkevõimalusi (Prot. 155).

demograafia leksikon

filosoofia leksikon

Mitte demograafiline sõnaraamat, filosoofia sõnaraamat (Prot. 167).

vestmik

Soovitatud vestlussõnastiku asemel (TE 25.03.69).

täissõna

Vn знаменательное слово (Prot. 155B).

K i r j a n d u s

aimeraamat, aimeteos 'populaarteaduslik teos'

Populaarteadusliku kirjanduse eesmärk on anda lugejale aimu sellest, mis on teaduses uut ja huvitavat; siit ka uudissõna (Meriste 1975: 288).

ilukirjandus

Vn художественная литература

Mitte kunstiline kirjandus (Lõökene 1971: 116).

ulmekirjandus 'teaduslik-fantastiline kirjandus'

Algul pakuti välja teinegi sama tähendusega uudissõna yaa-nikirjandus. Läbi läks aga ulmekirjandus (TE 14.01.71; TE 77).

olukirjanik, olbekirjanik

Otšerkist on bukvalism, eriti sobimatu on see USA kirjani-
ku kohta. Pooldajaid on leidnud ka olukirjaniku uuenduslik
sünonüüm olbekirjanik (Lõokene 1971: 76; prot. 111).

novell

Vene keele mõjul kiputakse kasutama novelli asemel jutus-
tust (Lõokene 1971: 48).

T e a t e r, m u u s i k a

ballett

1 tuleb hääldada kahekordselt.

baleriin

Selles sõnas on 1 ühekordne (TE 11.11.69).

muusikal

Algul tuli keelde tsitaatsõna musical. Sellest sooviti va-
baneda, võrdluseks toodi soome mugandus musikaali. Eesti-
keelsete vastetena pakuti väljendeid muusikaline lugu, muu-
sikaline näidend. Alates 1970. aastast on järk-järgult le-
vinud muusikal, mis tänapäeval on juba tavaline (Lõokene
1971: 46; TE 26.03.70 ja 14.01.71).

kunstnik-lavastaja

Leiti, et seda nimetust ei saa täielikult välistada, kuid
tema tarvitust võiks piirata (Prot. 169).

kirjandusjuhataja

Sellisel kujul on see nimetus antud "Vene-eesti kutse- ja
ametinimetuste sõnastikus", kasutatakse ka varianti kirjan-
dusala juhataja. Toortõlge on aga näitejuhi abi literatuuri
alal (TE 14.01.71).

süvamuusika

levimuusika

Need on Valter Ojakääru uudissõnad 1971. aastast. Levimuu-
sika asemele on ~~ka~~ pakutud ka viitemuusika (Prot. 134).

kontsert

Püüti piiritleda sõna tähendust, mis tundus olevat laiener-
nud. Küsiti, kas balletiartistid, sõnakunstnikud, akrobaa-

did jt saavad anda kontserte. Sektsioonis leiti, et nimetatud juhitudel tuleb kõnelda esinemistest või etendustest (Lõokene 1971: 53).

külalisesinemised, kontserdireis, esinemismatk

Mitte gastrollreis (Prot. 83).

ühendkoor

Mitte koondkoor (Lõokene 1971: 49).

orkester

Sõnas tuleb kindlasti hääldada k (TE 11.11.69).

concerto grosso

c sõna sees tuleb hääldada tš, mitte ts (Prot. 134).

K u l t u u r i t ö ö

massiline kultuuritöö

Mitte kultuur-massiline töö (Lõokene 1971: 116).

kultuurharidus

Ei olnud päris selge selle tihti esineva termini sisu. Väidetati, et eeskujuks on saksa sõna Kulturarbeit (Prot. 126).

kultuuriasutus

Vn культурно-просветительное учреждение ei ole kultuurhariduslik asutus ega kultuurharidusasutus. NSVL konstitutsioonis on termin tõlgitud õigesti (Prot. 115, 132).

rahvamaja, kultuurimaja

Need nimetused on tähenduselt võrdsed, kuigi viimasel ajal on juurdunud peamiselt kultuurimaja. Võiks rohkem kasutada rahvamaja (Prot. 176).

üldkasutatav raamatukogu, rahvaraamatukogu

NLKP XXVI kongressi materjalide tõlkes on массовые библиотеки vasteks üldkasutatavad raamatukogud, et vältida sõna massiline. Koosolekul pakuti ka varianti rahvaraamatukogud (Prot. 132).

kulturnik

Ei ole sobiv termin, see on bukvalism (Vint 1977).

taidlus 'isetegevuskunst'

Termin saadi 1972. aastal sõnavõistluse tulemusena. Ei tohi

aga taidlust segi ajada sõnaga taie : taide, mis on kunsti sünonüüm (Prot. 81, 83).

taidluskoor

Mitte taidekoor 'kunstikoor' (Prot. 83).

K u n s t

taies 'kunstiteos'

Alates 1970. aastate teisest poolest on see uudissõna üha sagedamini ajakirjanduses esinenud (Vint 1977; prot. 130).

maal

Vn полотно ei ole alati tõlgitav sõnaga lõuend (Lõokene 1971: 96). (Vt ka märksõnad linariie, vaheriie.)

maalima

See on vene verbi писать üks vasteid, tõlkimisel peab arvestama konteksti (Lõokene 1971: 107).

akt

Mitte paljastatud inimkeha (Vint 1977).

karikatuur

karikeerima

r tuleb hääldada ühekordselt (TE 11.11.69).

peisaaž 'maastik, maastikumaal'

On vale tarvitada sõna peisaaž tähenduses 'vaade' (Lõokene 1971: 55).

plenäär

Prantsuse päritoluga sõna tähistab maalimist vabas õhus, ka maastikumaalimist (Prot. 103).

disain

See võõrsõna on tekitanud vaidlusi, kõik ei pea teda korrektseks. Võrdluseks toodi soome omasõna muotailu (TE 26.03.70; prot. 111).

tööstuskunstnik

Parem variant kui disainer (Lõokene 1971: 71; TE 26.01.68). Veel on kasutatud kunstnikkonstruktor või konstruktsiooni-kunstnik, vn художник-конструктор (Lõokene 1971: 101).

ennistama

Sõna on kasutusel restaureerima sünonüümina. ÕS annab sõna-

le ennistama laiema tähenduse 'endisesse seisukorda seadma' (TE 17.11.71).

op art

pop art

Tsitaatsõnadena keelde tulnud anglitsismid. Aja kirjanduses on op art esinenud ka kujul op-kunst ja opkunst (Lõokene 1971: 46).

R e l i g i o o n

usund

See on teatud usutunnistusel põhinev konkreetne religioon, mitte religioon üldse (Lõokene 1971: 30).

usukombed

Konstitutsiooni projekti arutamisel otsiti paremat varianti väljendile täita usulisi kombetalitusi. Konstitutsioonis esineb see kujul täita usukombeid (Prot. 114).

usuhullustus

vn религиозный фанатизм (Lõokene 1971: 105).

usulahk

Väljendid religioosne sekt ja sektantlik usulahk on tautoloogilised (Lõokene 1971: 60; TE 105).

vaimulik, kirikutegelane; klerikaal, kiriklane; usuteener

Vene väljendi церковный служаТЕЛЬ tõlkimiseks on palju ~~õõlit~~ võimalusi. Ei sobi kirikuteener, s.t pedell (Lõokene 1971: 105; TE 105).

paavst

Mitte papp (Lõokene 1971: 77).

peapiiskop

Mitte arhiipiiskop (Meriste 1975: 355).

islamivennad, vennad-muhameedlased

Mitte vennad-musulmanid (TE 14.01.71).

massoonid

Mitte mažoonid (Prot. 142).

nunnaklooster

Mitte naiste klooster ega naisklooster (Lõokene 1971: 113; prot. 93).

patulunastuskiri, patukustutuskiri

Mitte pattude andeksandmise kiri (Meriste 1971: 354).

Z u r n a l i s t i k a

ajakirjandus

On üldiselt parem kui press, viimane on eelistatavam mõnes liitsõnas, nagu pressikonverents ja pressiorganid (Prot. 111, 145).

auditoorium 'massikommunikatsioonivahendi kaudu mõjutatavad inimesed'

Termin on rahvusvaheliselt välja kujunenud, kuid eesti keelde ta hästi ei sobi (Prot. 97).

massisuhtlemisvahend, massiinformatsioonivahend, massiinfovahend, massiteabevahend, hulgiteabevahend

Pakutud massimeediumi asemele (Prot. 109, Vint 1977).

lõit

See A. Saareste pakutud murdesõna soovitati võtta tarvitusele kommunikatsiooni asemel, et vältida võõrsõna. Võrdluseks toodi soome keel, kus on samuti tarvitusel omasõna viestintä või joukkoviestinne (TE 26.03.70).

ringhääling

Märgiti, et $\emptyset$ see vahepeal keelest kadunud sõna väärrib elustamist (Lõökene 1971: 48).

infotund, infominutid, lühing

Võimalikud omakeelsed vasted tsitaatsõnale briefing (Prot. 176).

päevaleht 'iga päev ilmuv ajaleht'

Mitte 'hommikul ilmuv ajaleht'. Ei saa vastandada päeva- ja õhtulehte (Prot. 108).

rubriik (ajalehes)

Vn отдел ei ole eesti keeles ainult osakond (Orgmäe 1987: 17).

toimetus

vn редакция

Õige on toimetuste hoone vms, mitte redaktsioonikorpus (Lõökene 1971: 109).

toimetaja

Vn редактор ei tule tõlkida redaktor (Lõokene 1971: 109).
keeletoimetaja, keeleline toimetaja

Mõlemad variandid on võimalikud (Prot. 93).

I n f o r m a a t i k a j a a r v u t u s t e h n i k a

info

Pakuti informatsiooni kõrvale, mis tundus liiga pikk. Eeskujuks lühiduse mõttes toodi soome vaste tiedo (TE 26.03.70).

edastus

Selle sõna tähendus hakkas laienema, märkides igasugust edasiandmist. Nii tekkis probleem, kas edastus peab jääma terminiks või võib seda kasutada ka üldkeeles (Prot. 93).

arvuti, arvutusmasin, kompuuter

vn счетная машина, счетно-вычислительная машина

Arvuti on universaaltermin, tema alaliigid on nt hiidarvuti, mini-arvuti, analoogarvuti, taskuarvuti jne. Arvuti on lühem kuju sõnast arvutusmasin. Kompuuter ei ole universaaltermin, vaid stiilivahelduslik sõna (Lõokene 1971: 99; prot. 160).

personaalarvuti

Leiti, et oma- ja võõrkomponendist koosnev sõna on antud juhul sobiv, kuna ühemehearvuti on kohmakas (Prot. 160).

raal

vn Электронно-вычислительная машина (ЭВМ), sm tietokone

Ei ole selge raali ja arvuti tähenduslik vahekord. On küsitud, kas raal on andmetöötlussüsteem või elektronarvuti ja milline on nende vahe. On väidetud, et raali mõiste hõlmab ainult digitaal- või digitaal- ja analoogarvutid. Teiselt poolt on arvutit peetud raali liigiks. Praktikas on raal kasutusel elektronarvuti sünonüümina, sellist tarvitust soovitati ka ajakirjanikele. Sõnaga raal on hea moodustada liitsõnu, nt raalprojekteerimine (TE 26.03.70; prot. 111, 159, 160).

komputeriseerima, raalistama

Sõnas komputeriseerima on üks u, nagu ka tegijanimis komputeriseeri (Prot. 169).

kuvar

On parem kui tsitaatsõna display (Prot. 142).

riistvara

Hea informaatika termin, mis kiiresti omaks võeti (Prot. 83, 164).

tarkvara

vn математическое обеспечение

Mitte matemaatiline varustus ega programmvarustus. Terminit tarkvara on peetud väga heaks ja ladusaks, isegi poeetiliseks (Prot. 83, 109, 142, 159, 164).

hiidary

Astronoomilise arvu uuenduslik sünonüüm (Prot. 155B).

E h i t u s

rajatis

On arvatud, et sõna rajatis ei ole tarvilik ning ehitisest piisab. Siiski on nt maanteed, staadioni, parki täpsem nimetada rajatisteks (Lõokene 1971: 46). Ehitised on hooned ja rajatised kokku.

omal jõul ehitama

vn строить хозяйственным методом

Mitte majanduslikul meetodil ega majanduslikul teel ehitama (Lõokene 1971: 101; prot. 159, 173).

täismontaažehitus

vn полносборное строительство (Lõokene 1971: 96).

täisvalmis ehitamine, täisvalmisehitus

vn строение под ключ (Prot. 169)

käikuandeobjekt, rakendusobjekt 'plaani järgi käiku antav ehitus'

vn пусковой объект

Varem oli kasutusel terminikuju käikulaskmise-eelne objekt. Selle asemele pakuti veel pakiline ehitus (Prot. 134).

ainuprojekt

Kasutatud senise individuaalprojekti asemel (Prot. 111, 123).

projektvõimsus

Hea leid senise projekteeritud võimsuse asemel (TE 26.01.68).

vundamentima 'vundamenti ehitama' (Prot. 123).

tellingud

~~en~~ vn строительные леса

Ajakirjanduses on esinenud väärtõlge ehitusmetsad (Lõokene 1971: 115).

interjäär 'siseruum, siseruumi kujundus'

Siseinterjäär on tautoloogia (Prot. 83).

raudteemulle

Harva esinev sõna võib põhjustada arusaamatusi. Ajakirjanduses on kasutatud sisseütleva käände vormi raudteemuldas, õige on raudteemuldesse (Prot. 109).

sille

vn пролет (TE 80).

aedlinn

satelliitlinn

Mitte linn-aed, linn-sputnik (Lõokene 1971: 116).

elamurajoon

Mitte elurajoon (Prot. 91).

linnak

Märgiti, et sõna ei taheta alati omaks võtta, sagedamini esineb linnake (Prot. 96).

K o k a n d u s , t o i d u a i n e t ö ö s t u s

kokakoola

Mitte coca-cola ega kookakoola (Lõokene 1971: 10; TE 17.11.71).

libapall

Mitte tefteel ega teftel (Prot. 82).

nuudlikd, täpsemalt lintnuudlikd

Lapsaa on mõeldav ainult vene koloriidi edasiandmiseks, muus kontekstis on see väärtõlge.

pannkoogid

Analoogiliselt eelmise näitega on pliiid ainult vahend

vene kohaliku koloriidi edasiandmiseks (Lõokene 1971: 76).
mannakreem

Mitte mannamuss (Prot. 82).

pilaff

Selline on õige terminikuju, mitte plov (TE 14.01.71).

sibulaklops

Mitte langett (Prot. 82).

vorst(id)

Mitte vorstitooted. Tooted on sõna, millega kaubanduskeeles kiputakse liialdama (Lõokene 1971: 50).

või

Liitsõna koorevõi esikomponent on tähenduse seisukohalt tarbetu (Lõokene 1971: 51).

taluvõi

Tekkis küsimus, kas selline sõna on õigustatud ajal, mil talusid enam pole. Siin on tegemist tootenimega, millele pole keeleliselt midagi ette heita (Prot. 84).

kaljapulber

kissellipulber

piimapulber

Mitte kuivkali, kuivkissell, kuivpiim (Meriste 1975: 290).

ülemkokk, peakokk

vn шеф-повар

Eesti keeles ei sobi šeff-kokk (Lõokene 1971: 116).

T e e n i n d u s

teenindus

See termin on keelde tulnud sektsiooni kaudu, varem oli käibel elanikkonna elukondlik teenindamine (Prot. 145).

teenindustöötaja

Mitte teenindusalatöötaja; kaubandustöötaja eeskujul on parem teenindustöötaja (Lõokene 1971: 80; TE 26.01.68).

teeninduskombinaat

vn бытовой комбинат (Lõokene 1971: 92).

toitlustusasutus

toitlustusettevõtte

Varasemad variandid olid ühiskondliku toitlustamise asutus, ettevõte. Keelesektsooni toetusel läksid läbi liitsõnalis-
sed kujud (Lõokene 1971: 50; prot. 145).

ettekandja, kelner

Mehe kohta ei öelda ettekandja, vaid kelner (Lõokene 1971:
53).

service

See on teenindussfääris kasutatav tsitaatsõna, millele
oleks vaja eesti vastet (Prot. 174).

KOKKUVÕTE

Vaadeldud perioodil 1958 - 1988 olid terminoloogiaprobleemid kõne all peaaegu igal Ajakirjanike Liidu keele- ja tõlkesektsiooni koosolekul. Eelkõige on kriitilise pilguga jälgitud terminikasutust ajakirjanduses, tõstetud esile häid näiteid ja juhitud tähelepanu eksimustele. Mitmetel koosolekutel on koos spetsialistidega arutatud kindla ala oskussõnavara. Siiski ei ole otsene terminikorrastustöö kuulunud sektsiooni peäülesannete hulka. Rõhutati, et eelkõige eriteadlased peavad hoolitsema oma ala oskuskeeles eest, lingvistid saavad siin vaid abiks olla. Keele- ja tõlkesektsioon on oskussõnavaraga tegelenud rohkem üldises keelekorralduslikus plaanis ajakirjanduskeeles eripära arvestades, jaganud ajakirjanikele soovitusi ja nõuandeid. Nende soovitude ja ettepanekute põhjal võib üldistada järgmised põhimõtted.

1. Ei taunita terminivariantide esinemist, kui nad võimaldavad ajakirjanduskeeles stiililist vaheldust ja kui neil ei ole mingit tähenduslikku vahet. Näiteks võib paralleelselt kasutada sõnu merejõud, merevägi ja sõjalaevastik, spetsialist, eriteadlane ja asjatundja, keeletoimetaja ja keeleline toimetaja. Alati ei pruugi kattuda oskussõnad teadus- ja üldkeeles. Teaduskeel peab järgima rahvusvahelist nomenklatuuri ja selles tehtud muudatusi, ajakirjanduses võib aga tarvitada ka endisi teisendeid. Võib rääkida ja kirjutada pimesoolepõletik ja suhkruhaigus, kuigi täpsed meditsiiniterminid on ussripikupõletik ja suhkurtõbi. On ka selgitatud, millised terminid ei ole sünonüümid. Selliseid on nt kino ja film, heidis ja heitmed, sammal ja samblik, protežeerija ja protežee, teadur ja teadlane (teadlase asemel soovitati vahelduseks kasutada hoopis unarusse jäänud sünonüümi õpetlane). Omavahel kiputakse segi ajama eelkõige paronüüme, järelikult ei ole hea samade tüvede liigne koormamine.

2. Üldjuhul eelistatakse omasõna võõrsõnale. Muidugi on palju rahvusvaheliselt levinud lühikesi võõrsõnu, mida pole vaja tõrjuda (nt meditsiinis gripp, malaaria, reuma, poliitikas revolutsioon, partei, sotsialism jne). Mõnikord on isegi tõlkimisel õigem teise keele omasõnale anda vasteks võõrsõna, nt "Liikluseeskirjades" on vn пытенповод tõlgitud sõnaga viadukt. Ajakirjanduskeeles eripära arvestades tuleb aga hoiduda liigsest võõrsõnalembusest, mis muudab teksti lugejale arusaamatuks. Kui kitsalt erialases meditsiinitekstis on haiguste nimetused ikterus ja spondüliit, siis ajalehes on parem kasutada nende eestikeelseid sünonüüme kollatõbi ja lülipõletik. Hoiatati täiesti mõttetute, nn pseudovõõrsõnade eest nagu penoplast (p.o vahtplast). Tarbetu on ka võõrsõna arhipelaag, millel on eesti keeles mitu vastet: saared, saarestik, saarterühm. Enamasti on aga oma- ja võõrsõna võrdvõimalikud ja stiili huvides võib neid vaheldumisi kasutada. Omakeelset sünonüümi kiputakse vahel unustama. Ajakirjanikele meenutati selliseid sünonüümipaare nagu armee ja sõjavägi, partei ja erakond, pleenum ja täiskogu, transport ja veondus.

Liitsõnades on mõnikord peetud ebasoovitavaks oma ja võõra tüve koos kasutamist. Tauniti sõnu nagu sürdmonteerima (võõrsõnale ei sobi omakeelne eesliide). Algul ei peetud õigeks ka agro-tööstuskompleksi, vaid eelistati agro-industriaalkompleksi. Määravaks osutub siiski ennekõike keelendi ladusus, nt personaalarvuti ja ainuprojekt tunnistati paremaks kui kohmakamad ühemehearvuti ja individaalprojekt. Üldse on sellise puhtuse nõue keelekorraldusest taandunud.

3. Eelistatakse lühemaid terminivariante. Sõnaühendi asemele pakutakse võimaluse korral liitsõna, nt kosmiline lend → kosmoselend, elanikkonna arvukus → rahvaarv, masilise hävitamise relv → massihävi(tus)relv, kasuliku tegevuse koefitsient → kasutegur. Ilmekas näide keelendi lühenemisest seoses tema tarvituse sagenemisega on helist kiiremini liikuv lennuk → helikiirust ületav lennuk → ülehelikiirusega lennuk → ülehelilennuk. Liitsõnale eelistatakse omakorda sobivat tuletist, nt kallur, mitte isekallutaja,

haagis, mitte järelhaage. Taunitakse tarbetuid komponente liitsõnades ja sõnaühendites. Mitmetes pedagoogikaterminites on ülearused sõnaosad, nagu õpetamine, töö, tegevus, protsess: tööõpetuse õpetamise metoodika asemel peab olema tööõpetuse metoodika, korrektsioonitöö asemel korrigeerimine jne. Tööstuses on tehaste nimetustes sageli liigne osis ehitus või töötlemine: masinaehitustehase ja puidutöötlemiskombinaadi asemel piisab masinatehasest ja puidukombinaadist. Siiski ei saa lühidus olla omaette eesmärk, arvestama peab ka täpsust ja selgust. Nt liiklusmärkide liik teeninduskohamärgid, vn знаки сервиса. Eestikeelne vaste on originaalist pikem, kuid teenindusmärgid oleks ebaselge ja seepärast ei sobi. Selguse huvides on parem ka majandamismehhanism, mitte majandusmehhanism jne.

4. Termin peab vastama õigekeelsusnormile. Ortograafiast, ortoeepiast ja morfoloogiast rääkides on tähelepanu juhitud ka oskussõnadele. Eriti ettevaatlik tuleb olla võõrsõnade tarvitamisel. Õige kirjakuju on nt anneksioon, mitte annektsioon, maffia, mitte mafia, fütontsiid, mitte fütotsiid; on amensalism, aga kommensalism jne. Häälduse osas peab arvestama, et nt sõna kosmos on kolmandas, kosmonaut aga teises vältes. Terminid ishias, reuma, terapeut jms tuleb hääldada nii, nagu nad on kirjutatud. Vahel eksitakse ka morfoloogiareeglite suhtes. Nt sõnad leopard ja gepard käänduvad erinevalt - on leopard : leopardi : leopardi, aga gepard : gepard : gepardit; sõnast messing on omastav kääne messingi, mitte messingu jne.

5. Termin peab olema süsteemikindel. Süsteemitaotlus torub eriti silma masinate ja seadmete puhul, kus püütakse sufikseid järjekindlamalt kasutada. Kõige rohkem kasutatakse ur-liidet (jootur, liikur, kallur, maandur jne). Mõnevõrra vähem on tarvitusel teised liited: -i (peegeldi, prootonkiirendi), -el (koorel, mõõtel) jt. Alati ei saa süsteemset sufiksit kasutada, nt eraldamisseadme tähenduses on võimatu sõna eraldi ja palju parem pole ka eraldur, järelilikult peab jääma liitsõna eraldusseade. Põllumajandusharude nimetusi

soovitati tuletada ühtselt ndus-liite abil: taimekasvatus e põllundus, loomakasvatus e karjandus, samuti linnundus, kalandus, lillendus, rohumaandus. Sellise süsteemsuse ja järjekindlusega ei maksa muidugi liiale minna.

6. Sektsioon on pidevalt hoolt kandnud selle eest, et tihtipeale just ajakirjanduse kaudu tutvustatavaid uusi mõisteid ei tähistaks juhuslik vaste või abitu tõlkelaen, vaid eesti keele seisukohast sobiv ning täpne termin. Näiteks eestikeelse kosmoseterminoloogia kujundamisel on keeleseksioonil märgatavaid teeneid, sest suur osa selle valdkonna mõisteid on tekkinud sektsiooni tegutsemisajal. Sõnade avakosmos, meteosa-telliit, kuukulgur, (kosmoselaeva) mehitama, põkkuma ja põkkama esmatutvustajaks oli ajakirjandus. Vahel on algselt keelde tulnud tsitaatsõna, mis on hiljem mugandatud eestipäraseks (nt muusikal, kart(auto)). Sektsioon on alati propageerinud vajalikke ja sobivaid uudissõnu, selgitanud nende tähendust ja kasutusvõimalusi. Tänapäevaks on paljud uudissõnad juba tavalised, nagu kuukulgur, põkkama, tarnima, turvavöö, sudu, rula jt.

7. Keele- ja tõlkeseksiooni tegevuses on olulisel kohal tõlkeküsimused. Üks suuremaid probleeme meie ajakirjanduskeeles on vene keele mõju tõlkematerjalidele. See on eriti märgatav aladel, kus erialane suhtlemine toimub üksnes vene keeles (sõjandus, merendus). Sektsioon on järjekindlalt kritiseerinud kirjutistes esinevaid väär- ja bukvaaltõlkeid, mida võib perioodikast rohkesti leida. Terminide tõlkimisel tuleb lähtuda mõiste sisust, leida sellele vastav keelend, arvestada eri keelte erinevaid väljendusviise. Heas mõttes on sektsioonis esile tõstetud "Liikluseeskirjade" eestikeelseid väljaandeid, kus on sõnasõnalist ümberpanekut välditud. Nt vn транспортное средство on tõlgitud mitte transpordivahend, vaid sõiduk. Vene транспортное средство общего пользования oleks otsetõlkes üldkasutatav transpordivahend, tõlgitud on aga ühissõiduk. Vene termini двухколесный мотоцикл без коляски vasteks on antud soolomootorratas jne.

Kahjuks on ajaleheartiklites väga palju tõlkevigu. Vene аэропорт on tõlgitud aerosadam, p.o lennujaam. Хозяйственный расчёт ei ole majanduslik arvestus, vaid isemajandamine; цветная капуста on lillkapsas, mitte värviline kapsas jne. Selliseid näiteid võib tuua igalt alalt.

Eelkõige poliitika ja sõjanduse terminite hulgas on taunitud anakronisme. Nt välisvägedes on rügemendid, mitte polgud ja kolonellid, mitte polkovnikud. Välismaa ametniku kohta ei sobi öelda tšinovnik.

Vene keelele on omased rohked sidekriipsuga paarissõnad, eriti kutsenimetuste puhul. Eesti keeles on see mall võõras, üldjuhul tuleb kasutada liitsõna, milles põhisõna on teisel kohal. Õige on keemiainsener, mitte insener-keemik ja tegevarst, mitte arst-praktik; samuti ballettfilm, mitte film-ballett ning kääbuskonn, mitte konn-liliput. Eesti keelde ei sobi seda tüüpi lühendid nagu medõde ja santehnik.

On ka üksikuid termineid, mida tänapäeval kasutatakse teisel kujul kui sektsioonis algselt soovitati. Näiteks peeti 1974. aastal õigeks terminikujusid teadus- ja tehnikarevolutsioon ning teaduslik ja tehniline progress. 1986. aastal aga tunnistati paremaks teaduslik-tehniline revolutsioon ning olenevalt mõistesistust nii teaduse ja tehnika progress kui ka teaduslik-tehniline progress. 1985. aastal teatati ajakirjanikele meditsiiniterminoloogia komisjoni otsus, et omandatud immuunsuse puudulikkuse sündroomi lühend eesti keeles peab olema OIPS või OIP-sündroom, mitte AIDS. Seda ettepanekut ajakirjanduses järgitud ei ole. 1987. aastal otsustas ka terminoloogiakomisjon asja ümber AIDSi kasuks. Mõne omaaegse seisukoha on sektsioon ise hiljem ümber hinnanud, nt 1958. aastal tunnistati karjandus ja karjasaadused arhaismideks, 20 aastat hiljem aga leiti, et neid sobib tänapäevalgi terminitena kasutada.

Sektsioonis on rõhutatud, et terminoloogia veatu kasutamine nõuab vastava ala sisulist tundmist, orienteerumist neis mõistetes, mida terminid tähistavad. Koosolekutel on

selgitatud paljude oskussõnade tähendust, probleemsetel juhtudel on kõigepealt püütud selgeks teha mõiste sisu.

Oma kolmekümne tegevusaasta jooksul on ENSV Ajakirjanike Liidu keele- ja tõlkesektsioon ära teinud suure ja sisuka töö terminoloogia korrastamisel ning korrastatud oskussõnavara propageerimisel ajakirjanduse kaudu. Järjekindlalt on töötatud selle heaks, et perioodikas kasutatav terminoloogia ei oleks vigane ega võõrõuline, vaid rikastaks ajakirjanduskeelt ja seeläbi kogu eesti keelt.

REGISTER

A

x aastalehm	14	ahelbrigaad	33
aatomiküttejääm	30	ahenema	98
aatomisoojusvarustus-		x aiamajand	11
jääm	30	aiandus	15
abiturient	113	AIDS	99
Abwehr	70	aimefilm	144
administratiiv-		aimeraamat	150
karistus	47	aimeteos	150
administratiivne		ainastalupoeg	148
haldamine	47	aineline huvi	44
korraldus	47	ainevahetus	94
administratiivtrahv	47	ainuprojekt	157
aedlinn	158	ajakirjandus	155
aeglustusmõõtur	25	x ajakirjandusvabadus	49
x aerosadam	121	ajaldi	55
aerostaat	121	ajatama	55
aerutamine	137	x ajukelme	92
agoonia	101	ajukest	92
agraar-	11	ajukolju	93
agraarmehaanika	12	ajur	72
agraarreform	11	akalkuulia	112
x agraartööstuskoondis	12	akredatsioonimaa	58
agraar-tööstuskoondis	12	akt	153
agregaat	17	alaline	48
agressorriik	57	x alamkolonel	72
agro-	11	alampolkovnik	72
agrobioloogia	11	alatine	48
agro-industriaal-		alev	46, 131
kompleks	11	alkoholismihaige	97
agrolendur	18	x alkoholismitõbi	97
agropiloot	18	x alkoholismitõbine	97
agrotööstuskompleks	11	alkohoolik	97
agrotööstuskoondis	12	allveelaevahävitaja	75

allveepaat	116	x arhipelaag	131
allveeristleja	75	x arhipiiskop	154
allüksus	69	armatuurlaud	23
alpiaas	129	armee	67
x alpiluht	129	armeedegrupp	69
alternatiivaine	110	armeegrupp	69
x altkäigutunnel	85	x armeeminister	71
alumiinium	27	aromaatsed ained	135
alumiiniumoksiid	135	arst	104
alus	114	arstiabi	84, 101
amatöörfilm	144	arstide otsus	103
ambidekstria	112	arstim	104
amensalism	129	arstiteadlane	105
ametipalk	42	arstiteadus	101
ametnik	59	x arst-kirurg	105
amfiiblaev	116	arst-kosmonaut	125
andur	25	arstlik otsus	103
animafilm	144	x arst-onkoloog	105
anklaav	58	x arst-praktik	105
x ankrule asuma	119	x arteriaalsed veresooned	93
ankrusse heitma	119	x arteriaalse veresoones-	
ankrut hiivama	119	tiku haigus	98
x ankrut tõstma	119	arterid	93
anneksioon	62	arterioskleroos	98
annekteerima	62	arterite haigus	98
x anneksioon	62	arterite lubjastumine	98
antibakteriaalne	104	x arterite lupjumine	98
x antibakteritsiidne	104	artikkel	51
x antinõukogulik	61	arupärimine (parlamendis)	64
antirakett	74	arveldus	42
x aparteid	65	arvestus	42
apartheid	65	arvuti	156
apraksia	112	arvutus	42
x arahhis	129	arvutusmasin	156
arbiter	139	arvutusraskus	112
arenevad maad	56	arvutusvõimeetus	112
arengumaad	56	asedirektor	45
argikeel	149		

aseminister	59	x autostraad	90
asjaajaja	59	autostumine	91
asjaajajadirektor	45	x autotankimisjaam	83
asjaarmastaja	145	autotee	90
asjatundja	146	autotõstuk	25
asjur	59	avakosmos	122
asteenia	112	avalik kord	46
astrokosmonaut	125	x avaliku korra kaitse	47
astronaut	125	avalik vargus	53
astronautika	123	avarii	90,120
astronoomiline arv	157	x avariiohumärk	86
asula	83,131	x avariivalgustus-	
asulasõit	83	signalisatsioon	86
x asustatud koht	83	x aviatsioonitehnika	121
x asustatud punkt	83,131	avitaminoos	96
asutis	38		
asutus	38	B	
x aterioskleroos	98	baasiline piim	14
aterioskleroos	98	baasinstituut	146
audioõppevahend	112	bakteritsiidne	104
audiovisuaalne õppe-		baleriin	151
vahend	112	x balker	115
(x)auditoorium	155	ballett	151
aurik	116	ballettfilm	144
autism	112	barkass	116
auto	87	x barokaamera	23
autobuss	88	barokamber	23
x autogreider	22	bassein	141
autohooldus	83	bensiinijaam	83
x autoinspektor	90	biokeemia	134
x autokülvik	17	bioloog-kosmonaut	125
autolaadur	25	biosatelliit	124
automaat	77	x biosputnik	124
x automaatjootja	12	x (Saksa) bisnesmen	45
x automaatjootur	12	blindaaž	79
automaatur	77	blokivälised riigid	56
automatiseeritud		blokkidega mitte	
juhtimissüsteem	32	liitunud riigid	56

x drenaažitoru	8	elamurajoon	158
džiip	88	x elanikkond	45
x džiip	88	x elanikkonna arvukus	45
dublantmeeskond	139	x elanikkonna elukondlik	
x duubelmeeskond	139	teenindamine	159
düsenteeria	95	elektriauto	88
düskalkuulia	112	elektrifitseerimine	12
düspraksia	112	elektriinsener	34
		(x)elektrika	12
		elektrilukksepp	34
E		x elektristamine	12
ebaseaduslik tulu	53	x elektromobiil	88
edastus	156	elektronarvuti	156
Eduskund	159	elektroonika	29
x eelkooliasutus	112	elektroonikainsener	34
x eelkooliiga	111	x elevaatorimajasinist	18
x eelkooriga	18	elevaatoritööline	18
x eelpingestatud betoon	28	eluasemeõigus	49
eelpõlemiskambriga		elukallidus	44
mootor	23	x elurajoon	158
x eesmise baseerumisega		emakeel	149
tuumarelvad	73	emapuhkus	103
eespuri	118	emotsiooni- ja tahte-	
eesõigusmärgid	84	sfäär	110
efektiivsus	39	enamlane	60
ehholaalia	112	x enamsoodustatud režiim	37
ehitis	157	enamsoodustusrežiim	37
ehitusgeoloogia	136	endassesuletus	112
x ehitusmetsad	158	endassesulgumus	112
eikellegimaa	58	energiajaam	30
(x)ekipaaž	123, 139	eneseфинантseerimine	43
ekraaniteos	143	eneseravimine	103
ekraanõpe	110	x (haiguste) ennetus	102
ekraanõppus	110	ennistama	153
x ekraniseeritud õppus	111	epideemia	96
ekskavaator	22	epideemiatõrje	102
eksootika	131	epidermis	92
eksperimentaal-		x epidermkude	92
mööblivabrik	30		

epitsenter	131	esinemine	152
eraauto	82	esinemismatk	152
eraettevõtjalik		x esivõistlused	139
tegevus	46	x eskaadrimiini laev	75
eraettevõtlus	46	x eskaadrimiini ristleja	75
erakond	58	esmalöögirakett	74
erakorraline seisukord	77	esmassünnitus	94
x eraldi	26	x esmasünnitus	94
x eraldur	26	esmatarbekaubad	40
eraldusseade	26	etendus	152
eraomandus	49	ettekandja	148, 160
erapalgaline	45	ettekanne	148
erapraksis	102	x ettekirjutusmärgid	84
erapraktika	102	ettenihutatud tuuma-	
erasõidukid	81	relvad	73
erialakateeder	113		
eriauto	82	F	
eriklass	107	fakultatiivaine	110
erikool	107	farm	7
eriotstarbeline auto	82	farmaatsiatööstus	103
(x)eritasandilised		farmatseut	105
ristumised	85	farmer	18
eritasandristumised	85	film	143
eriteadlane	146	x film-ballett	144
eriväeliik	68	filmiamatöör	145
eriõpe	107	filmiaparaat	143
erru arvama	78	filmikunst	143
eru-lennuväekindral-		filmistuudio	143
major	72	x filmitaitleja	145
(x)esem	148	filmitöötaja	143
esialgne plaan	43	x film-näidend	144
esialgsed plaanilised		filoloogikandidaat	147
arvnäitajad	43	filosoofia leksikon	150
x I järgu erukapten	72	x filosoofia sõnaraamat	150
I järgu kapten	72	finaal	140
I järgu kapten erus	72	finaalturniir	140
x esimese löögi rakett-		finantsdistsipliin	42
relv	74	x finantseeriija	43
esindusrong	88	x finantsid	43

x finants- ja majandus-		gerontoloog	105
tegevus	43	gestaapo	71
finantsmajandus	43	x gestapo	71
finantsmajanduslikud		glasnost	66
näitajad	43	glinoseem	135
finantsmajandustegevus	43	glisser	116
finišiliin	141	x graafiline kunstilis-	
x firmarong	88	pedagoogiline	
x flagman	74	õppeasutus	107
foka	118	grammatikaharjutus	111
fokk	118	x grammatiline	
fokkpuri	118	harjutus	111
fonasteenia	112	x green	119
fonditootlus	39	greipfruut	128
foobia	112	grupp	69
foori tuli	84		
x funktsioonimäng	112	H	
(x)furnituur	24	haagis	89
x furnituurid	24	haav	98
x föderatiivne riik		x haavahaige	97
(Küprose türklaste)	57	haavand	98
führer	73	x haavandikesed	98
füsioteraapia	103	haige	96
x füsioteraapiaravi	103	haigestumine	97
fütontsiid	95	haigestumus	97
x fütotsiid	95	haigus	95,97
x füüsiline töö	49	haigusleht	103
		haja/asula	131
G		hajaküla	131
gaaskukeroon	28	haldus(-)	47
garaažima	91	x haldus-administra-	
x garažeerima	91	tiivkulud	47
x gastrollreis	152	haldusakt	47
Gefreiter	72	x haldusala	47
x generaalkomissar	72	haldusharu	47
x generaalsekretär	70	x halduskaristus	47
geograafia	110	halduskorraldus	47
gepard	127	halduskulud	47

haldusosakond	47	hemofiilia	95
haldusprorektor	47	x hepatotsiit	93
haldustegevus	47	hepatotsüüt	93
x haldustrahv	47	hiidarv	157
haljasala	133	hind	44
haljastu	133	hindeline arvestus	113
x halvaloomuline		hingamiselundite	
kasvaja	100	nakkused	100
hambaarst	105	x hingamismnakkused	100
hambapolikliinik	102	hingamisteede	
x hambaravipoliinik	102	nakkused	100
hammasliide	23	hobukastan	128
hammasvõll-liide	23	x homeopaatia	103
hankima	40	x homeostaas	129
hargmaine (firma)	38	homöopaatia	103
x harrastusfilm	144	homöostaas	129
harukondlik	47	hoovus	131
haubits	76,77	x horisontaalne märgistus	86
(x)hauptmann	73	x hotellimajandus	39
hauptsturmbannführer	73	hotellindus	39
heebrea keel	150	hukkuma	97
heidis	136	hulgiteabevahend	155
x heinaaž	15	hulgitootmine	39
heinapall	16	huvireis	119
heinarull	16	huviristlus	119
heinategu	8	huvisõit	119
x heinatõstuk	17	hõljuk	22, 116
heitmed	134	x hõlptulu	53
heitvesi	133	hädapeatus	83
hektarisaak	8	härjasilm	128
helendav sisemik	86	hävitaja	75
x helikiirust ületav		hävitajate juhtlaev	75
lennuk	121	hävituslennuk	75
x reaktiivhävitaja	75	häälejõuetus	112
x helist kiiremini		(laeva) häälestama	119
liikuv lennuk	121	hüdroomsüasõihend	135
helkmaterjal	86	hügieen	101
helkur	86	hüpertoonia	95
hellebard	149	hüpertooniahaige	97

hüpertooniatôbi	95	internatsionalistlik	61
hüpertooniatôbine	95	intress	44
		intressimäär	44
		invalidimootorkaless	88
I		x invalidimootorkäru	88
ideede võitlus	61	investeerimispank	44
x ideeline vaenlane	61	investeeringud	44
x ideeline võitlus	61	investeeringupank	44
ideoloogiline vaenlane	61	x investitsioonipank	44
ideoloogiline võitlus	61	x irrigatsioonisüsteem	15
igapäevakeel	149	isefinantseerimine	43
x ikterus	99	x isejootur	12
ilm 132	132	x isejuhimine	64, 108
ilmaolud	83	x isekallutaja	25
ilukirjandus	150	x isekalluti	25
iluvõimlemine	137	x iseliikuv suurtükk	76
imearst	105	(x)isem	148
x imperaatorpingviin	127	isemajandamine	37
individaalharjutus	111	x isemajandus	37
x individuaalprojekt	157	iseravimine	103
inertgaas	135	iseseisvus	65
x inertsgaas	135	Iseseisvusdeklaratsioon	65
x inertsiaalpuhasti	21	iseseisvuspäev	65
inertspuhasti	21	isetasuvus	44
x infarktihaige	97	x isetühjendaja	25
info	156	x isevalitsus	64
infominutid	155	isheemiatôbi	99
informatsioon	156	x isheemiatôvehaige	97
infotund	155	ishias	99
x inimesega kosmoselaev	123	isik	48
x insener-elektrik	34	isiklik omand	49
x insener-elektroonik	34	isiksus	48
x insener-keemik	34	isikupuutumatus	48
x insener-tehnilised		islamivabariik	57
võrgud	31	islamivennad	154
institutsioon	38	istuma	55, 121
x instrumentaallukksepp	34	ivriit	150
interjöör	158		
internaatkutsekool	107		
internatsionaalne	61		

J		jõuetus	
jagu	69	x jõuseade	123
jaht	117	x järelepärimine	64
jalatsitööline	35	x järeilhaage	89
jaotusmaterjal	111	jääkapp	23
jaotvara	111	jäänusmetall	27
jaul	118		
jefreitor	72	K	
jidiš	150	kaadur	25
x jootmisautomaat	12	kaal	14,95
jootur	12	x kaaliumbermanganaat	104
jügama	119	kaaliumpermanganaat	104
juhendamine	109	kaaliumväetis	16
x juhendustegevus	109	x kaaliväetis	16
juhtiv instituut	146	kaaluta olek	125
juhtlennuk	74	x kaalutus	125
x julla	75	x kaalutuse seisund	125
juriidiline abi	50	kaaperdama	65
x juriidiline konsul-		kaardiväearmee	
tatsioon	50	juhataja	71
x juriidiline nõuandla	50	x ülemjuhataja	71
juriidiline talitus	50	kaardiväe lennuväe-	
juriidiline teenindus	50	kindralmajor	71
juriidiline teenistus	50	kaardiväemiinipilduja	71
x juriidiliste teaduste		kaardivägi	68
doktor	50	kaasaaitaja	52
juriskonsult	50	x kaasaegne viievõistlus	138
x justiits	53	kaasasõiduregatt	140
x justiitsdepartemang	53	kaasnev gaas	21
jutustus	151	kaater	116
juudi keel	150	kabjalised	127
juurdluse toimetamine	54	kaevandus	30
juurestik	129	kaevik	20
x juuresüsteem	129	kaervis	20,136
juussoon	93	kaevur-mehhaanik	34
jõeliiklus	89	x kaevur-mehhanisaator	34
x jõhvsoon	93	x kaheksa(li)ne paatkond	141
jõmmelgas	128	x kaheline paatkond	141
jõudlus	39	kahjustatavus	79

kahjustuskolle	79	karate	138
kahtlustatav	54	x karaul	70
kahur	76	karbiid	135
x kahurvägi	76	kari	13
kaitseminister	71	karikakar	128
kaitseseisukord	77	karikatuur	153
kaitsetus	79	karikeerima	153
kaitsmatus	79	karistatus	55
kajakõne	112	karistus	55
kakskeelsus	150	karisõutuse kohaldamine	54
x kaksteistsõrmikhaavand	99	x karistuse rakendamine	54
kaksteistsõrmikuhaavand	99	(x)karistust kandma	54
kalakolhoos	11	karistust mõistma	54
kalamajand	11	karistust ära kandma	54
x kalamajandus	120	karjak	8
kalandus	120	karjakasvatus	9
kalanduskolhoos	11	karjamajand	10
kalapüük	39	karjamajandus	13
kalastus	39, 120	karjandus	10
x kalendaarne plaan	110	karjandusmajand	10
kalenderplaan	110	karjane	8
kaljapulber	159	karjasaadused	9
kaljukotkas	126	kart(auto)	140
kalkulatsioon	42	x karting	140
kalle	118	karusloomamajand	11
kallur	12, 25	kasulik efekt	39
kaltsakproletaarlane	66	x kasuliku tegevuse	
kalurikolhoos	11	koefitsent	37
kanala	13	kasutegur	37
kanderakett	124	kasvik	44
x kangrutsehh	30	kasvikumäär	44
kannimäng	112	kasvuhooneefekt	133
kanonaad	79	x katarraalnähe	101
kapitaalmahutused	44	katarraalnäht	101
kapitalimahutused	44	x katarraalnähtus	101
kapral	72	(x)katjuuša	77
kapro(o)n	135	katseaeg	55
kapten	72	katse-konstrueerimis-	
kaptenisild	117	büroo	30

katselendur	122	x kiirust vahetama	91
katsetajalendur	122	kindalaegas	89
katsetööted	32	kindel liin	83
x kaubanduslik-majandus-		kindralstaap	70
likud suhted	39	kingsepp	35
x kaubanduslikud ja ma-		kinnipidamiskoht	54
janduslikud sidemed	40	kino	143
kaubandussuhted	39	x kinofilm	143
kaubandustöötaja	159	x kinofilmiaparaat	143
kaugbuss	82	x kinokomöödia	144
kaugõpe	108	x kinostuudio	143
kaurima	22	x kinoteater	143
kaurits	22	kinotöötaja	143
keeleline toimetaja	156	kinotükk	143
keeletoimetaja	156	kiriklane	154
keele valdamine	150	x kirikuteener	154
keemiainsener	34	kirikutegelane	154
keemiamasinatööstus	28	kirjakeel	149
keemilised kiud	135	kirjandusala juhataja	151
keeritsusstõbi	96	kirjandusjuhataja	151
x keeritsustõbi	96	x kirjanduskeel	149
kehakultuur ja tervis-		x kirjanduslik keel	149
tustöö	102	kirjavahetajaliige	146
kehaline töö	49	kirurg	105
kehaline üldette-		kissellipulber	159
valmistus	137	kitsasfilm	144
keiserpingviin	127	x kitsenema (sooned)	98
kelner	160	kiun	101
(läeva) kere	117	x kiune	101
kergekuulipilduja	77	klaasplast	27
kergeristleja	75	klaasplasthaagis	27
kerge sõiduauto	87	x klaasplastik	27
keskkonnakaitse	132	x klaasplastikust	
kesklinn	91	järelhaagis	27
ketendama	100	klassivastandlikud	
kett	100	süsteemid	63
(lihaste) kidumine	100	klassivend	66
kihutaja	52	klerikaal	154
kiirtee	90	kliima	132

kliimaseade	22	kollektiivharjutus	111
klimaator	22	kollektiivmajand	18
x kloornaatrium	135	x kollektiivne mäng	112
kloriid	135	III järgu kapten	72
kodanlik-mõisamajan-		kolmandikaeg	142
duslik kord	148	kolmiskallur	25
koduabiline	45	kolonel	72
koduarest	54	kolonelleitnant	72
kodulugu	110	kolonialist	65
kodumasin	22	kolonisaator	65
x kodune arest	54	komandant	72
kodustöötaja	45	komandosild	117
kodutööndus	39	komandär	72
kogurpress	13	komandörleitnant	72
kohtbetoon	27	kombi	88
kohtu-	53	x kombikorm	15
kohtualune	54	x kombineeritud masin	17
kohtudepartemang	53	x komendant	72
x kohtunik-sekretär	139	komitaat	57
x kohtunik võistlejate		kommentaariumeetod	110
juures	139	x kommenteeriv meetod	110
(x)kohtuotsuse uuesti		kommensalism	129
läbivaatamine	53	x kommunaaltransport	81
kohtuvõimud	53	x kommunikatsioon	155
kohus	49	kommunistlik noor	60
kohustis	49	kommuun	57
kohustus	49	x komnoor	60
kohustusmärgid	84	kompanii	70
koirohi	128	x kompetents	50
kokakoola	158	x kompleksmasin	17
ko l lar	90	komposiitmaterjalid	26
x kolhoos (Ungaris)	18	komputeriseerima	156
kolhoosnik	18	kompuuter	156
kolju	93	x komsomol	60
koljupõhimik	93	komsomolisekre ^t är	60
x koljupõimik	93	komöödiafilm	144
kolklus	64	konditsionaator	22
kollatõbi	99	x konditsioneer	22
kollatõbine	96	x konn-liliput	127

kliimaseade	22	kollektiivharjutus	111
klimaator	22	kollektiivmajand	18
x kloornaatrium	135	x kollektiivne mäng	112
kloriid	135	III järgu kapten	72
kodanlik-mõisamajan-		kolmandikaeg	142
duslik kord	148	kolmiskallur	25
koduabiline	45	kolonel	72
koduarest	54	ko l onelleitnant	72
kodulugu	110	kolonialist	65
kodumasin	22	kolonisaator	65
x kodune arest	54	komandant	72
kodustöötaja	45	komandosild	117
kodutööndus	39	komandür	72
kogurpress	13	komandörleitnant	72
kohtbetoon	27	kombi	88
kohtu-	53	x kombikorm	15
kohtualune	54	x kombineeritud masin	17
kohtudepartemang	53	x komendant	72
x kohtunik-sekretär	139	komitaat	57
x kohtunik võistlejate		kommentaariumeetod	110
juures	139	x kommenteeriv meetod	110
(x)kohtuotsuse uuesti		kommensalism	129
läbivaatamine	53	x kommunaaltransport	81
kohtuvõimud	53	x kommunikatsioon	155
kohus	49	kommunistlik noor	60
kohustis	49	kommuun	57
kohustus	49	x komnoor	60
kohustusmärgid	84	kompanii	70
koirohi	128	x kompetents	50
kokakool	158	x kompleksmasin	17
ko l lar	90	komposiitmaterjalid	26
x kolhoos (Ungaris)	18	komputeriseerima	156
kolhoosnik	18	kompuuter	156
kolju	93	x komsomol	60
koljupõhimik	93	komsomolisekretär	60
x koljupõimik	93	komöödiafilm	144
kolklus	64	konditsionaator	22
kollatõbi	99	x konditsioneer	22
kollatõbine	96	x konn-liliput	127

x konservaator	60	korraldajadirektor	45
konservatiiv	60	korraldus	51
konstitutsioonikohus	53	korrapidaja	91
x konstitutsiooniline		x korrektsioonitöö	109
kohus	53	x korrespondeeriv liige	146
konstruktsioonikunstnik	153	korrespondentliige	146
konteiner	23	korrigeerimine	109
x konteinerveo laev	115	x kosmiline laev	123
konteinerveolaev	115	x kosmiline lend	122
kontinent	131	x kosmiline reis	122
konto	43	kosmiline ruum	122
kontra	66	kosmonaut	125
kontrrevolutsioon	62	kosmos	122
kontserdireis	152	kosmos el laev	123
kontsern	38	kosmoselaeva teadus-	
kontsert	151	likud aparaadid	123
x kookakool	158	x kosmoselaeva teadus-	
kool	106	liku uurimise	
x kooli administratsioon	108	aparaadid	123
x kooli direktsioon	108	kosmoselaeva uurimis-	
koolieelik	112	aparaadid	123
koolieelne	112	x kosmoselaev inimesega	
koolieelne asutus	112	pardal	123
koolieelne iga	111	x kosmoselaev, milles	
kooli juhtkond	108	on inimene	123
kooli kodukord	108	x kosmoselaev-tehis-	
x kooli sisekorra ees-		kaaslane	123
kirjad	108	kosmoselend	122
koolitama	108	kosmoselendur	125
x koondkoor	152	kosmoselennuk	123
koorel	18	kosmosereid	122
x koorevõli	159	x kosmosesüstik	123
koost	22	x kosmosevaheline laev	123
koostelukksepp	34	x kožimiit	21
kordodroom	21	krahvkond	57
korpus	69	krai	57
x (laeva) korpus	117	krediit	44
korrakaitse	47	kreebu	128
korraldaja	91	kreen	118

kreep	129	kurguhaigus	95
(x)kriminaalkuritegu	52	kurgutõbi	95
kruvi	23,118	kuritegevus	52
kudumismasin	23	kuritegu	52
x kudumispink	23	x kuritegu sooritama	52
kudumisteljed	23	kuritegu toime panema	52
kudumistsehh	30	kuriteo koosseis	52
kuhjasti	17	x kuriteo toimepanija	52
x kuivkali	159	(x)kuritöö	52
kuivsilu	15	kurjategija	52
kukeroon	28	kuru	130
kukerpuu	128	kuseteed	93
kullatook	136	kuseteede infektsioon	100
kultivaatorkülvik	17	x kuseteede infektsioon	100
x kulturnik	152	x kutsar	72
kultuur	7,15	x kutsealane etteval-	
kultuurharidus	152	mistus	108
x kultuurharidusasutus	152	kutsekool	107
kultuurhein	9	x kutsekool-internaat	107
kultuuriasutus	152	x kutsetehnikakool	107
x kultuurikrüis	119	kutseõpe(tus)	108
kultuurimaja	152	kutter	116
x kultuur-massiline töö	152	kuukulgur	26,124
kummid	89	kuular	23
kummipaad	117	kuulde- ja vaate-	
x kuningakotkas	126	õppevahend	112
x kunstiline film	144	kuuldem	24
x kunstiline kinemato-		kuuldeseadmed	112
graafia	143	kuuldetehnika	112
x kunstiline kirjandus	150	kuuldeõppevahend	112
x kunstiline võimlemine	137	x kuunduma	124
x kunstlik Maa kaaslane	124	kuutõbine	97
x kunstmaterjal	26	kuvar	157
kunstnahk	21	x kvaliteedi juhtimine	39
kunstnikkonstruktor	153	kvaliteedi kujundamine	39
kunstnik-lavastaja	151	kvaliteedi reguleeri-	
x kunstiid	135	mine	39
(x)kunstvõimlemine	137	(lihaste) kõhetumine	100
x kunstväetised	16	kõhuhaigus	95

kõhutõbi	96	x käikulaskmise-eelne	
x kõikjalkäija	25	objekt	157
x kõikjalliikuja	25	käiku vahetama	91
kõikjalliikur	25	käitaja	33
kõks	90	käitama	33
kõnd	130	käitis	33,39
kõnekeel	149	käitumine	61
kõneleja	148	käitur	33
kõrb	130	käive	40
x kõrgem haridus	107	kämping	140
x kõrgem kool	107	x kärbe	51
x (rasunäärmete) kõrgen-		käsijuhitav sõiduauto	82
datud tegevus	94	käsijuhtimisauto	82
x kõrge vererõhu haigus	95	käsijuhtimisega	
kõrgharidus	107	sõiduauto	82
kõrgkool	106,107	x käsikuulipilduja	77
kõrgvererõhktõbi	95	x käsiseadeauto	82
kõrgvererõhktõbine	97	käsitöö	39
x kõrgvererõhuhaigus	95	käabuskonn	127
x kõrgvererõhutõbi	95	käabusnakkhiir	127
kõrgõppeasutus	107	köidis	104
kõrrekergiti	17	x köiepundar	118
x kõrretõstuk	17	köögiviljamajand	11
x kõrretõstur	17	küla	131
kõrvalgaas	21	külalisesinemised	152
kõrvaltee	85	külgkallur	25
kõrva-, nina- ja kurgu-		külmauto	20
haiguste osakond	102	külmkapp	23
x kõrva-, nina- ja		külmur	23
kurguosakond	102	külmutusauto	20
kõurik'	113	x külmutuskapp	23
kõuriklus	113	külv	7
x kõõrdsilmsus	99	x külviee	16
kõõrsilmsus	99	külviesi	16
käigusild	85	külvihein	9
käigutunnel	85	külvik	17
käik	91	külvikauto	17
käikuandeobjekt	157	x külvik ja kultivaator	17
		x külvik-kultivaator	17

külvinorm	16	laiekraankino	144
külvisenorm	16	laifilm	144
kütt	72	laiformaatfilm	144
küttimine	39	lainelaud	140
		x lainer	121
	L	lampjalgsus	99
laadima	119	lamppöidsus	99
laadur(auto)	25	x land	57
laanekuru	130	x landrass	14
laar	128	x Landtag	58
laas	130	x langett	159
laat	41	langetõbi	96
x laboratoorne tund	111	langetõbine	97
x laboratoorne töö	111	langevarjur	73
x laboratoorsed vahendid	111	x laomajandus	39
x laboratoorse töö tund	111	laondus	39
laboritund	111	x lapsepuhkus	103
laboritöö	111	(x)lapâaa	158
laborivahendid	111	lasersatelliit	124
laen	44	x lasersputnik	124
laev	76,114	laskeasjandus	79
x laevaehitustehas	29	laskuma (Kuule)	124
laevakruvi	118	laskur	72
laevamatke	119	lasteaia matemaatika	110
x laev-amfiib	116	lastearst	105
laevaruum	117	x lastereumatoloogida	101
x laevastiku admiral	71	x lastetraumatism	101
laevastikuadmiral	71	lastima	119
laevatehas	29	laug(lemis)lohe	121
x laev-kaaslane	123	lausmetall	27
lahing	78	lausplangutus	117
lahingukindral	71	laut	13
lahingulaev	76	x lavaefekt	133
lahingulennuk	74	lavsaan	135
lahinguohvitser	71	lehis	128
x laiaekraaniline film	143	lehmik	14
laiahaardeline agregaat	17	lehmikulaut	14
laiahaardeline masin	17	x leiboristide partei	58
laiekraanifilm	143	x leiboristlik partei	58

leitnant	73	liigutustumäng	112
leksikon	150	liiklejad	83
lelumäng	112	x liiklemine	82
lendurkatsetaja	122	liiklus	82
x lendur-katsetaja	122	liiklus asustatud	
(x) lendur-kosmonaut	125	punktides	83
leninist	60	liikluse pingelisuus	83
leninlane	60	liiklusinspektor	84,90
lennuarmee	68	liikluskord	83
lennujaam	121	liiklusleping	90
lennukiemalaev	76	liiklusmärgid	84
lennukikandja	76	liiklusohutum	90
x lennusalad	121	liiklussattum(us)	90
lennustu	122	liiklusseik	90
x lennuväe erukindralmajor	72	liiklus(vahe)juhtum	90
lennuväekindralmajor		liiklusviperus	90
erus	72	liiklusõnnetus	90
lennuvägi	68	liikur	12,26
leopard	127	liikurniiduk	17
leppehind	44	liikursuurtükk	76
x leppeline hind	44	liiniauto	88
levila	129	liinilaev	76
levimuusika	151	liinipisibuss	88
liberaal	60	liinitakso	88
(x) libisev graafik	21	liinileht	83
lihapall	158	liitsiht	119
lihased	92	liitvabariik	57
lihaskond	92	liitväetised	16
x lihaste süsteem	92	liivakõrb	130
(x) lihtveoauto	88	x liivapuistaja	26
liidendmööbel	23	liivapuistur	26
liider	75	lillendus	10
liidukantsler	57	lillkapsas	129
liidumaa	57	x limanahk	92
liidupäev	57,58	limaskest	92
liidupäeva-rühm	58	limusiin	88
liiduriik	57	linariie	28
liige (Riigikogus)	60	linateos	143
liigtalitlus	94	x linkor	76
		linn	131

x linnadevaheline buss	82	lossima	119
x linn-aed	158	Luftwaffe	70
linnak	158	luht	129
x linnake	158	x lukksepp-elektrik	34
x linnaline asula	131	x lukksepp-instrumenta-	
linnapea	59	list	34
linnastu	131	x lukksepp-koostaja	34
linnasõidukite juhid	91	lumelörts	132
x linnatranspordi juhid	91	lumetorm	132
linnatranspordivahendite		x lumpenproletaarlane	66
juhi/d	91	x lunoidlaev	123
x linna tüüpi asula	131	luumurd	100
x linn-sputnik	158	x luumurre	100
linnumajand	10	x lõdvendus	61
linnundus	10	x (maohaavandi) lõhke-	
linnundusmajand	10	mine	99
linnuvabrik	7	lõhnaained	135
lint	143	lõige	51
lintnuudlid	158	lõik	51
lipnik	73	lõikus	8
lipulennuk	74	lõit	155
lipuliin	119	x lõuend	28,153
lisalukk	89	x läbijooks	91
lisaväärtus	44	x läbikäive	40
lisaõppus	111	läbirääkimised	62
liuggraafik	21	läbisõit	91
liugpaat	116	x lõrts	132
lodi	116	lühing	155
logiraamat	118	lülipõletik	99
lohelennuk	121	lüps	8
looduskhoid	133	lüpsimeister	8
looduskaitse	132	lüpsis	8
looduskaitseala	133	lüpsitehnik	8
x looduskaitsealane		lüpsja	8
piirkond	133	lüpsoloog	8
x looduslik gaas	136		
loomakasvatus	10,13		
x loomakasvatuskompleks	7		
loomakasvatussaadused	9		

M			
maa	56	maavärina kese	131
maa-asula	131	maaillem	148
maagaas	136	madalrõhkkond	132
x maailm (kosmose kohta)	122	madalrõhuaala	132
maailmajagu	131	madalsoo	130
maailmaruum	122	madelauto	88
maailmaruumisõit	123	maffia	65
maajõud	68	x mafia	65
maakerateadused	147	magnetlint	24
maakogu	148	x magnetofonilint	24
x Maa kunstlik kaaslane	124	x (kohalt) maha võtma	55
maaküla	131	majaehituskombinaat	29
x maa külge kinnistatud		majakas	119
talupoeg	148	x majakombinaat	29
maal	153	majandamismehhanism	37
maaliinibuss	82	majandkond	39
maalima	153	x majandusarvestus	37
x maandatav aparaat	124	majandusdoktor	147
maanduma	121, 124	majanduskandidaat	147
maandur	124	x majanduslik arvestus	37
maantee	90	x majanduslikul meetodil	
maaparandus	15	ehitama	157
maapõuevara	136	x majanduslikul teel	
Maapäev	58	ehitama	157
maapähhkel	129	x majanduslik vaidlus	55
maardla	30	x majandusmehhanism	37
maare	136	majandusteaduse	
maastikuarhitektuur	133	doktor	147
maastikuhooldus	133	kandidaat	147
maastikukujundus	133	x majandusteaduste	
maastikukultuur	133	kandidaat	147
maateadus	110	majandustegevuse	
maatriksbilanss	43	finantstulemused	43
maatõug	14	majandusvaidlus	55
maavara	136	maksarakk	93
maaviljeluskultuur	15	maksmine	55
maavägi	68	maksumus	44
x maavärina epitsenter	131	maltoos	135
		x maltoosa	135

mander	131	massiline kultuuritöö	152
maniakaaldepessiivne		x massilise hävitamise	
psühho so s	99	relv	73
x manipuleerimismäng	112	massimeedium	155
mannakreem	159	massisuhtlemisvahend	155
x mannamuss	159	massiteabevahend	155
manused	24	massoonid	154
maohaavad	98	matemaatikaülesanne	111
maohaavandid	98	x matemaatiline varustus	157
maohaavandtõbi	98	matemaatiline ülesanne	111
x maolist	60	materiaalne baas	37
maomürk	104	materiaalne ergutus	42
maoverejooks	98	x materiaalne hüvitus	42
marksismi-leninismi		materiaalne stimuleeri-	
õpingud	63	mine	42
marksism-len e inism	63	x materiaalne tehniline	
marksistlik-leninlik		baas	37
teooria	63	materiaalne virgutus	42
õppus	63	materiaal-tehniline baas	37
marraskude	92	matriikkel	113
marutaud	96	matê	139
marutõbi	96	mauist	60
marutõbine	97	meditsiin	101
masin(ad)	22,87	meditsiinikool	102
x masinaehitustehas	29	meditsiiniline otsus	103
masinaladuja	34	x meditsiiniline teadus	101
masinalladuja	34	x meditsiiniline teenin-	
x masinamees	12	damine	101
masinatehas	29	meditsiinilis-peda-	
(x)masinist	12	googiline komisjon	103
masinladuja	34	meditsiiniõde	105
x masinlüksimeister	7	x medkool	102
masinlüksja	7	x med.-ped. komisjon	103
masinõmbleja	34	x medõde	105
mass	14,95	meedik	104
massihävitusrelv	73	meeleavaldaja	64
massiinformatsiooni-		meeleavaldus	64
vahend	155	x meemajand	11
massiinfovahend	155	x meer	59

x meerikulaud	23	meteosatelliit	124
meeskond	123, 139	x metiis	32
meesmehekaitse	142	metoodikanõukogu	109
mehaanik	12	metoodiline juhend	109
x mehaaniline transpordi-		metsakuru	130
vahend	81	metsamaterjalide	
mehhanisaator	12	parvetus	29
x mehhaniseerija	12	x metsaparvetus	29
x mehhanist	12	x metshärg	127
mehistu	123	miin	75
mehitatud kosmoselaev	123	x miinikaater	75
meisterlüksja	8	x miinilaev	75
meistersportlane	91	x miinipaati	75
meistersõitja	91	miinipilduja	76
meistrivõistlused	139	x miiniristleja	76
melioratsioon	15	miiniveeskaja	75
menetluspraktika	111	mikrofloora	94
x menševik (Bestis)	60	mikrofon	24
merehaige	97	x mikroobifloora	94
x merehaigustõbine	97	militarist	78
merejõud	68	mineraalväetised	16
x merelaevandus	120	mitmemaine (firma)	38
merelaevastu	120	x mittemakeel	149
merematke	119	x mitteriiklik organisat-	
mereminister	71	sioon	59
merereis	119	x mittestatsionaarne õpe	108
x meresõjajõud	68	x mittetäielik keskkool	106
x merešelf	131	x mittetõine tulu	53
mereväelane	71	mittevalitsuslik	
merevägi	68	organisatsioon	59
mesindusmajand	11	MM-võistlused	139
mess	41	mobilisatsioon	78
messing	27	modelleerija	34
x metallilaast	27	monoliitne betoon	27
metallilaastud	27	monopol	38
metallimurd	27	monopolistlik riigi-	
metallisaagis	32	kapitalism	62
metallkeraamika	29	monteeritav betoon	27
metalltoode	32	moodne viievõistlus	138

mootor	123	mängukoht	112
mootorrattaväljak	141	x manguorganisaator	112
mootorsuurtükk	77	x manguutsoon	112
mootorsõiduk	81	märgala	129
x moped	88	märgikohtunik	139
x morskoi ohhotnik	75	x märg lumi	132
mortiir	76	märguanne	84
motodroom	141	märgukiri	62
motolaskurpolk	70	märguvalgusti	91
mudeldaja	34	määrus	51
x mudelleeriija	34	x mööbli eksperimentaal-	
x mugulsibul	16	vabrik	30
muinasteadlane	147	müüma	40
muinasteadus	147		
(maohaavandi) mulgustus	99	N	
muljurniiduk	13	naatriumkloriid	135
multifilm	144	naftadestilleerimis-	
multiplikatsioonifilm	144	tehas	29
munavabrik	7	x naftalademed	136
murd	30	x naftaluure	136
x musical	151	naftamaardla	136
must metallurgia	29	x naftautmise tehas	29
mustmetallurgia	29	naftauuring	136
x muundi	26	nahahaigus	95
muundur	26	nahaseentõbi	95
muusikal	151	nahk	117
muusikaline lugu	151	nailon	135
muusikaline näidend	151	x naisklooster	154
mõlemakäelisus	112	x naiste klooster	154
mõrv	53	nakkushaige	97
mõrvar	52	x nakkushaigustõbine	97
mõõdik	24	nats	61
mõõtel	24	x natsionaalne	
mõõtpiim	14	koguprodukt	37
mäekuru	130	x tulu	37
mägisuurtükk	77	x natsist	61
mälestismuuseum	149	neelur	26
mängufilm	144	neljapaat	141
mängujuht	112	(x)neutraalne tsoon	58

x niidukmuljur	13	x ofsettrükk	32
x niiduk-muljur	13	x ofsett-trükk	32
niisutussüsteem	15	x oftalmoloog	105
nitraatimine	135	ohimudel	21
nitreerimine	135	x ohimudellennuk	21
NLKP Keskkomitee	59	ohirada	21
nooremleitnant	73	ohiringrada	21
noot	62	ohukolmnurk	86
normaalfilm	144	ohuolukord	90
novell	151	ohutuled	86
NSV Liidu Ülemnõukogu	59	OIPS	99
nunnaklooster	154	OIP-sündroom	99
nuudlid	158	oit	130
nuumakompleks	7	oivik	113
nõdrameelne	48	x okaspuusalu	130
nõrgamõistuslik	48	oksiid	135
(funktsioonide) nõrge-		oksübioos	135
nemine	94	oksüdatsioon	195
nõukogudevastane	61	oksüdeerimine	135
Nõukogude-vastane	61	oksüdeerumine	135
näidendfilm	144	oksüdimeetria	135
x näitejuhi abi litera-		oksühemoglobiin	135
tuuri alal	151	x oksüüd	135
närvigaas	77	olbekirjanik	151
närvihalvatusgaas	77	olukirjanik	151
närvilõpmed	92	olümpialane	139
närvinõrkus	99	olümpiane	139
x närviootsad	92	omal jõul ehitama	157
närvitalitus	94	omand	48
x närvitalitus	94	omandatud immuunsuse	
x närvitegevust halvav		puudulikkuse sünd-	
gaas	77	room	99
x närviväsimus	99	omandus	48
		omapead ravimine	103
O		omavalitsus	64, 108
obergruppenführer	73	onkoloog	105
obersturmbannführer	73	onkoloog-kirurg	105
x oblast (välisriikides)	57	ooberst	72
odnodvoretz	148	oobertleitnant	72

parteiline kirjandus	63	perlo(o)n	135
parteisekretär	60	personaalarvuti	156
parteiõpe	63	pidurdusmootor	123
parteiõpingud	63	pidurdusseade	123
parteiõppus	63	pihlakamari	128
parvlaev	115	pihlakas	128
pataljon	69	pihlamari	128
x pattude andeksandmise		x pihtamus	79
kiri	155	pihturmürsk	74
patukustutuskiri	155	piimaand	8,9
patulunastuskiri	155	piimajõudlus	9
peainstituut	146	piimakus	9
peakokk	159	x piimamahl	129
x peakolju	93	piimapulber	159
peakomissar	72	piimhappekepikekesed	93
x pealesõit	90	x piimhappepulgakesed	93
peapiiskop	154	piimmahl	129
peastaap	70	piiramisseisukord	77
peatee	85	x piirang	90
pedagoogikaainete		piire	90
metoodika	109	piirkond	39,57,132
x pedagoogilised luge-		piison	127
mised	109	pikap	88
x pedagoogiliste dist-		pikapäevakool	107
sipliinide õpeta-		pikapäevarühm	107
mise metoodika	109	pikeelennuk	74
x pediaater	105	pikeerlennuk	74
x peegeldaja	25	x pikem telg	21
peegeldi	25	x pikendatud päevaga	
peekon	14	kool	107
peekonsiga	14	x rühm	107
peelestik	118	pikim telg	21
peenkeemia	134	pikivahe	83
peenrauakaup	32	pilaff	159
peisaaž	153	pilvetus	132
pelgus	112	pilvisus	132
x penoplast	27	pilvitus	132
perestroika	66	pimesool	93
x p/ergament	28	pimesoolepõletik	99

pingbetoon	28	poord	117
pingelõdvendus	61	(x)poortauto	88
pinnasepumbalae	21	pop art	154
pinnasevesi	136	poroloon	28
pioneeride maja	106	x porteauto	88
pioneeride nõukogu	106	x porutsik	73
pioneeriehitus	106	praam	115
pioneerimaja	106	praamer	115
pioneerinõukogu	106	prahtla	133
x pioneeririvi	106	x praportsik	73
pisiriisuja	53	preambel	52
pisiriisumine	53	preambula	52
plaguliin	119	x press	155
plangutus	117	pressikonverents	155
plast	27	pressiorganid	155
x plastik	27	presskogur	13
plastmass	27	x press-kogur	13
platsdarm	79	preventsioon	50
pleenum	59	x produkt	118
plenäär	153	x professionaalne töö-	
(x)pliidid	158	õpetus	108
x plov	159	x profileeriv kateeder	113
x pneumaatilised välis-		profülaktika	50,102
kummid	82	x programmvarustus	157
pneumopaat	117	x projekteeritud võimsus	158
x podporutsik	73	projektid ja eelarved	43
poegima	94	projektvõimsus	158
x poliartriit	99	pronksiaeg	148
poliitbüroo	63	x pronksiajastu	148
poliitharidus	63	x prootonkiirendaja	25
poliitiline kool	64	prootonkiirendi	25
poliitiline sõjaväe-		propeller	23
akadeemia	79	protežee	65
poliitkool	63	protežeerija	65
poliittund	63	proviant	118
poliitõppus	63	provints	57
polk	69	x psühholoogiline seisund	94
polkovnik	72	psüühika	94
polüartriit	99	psüühiline seisund	94

public relations	38	x pödrasammal	128
x public relation-tüüpi		põhikool	106
purjetamisvõistlused	140	põhiseadus	51
puhituma	98	põhitootmisfondid	38
puhkelaev	117	põimagregaat	17
puhverjaam	30	põimmasin	17
puidukombinaat	29	põkkamine	124
puidutööstus	29	x põkkimine	124
x puidutöötlemiskombinaat	29	põkkumine	124
x puidutöötlemistööstus	29	põkkühendamine	32
(aheraine) puistang	32	põldhein	9
puister	115	x põlevkivituhkbetoon	28
puistlastilaev	115	x põlevkivituhkgaasbetoon	28
puju	128	põllukultuur	15
pukser	115	põllumajand	11
puksiir	115	x põllumajanduse mehha-	
puksiirveõduk	87	niseerimine	12
pulbermetallurgia	29	põllumajandusmehaanika	12
pumbalaev	21	põllumajanduste aduse	
pumpjõujaam	30	kandidaat	147
punaristlane	105	põllundus	10
punker	79	põllunduskultuur	15
punkt	51	põllusaadused	9
punktisüsteem	142	põllutehnika	12
pupill	92	pädevus	50
puravik	129	päevaleht	155
x purgaa	132	pärgament	28
purjejaht	117	pärgsooned	93
purjelaud	141	pöördlatern	86
purjepaat	117	x pöörmisssagedus	21
purjesport	138	pügajaraig	100
purjetamine	138	x pügav sammaspooõl	100
purustatavus	79	püsiheintaimed	9
pusar	115	püstol	91
puõõspall	137	püstolkuulipilduja	77
puudujääk	41	püststartlennuk	74
puuk	126	püüdehävitaja	74
puustusmaa	130	püüdehävitusmürsk	74
pödrasamblik	128	püüdelennuk	74

püüdemürsk	74	rahvamajanduse kogu-	
püüdur	74	toodang	37
püüdurhävituslennuk	74	rahvaraamatukogu	152
püük	120	rahvastik	45
		rahvatulu	37
R		x rahvushääletus	48
x raadiohaare	124	rahvuskool	106, 107
raadiohõive	124	x rahvuslik ja riiklik	
raadiokuulaja	145	korraldus	46
x raadioruhv	117	x rahvuslik koguprodukt	37
raadioruum	117	rahvuslik-riiklik	
raal	156	koguprodukt	46
raalistama	156	x rahvuslik tulu	37
raaklprojekteerimine	156	x rahvuslik õppeasutus	107
raamatupidamine	42	x rahvusvaheline pinge-	
x raamatupidamisarvestus	42	lõdvendus	61
x raamatupidamislik		rahvusvaheliselt tun-	
arvestus	42	nustama	61
raba	130	x rahvusvahelise pine-	
raha	44	vuse lõdvendamine	61
rahaasjandus	43	rahvusvahelisõigusli-	
rahalised näitajad	44	kult tunnustama	61
rahandaja	43	rahvusvähemus	65
rahandus	43	x rahvusülene (firma)	38
rahandustegevus	43	rajatis	157
x rahulikud läbirääkimisi-		rajoon	131
sed	62	rakendusobjekt	157
rahuläbirääkimised	62	rakestama	33
rahvaarutlus	48	x raketikandja	124
rahvaarv	45	raketikandur	74
x rahvademokraatlik		raketilennuk	133
partei (Portugalis)	58	raketimootor	123
rahvahääletus	48	raketis	24
rahvaküsitlus	48	x raketi-tuumarelvastus	74
x rahvalik arutlus	48	x raketitlaev	123
x rahvalik koguprodukt	37	raketitlennuk	123
rahvaloendus	45	raketimootor	123
rahvamaja	152	rakis	24

x rakke lõhkama	95	reich	57
rakke lõhustama	95	x Reichsführer	73
ralli	140	x Reichstag	58
ramm	23	x reisisja	84
rammima	23	reisilennuk	121
range režiimiga kinni-		x religioosne sekt	154
pidamiskoht	54	relv	73
rangerežiimiline		relvajõud	67
kinnipidamiskoht	54	relvajõudude üles-	
rasedus	94	ehitus	67
raskeristleja	75	relvarahujoon	78
rassiküsimus	65	x relvastatud jõud	67
x rassiline küsimus	65	x relvastusvõidujooks	78
raudbetoon	27	renessanss	148
raudlodi	115	reovesi	133
raudteemulle	158	reservi arvama	78
raudtee teejaoskond	86	x reservsaadik	59
ravi	103	restaureerima	153
x raviannus	104	reuma	99
x ravidagnostiline töö	102	resolutsioon	62
ravi- ja diagnostiline		revolutsiooniline	
töö	102	teooria	63
ravim	104	revolutsiooniteooria	63
ravima	103	riigiametnik	59
ravimannus	104	Riigiduuma	59
ravimpreparaat	104	riigihaldus	47
x ravipreparaat	104	x riigikaitse minister	71
realisatsioon	40	Riigikogu	59
realiseerima	40	riigimees	59
x redaktor	156	Riigipäev	58
x redaktsioonikorpus	155	riigi SS-juht	73
referaat	148	x riigitalupoeg	148
referendum	48	riik	56,57
referent	148	x riik-agressor	57
regatt	140	riiklik juht	73
x (põllumajandus)regioon	39	riiklik monopolistlik	
reguleerija märguanne	84	kapitalism	62
rehvid	89	riiklik-monopolistlik	
		kapitalism	62

riistvara	111,157	rühm	69
riisumine	53	rühvel	18
ringhääling	155	rühveldama	18
ringkond	57	rühvelkultuuride külvi-	
ringlus	40	kord	16
rinnaangiin	98	rühvelmaaviljelus-	
rinnakorv	92	süsteem	16
x rinnarakk	92	rühvelsüsteem	16
ristbilanss	43	ründerühmlased	66
ristisõdiija	149	ründesuurtükk	76
ristleja	75	x rünnakrühmlased	66
ristuv tee	90		
rivimale	138	S	
rohujaaguagregaat	17	saadam	39
rohujaheveski	17	saagikus	8
rohumaandus	10	x saagikus igalt hektarilt	8
(x)roim	52	saagivõime	8
(x)roimarlus	52	saak	8
roiskvesi	133	x saak (iga) hektari kohta	8
x rood (välisvägedes)	70	saared	131
rool	120	saarestik	131
roolimees	120	saarterühm	131
rubriik	155	x saastaine	104
rula	141	saasteaine	104
ruleerimine	121	saatejuht	145
ruleerimisrada	121	saatesuurtükk	77
rullistama	16	sademed	132
rullpall	16	sadestised	132
rullumine	90	sadestused	132
ruloon	16	sadulseade	82
x ruloonpall	16	sadulveduk	87
rõhkside	104	salajane vargus	53
x rõhtside	104	salalukk	89
rõmm(i)kuld	136	salu	130
rästik	126	samaliigilised teed	85
röövik	126	samblik	127
röövimine	53	sammal	127
rügement	69	x sanitaarhariduslik	
		selgitustöö	101

sanitaarharidustöö	101	sekretär	139
x sanitaarselgitustöö	101	x seksoloog	102
x sanitaar-selgitustöö	101	x seksuoloogia	102
x santehnik	34	seksuoloog	102
sardbetoon	27	seksuoloogia	102
saritelefilm	145	x sektantlik usulahk	154
sasseksiit	136	selvefoor	91
satelliit	124	x senaaž	15
satelliitlinn	158	seoskond	39
seade	22	seriaal	145
seadeldis	22	x service	160
seadis	22	setted	132
seadlus	51	x sfigmograafia	104
seadmed	22	sfügmograafia	104
x seadmepaneel	23	x sibling	138
seadmestik	22	sibul	16
seadus	51	sibulaklops	159
seadusandlik akt	51	sibulalauk	16
x seadusandlikkus	51	side	104
seadusandlus	51	sidekude	92
seaduslikkus	51	sidustehased	29
seadustik	51	sidustööstusharud	29
seafarm	13	x sientsioloogia	147
x seakasvatuskompleks	7	sigala	13
sealaut	13	signaal	84
x sea(liha)vabrik	7	sihtliigutusraskus	112
seanssfilm	144	sihtliigutusvõimeetus	112
x seeder	128	siirdama	93
seedermand	128	siirdesoo	130
seeriafilm	145	siirdmik	94
segajõusööt	15	siirdneer	93
segaväetised	16	siire	94
x segisti	26	siirma	94
segur	26	sildmik	85
seilama	119	silinderpall	16
x seim (Soomes)	59	sillapea	79
seisupidur	82	sille	158
x sekiira	149	silmaarst	105

siõlmaava	92	soolesulgus	98
x silmatera	92	soolomootorratas	82
x silming	138	x sooltesulgus	98
silmustaja	35	soomuskaater	75
silokraav	15	soomustankiväed	68
silosüvend	15	soomusväed	68
x silotranšee	15	sorbent	26
simultaanmale	138	sotsiaaltooldus	49
x sinoviaalmembraan	93	sotsiaalkindlustus	49
x sisehaige	97	sotsiaallikumine	62
sisehaiguste osakond	102	x sotsiaalmajanduslik	
x siseinterjäär	158	kompleks	37
sisekaitsekindral	71	sotsiaal-majanduslik	
sisekaitseohvitser	71	kompleks	37
sisenõrenäärmed	93	x sotsiaalmajanduslikud	
sisenõristusnäärmed	93	nähtused	37
x siseosakond	102	sotsiaalne ja majandus-	
x sisepidine rohi	104	lik kompleks	37
siseujula	141	x sotsiaal-pedagoogiline	
x siseverejooks makku	98	kompleks	106
sissejuhatas	52	sotsiaalpoliitika	64
x smog	134	sotsiaalsed ja majan-	
sobiv kiirus	83	duslikud nähtused	37
soetõbine	97	sotsialism	62
soo	129	x sovhoositööline	18
soobik	130	sovhoosnik	18
soodustusrežiim	37	x spetsialiseeritud auto	82
x soojusaine vahetus	94	spetsialist	146
soojuselektrijaam	30	x spondüliit	99
x soojusenergeetika		x spordisaal	141
tehnik	34	x sportlik võimlemine	137
soojus- ja elektrijaam	30	sportvõimlemine	137
soojustehnik	34	x sputnik	124
soojustorustik	31	x sputniklaev	123
x soojustrass	31	SS-väed	70
soojusvahetus	94	staabikindral	71
sookulgur	26	staag	118
soolak	130	staak	118

stagflatsioon	38	suurkeemia	134
x stardi-finišikohtunik	139	suurkeemiatööstus	134
stardi- ja finiši-		suurtükituleetteval-	
kohtunik	139	mistus	78
stardiliin	141	suurtükivägi	76
x staršina	73	suurtükk	76
startima	141	suurulukid	127
stauriid	127	suurveosed	83
stavriida	127	sõiduauto	87
stjuardess	122	sõiduk	81,87
stjuuard	122	sõidukiirus	83
(x) stomatoloog	105	sõiduleht	83
stomatoloog-kirurg	105	x sõidumeister	91
subtitreerimine	145	sõidupidur	82
sudu	134	sõiduriist	81
suguhaige	97	sõidutunnel	85
x suguhaigustõbine	97	sõiduõpetaja	84
suhkruhaigus	95	sõit	140
suhkurtõbi	95	sõitja	84
suhkurtõbine	97	sõitjatega regatt	140
sulfiid	135	(laevaga) sõitma	119
x sumbuti	25	x sõjakirurgia	102
summuti	25	sõjakirves	149
sunnismaine talupoeg	148	sõjalaev	76
surema	97	sõjalaevapaat	75
suremus	45,97	sõjalaevastik	68
x surevus	45	x sõjalaevastiku admiral	71
susseksiit	136	sõjalaevastiku madrus	71
suu- ja sõrataud	96	sõjalennuk	74
suu- ja sõratõbi	96	x sõjaline atašee	71
suultlugemistähestik	113	sõjaline kohalolek	78
suundlemine	138	sõjaline manulus	78
suunis	138	sõjaline riigipööre	62
suunistaja	138	x sõjaline tegevus	77
suunistus	138	x sõjalis-poliitiline	
x suured sarvloomad	14	akadeemia	79
suur farm	7	x sõjamerejõud	68
suurfarm	7	x sõjamerelaevastik	68

x sõjame reväelane	71	söödaannus	14
sõjaminister	71	söödakulutus	14
x sõjaolukord	77	söödanorm	14
sõjard	78	söödaväärindus	15
sõjaseisukord	77	söökla	84
sõjategevus	77	sööstlennuk	74
sõjatribunal	78	(x) südamehäire	98
sõjaväeatašee	71	südameinfarkt	98
sõjaväekorraldus	67	südame ja veresoone-	
sõjaväelane	71	konna haigused	98
sõjaväeline juuresolek	78	südame ja veresoonte	
sõjaväeline kildkond	78	haigused	98
sõjaväeline klikk	78	x südamekrambid	98
x sõjaväeline parvaad	77	südamelihase funkt-	
sõjaväeline riigipööre	62	sioon	94
x sõjaväeline teenistus	77	x südamelihaste funkt-	
x sõjaväemadrus	71	sioon	94
sõjaväeparaad	77	x südame pargsooned	93
x sõjaväeteenistuja	71	südamerike	98
sõjaväeteenistus	77	x südamevereringe	93
sõjavägi	67,70	südame-veresoonekond	93
x sõjaõhujõud	68	südameveresoonte	
sõltumatus	65	haigused	98
x sõltumatuspäev	65	x südame-veresoonte	
sõltumine	79	haigused	98
sõltuvus	79	südamevoolmed	98
sõnaraamat	150	x sügavkobestuskulti-	
sõnastik	150	vaator	13
x sõnavaraalane töö	111	sügavkultivaator	13
x sõnavaraline töö	111	sümpto(o)m	100
sõnavaratöö	111	sündimus	45
x sõnnikulaoti	12	x sündivus	45
sõnnikulaotur	12	sünnikahjustus	100
sõralised	127	sünnitama	94
sõudmine	137	sünnituskahjustus	100
sõukruvi	118	sünoviaalmembraan	93
sätestama	52	sünteeskiud	135
sättima	52	sünteesilised kiud	135

x teadlane-meedik	105	teeninduskohamärgid	84
teadlaskaader	146	teeninduskombinaat	159
teadlaskraad	146	x teenindusmärgid	84
teadur	146	teenindustöötaja	159
teadusasutus	146	teenistus	39
teaduse ja tehnika		x tefte(e)l	158
progress	36	tegevarst	105
revolutsioon	36	tegevusi täitma	43
teaduse- ja tehnika-		tegevusjoon	61
revolutsioon	36	tehaseline valmidusaste	32
teadus- ja tehnika-		tehiskaaslane	124
revolutsioon	36	tehiskiud	135
x teaduslik asutus	146	tehismaterjal	26
teaduslik ja tehniline		tehissiid	135
progress	36	tehnika	22
x teaduslik sekretär	146	tehnikaesteetika	22
teaduslik-tehniline		x tehnik-organisaator	34
progress	36	x tehniline ümberrelvas-	
revolutsioon	36	tamine	31
x teaduslik töö	146	x tehnogeoloogia	136
teaduslik töökorraldus	41	tehnohoolda	31
teaduslugu	147	tehnohooldus	31
teadussekretär	145	tehnovõrgud	31
teadustootmiskoondis	30	teimija	35
x teadus-tootmiskoondis	30	x teine koosseis	139
teadustöö	146	II järgu kapten	72
teatesõit	140	x teisejärguline tee	85
teatriteadlane	147	teler	145
x teatroloog	147	televaataja	145
tee	90	televisioonivaataja	145
teehöövel	22	tellingud	158
teekattemärgised	86	teomees	149
x teekonnaleht	83	x temaatiline plaan	110
teekonnanumber	83	x Tema Kõrgus	61
teemaplaan	110	Tema Majesteet	61
x teemärgid	84	tent	118
teenindus	159	x teoinimene	45
x teenindusalatöötaja	159	teovõime tu	48

teraapia	103	tootlus	31,39
terapeut	105	tootmisala	38
x terasleht	27	tootmisdistipliin	42
terasplekk	27	tootmisesteetika	29
teraviljamajand	11	(x) tootmispraktika	111
termosauto	20	tootmise põhifondid	38
territooriumi haldus-		x tootmistrauma	100
jaotus	47	x tootmisvõimlemine	137
territoriaalne haldus-		torpeedo	75
üksus	47	torpeedokaater	75
territoriaalveed	58	x torujuhtmetransport	89
terroriakt	65	torutransport	89
x terroristlik akt	65	x toruveondus	89
x tervisetööstus	103	traal	116
tervishoid	101	traaler	116
tiheasula	131	traktoriagregaat	17
tiheküla	131	trammiliin	85
tiibur	116	trammitee	85
tiik	130	transistor	24
tiinus	94	x transkontinentaalne	38
x timmima	119	x transnatsionaalne (firma)	38
tingimisi	55	x transpordivahend	81
x tingimusi	55	transport	89
tingühik	18	x transportleping	90
x titreerimine	145	x trapp	118
tjuubing	24	trauma	100
tjuubingtoestik	24	traumatoloog-ortopeed	105
toimetaja	156	x traumavigastused	100
toimetus	155	treilerilaev	115
toiminguid sooritama	43	trepp	118
toitja kaotus	49	triblama	141
toitlusprogramm	37	trimmima	119
toitlustusasutus	159	trinitrotoluool	135
toitlustusettevõte	159	x troll	88
x toitlustusprogramm	37	trolli	88
x tool	135	trombotsüüdid	93
toore	26	troopika	131
tootlikkus	31,39	trossipuht	118

trotüül	135	turvavöö	82
trükivabadus	49	turvisemuster	86
x trümm	117	x tutvumine ümbritseva	
tsehhijuhataja	35	maailmaga	110
x tsehhiülem	35	tuular	12
x tsenter	91	tuulelaud	141
tsentrum	91	tuuluk	12
tsiviillennundus	122	tuumarakett	74
x tsiviillennuvägi	122	tuumarakettrelv	74
x tsiviiltransport	82	tuumarelvakandja	74
x tšinovnik	59	tuumarelvakandur	74
x tšokerdaja	35	tuumkirjakeel	149
tuberkuloosibakter	95	TV-saated	145
x tuberkuloosibatsill	95	TV-vaataja	145
tuberkuloosihaige	97	tôbi	95
tuberkuloositekitaja	95	tôbine	96
tugevdatud režiimiga		(haiguste) tõkestamine	102
kinnipidamiskoht	54	(haiguste) tõrje	102
x tugihaake seade	82	tõrjerakett	74
tuimastama	104	tõrv	28
x tuimendama	104	tõsielufilm	144
x tuimestama	104	tõstmine	138
tulejõud	79	x tõstukauto	25
tulemuslikkus	39	tõuk	126
tuletorn	119	tõukur	115
x tulevahtuse lõpetamise		tõukurpuksiir	115
joon	78	tõusmõed	7
tulevõimsus	79	tähelennundus	123
tulu	37	tähematk	140
tunde- ja tahtevald	110	tähesõit	140
tunnel	85	x täidesaatev ja kor-	
tunnustama rahvusvahe-		raldav organ	48
lise õiguse alusel	61	täideviija	52
x tupik	85	x täiendav õppus	111
turbekiri	149	täisfilm	144
turiaad	140	täiskogu	59
x turm	90	täiskäik	120
tursuma	98	täismontaažehitus	157

täispikk film	144	töötervishoid	101
täissõna	157	x töötingimused	49
x täistunne	101	töötlus	31
täisvalmis ehitamine	157	töötlusmetallurgia-	
täisvalmisehitus	157	tehas	29
täitev ja korraldav		x töötus	31,41
organ	48	x töötüli	55
(x)täitev-korraldav organ	48	töövaidlus	55
täitumistunne	101	töövõimetusleht	103
x täiusetunne	101	töövõimlemine	137
tänavaliiklus	89	töövõtuorganisatsioon	42
tävipaat	117	tööõigus	49
x tööalane kasvatus	109	tööõnnetus	100
tööde	31	tööõpetuse metoodika	109
töödistsipliin	42	x tööõpetuse õpetamise	
tööerakond	58	metoodika	109
x tööerakondlik partei	58	x tühik	14
x tööettevõtuorganisat-		tühimik	14
sioon	42	tüübing	24
x tööga kindlustatus	41	tüür	120
tööhõive	41	tüürimees	120
töökasvatus	109		
töökorraldus	41	U	
tööltvabastamine	55	udutuled	86
tööolud	48	ujuja	138
tööosaluskoeffitsient	42	ujula	141
x tööpidur	82	x (laevaga) ujuma	119
tööpuudus	41	ulmekirjandus	150
tööriistad	22	x ultralühilaine saatja	23
tööriistalukksepp	34	ultralühilainesaatja	23
x töösserakendatus	41	umbsoole ussjätke	93
tööstus	28	umbtee	85
tööstusesteetika	29	umbusaldus	64
tööstuskultuurid	15	unitõbine	97
tööstuskunstnik	153	universum	122
tööstuslikud taimed	15	x uperpall	90
x töö sõnavaraga	111	x uriiniteed	93
x töö teaduslik organi-		x usaldamatus	64
seerimine	41	usaldusavaldus	64

vanusepension	49	veisla	13
vanusetasu	49	vennad-muameedlased	154
x vappehalvatus	99	x vennad-musulmanid	154
vargakaitse	89	x venoossed veresoone	93
vargus	53	veoasendisse seadmata	86
varssuma	94	veok	87
varumeeskond	139	veondus	89
varuosa	24	verehaigus	95
varusaadik	59	x verekuulikesed	93
(x) vasa	23	verelibled	93
vastandlikud klassi-		vereliistakud	93
süsteemid	63	x vereplaadikesed	93
vastastu ts s	46	verine kõhutõbi	95
vastne	126	veritsustõbi	95
vastuluure	70	vesitõbi	95
vasturevolutsioon	62	vesivaksik	127
vastutusveeretis	64	x vestlussõnastik	150
vastutusvõime	48	vestlustund	110
veduk	87	vestmik	150
vedurauto	87	veterinaargünekoloogia	107
x veduritehitustehas	29	viadukt	85
veduritehas	29	videoõppevahend	112
vedurlaev	115	vigastus	100
x veealuste tiibadega		viibekoht	58
laev	116	viibemaa	58
veekogurjõujaam	30	viiend	38
veeliin	119	viinamarjakasvataja	18
x veemõõtur	127	viinamarjur	18
veenid	93	viirelind	127
x veerajameister	139	viires	127
veerelmu	88	viisaastak	38
veerem	89	viitemuusika	151
veeremine	121	vili	7
x veermaht	70	vilistlane	113
x veetõbi	95	viljakus	39
veevärk	31	viljavaheldussüsteem	16
veeõitsemine	129	vilje	15
veeõitseng	129	vilkur	86
veised	14	x vint	23, 118

virgutusvõimlemine	137	vähkkasvaja	100
viroloog	102	vähktõbi	96
viroloogia	102	väikeauto	87
x virosoloogia	102	väikekeemia	134
x virusoloogia	102	x väikelittraažiline auto	87
vitamiinipuudetõbi	96	väikesemahuline mootor	87
x vool (ookeanis)	131	väliarmee	68
x voolus	131	välikirurgia	102
vorst(id)	159	väliskeel	149
x vorstitooted	159	x välismaa kodanik	48
vundamentima	158	välisriigi kodanik	48
või	159	x väljalüps	8
võidurelvastumine	78	väljamaksmine	55
võimla	141	x väljapüük	120
võistlus	140	x väljateenitud puhkus	49
x võistlusdistantis	141	väljatööde	31
võistlusrada	141	x väljatöötus	31
võistlussõit	140	(haiguste) vältimine	102
x võistlustress	141	värihalvatus	99
võitlus	78	värvifilm	145
x võltsitud süüdistus	54	värvifoto	145
x võrdtäenduslikud teed	85	x värviline kapsas	129
x võrdväärtsuslikud teed	85	värvitelevisior	145
x võrkgraafik	43	värvitelevisioon	145
võrkskeem	43	värvustelevisioon	145
võõrkeel	149	vöötorav	127
väegrupp	69		
väekoondis	69	W	
väeosa	69	Wehrmacht	70
väetis(e)annus	15	Wehrmachti kapten	73
väetis(e)norm	15		
väetisus	69	Õ	
vähemlane	60	õde	105
vähemusrahvus	65	x õhkama	79
x (funktsioonide) vähe-		õhkima	79
nemine	94	õhkpaat	117
vähihaigus	96	õhkrehvid	82
x vähikasvaja	100	õhtuleht	155

õhtuõpe	108	õpilaste aktiveerimine	109
õhuarmee	68	õpilaste aktiviseeri-	
õhujõud	68	mine	109
x õhukaitse	78	õpinguraamat	113
õhuliiklus	89	õpiring	108
x õhupall	121	õppe-	108
x õhupiiri rikkumine	78	(x) õppeasutus	106
õhuruumi tungimine	78	õppeedukus	108
x õhusõjajõud	68	õppe- ja kasvatustöö	108
õhutõrje	78	õppejõudlus	108
õigeksmõistetud	54	õppekabinet	108
õigusabi	50	x õppe-kasvatustsotsess	109
õigusdoktor	147	x õppekompleks	109
õigus eluasemele	49	õppekomplekt	108
õiguskandidaat	147	õppekoormus	108
õigusnõuandja	50	x õppemetoodikanõukogu	109
õigusnõuandla	50	x õppe-metoodiline	
õigustalitus	50	kompleks	109
õigusteaduse doktor	50	x õppeprotsessi aktivi-	
x õigusteaduste doktor	50	seerimine	109
õigus tööle	49	x õppetöö organiseeri-	
õli	28	mise vorm	108
x õmbleja-motorist	34	x õppetöö vorm	108
õnnetus	100	õppevorm	108
õpetajate kogemus-			
loengud	109	Ä	
õpetamine ja kasva-		äraajamine	53
tamine	109	(haiguste) ärahoidmine	101
õpetlane	146	ärandamine	53,65
õpi-	108	x ärandamisvastane seade	89
õpiaeg	108	äranduskaitse	89
õpiedukus	108	äraviimine	53
x õpi- ja õppekomplekt	109	ärimees	45
õpijõudlus	108	äritsemine	39,46
x õpikomplekt	109	x ärritus	94
õpikoormus	108	ärrituvus	94
õpilaste aktiivista-			
mine	109		

Ö			
öökull	126	x üldkeheline ette-	
		valmistus	137
Ü		üldnõutavad kaubad	41
x ühemehearvuti	156	üldrahvalik arutelu	48
ühendkoor	152	x üldrahvalik streik	64
x ühenduskude	92	x üldrahvuslik streik	64
x ühene paatkond	141	üldrežiimiga kinni-	
ühesüst	141	pidamiskoht	54
x ühikvõimsus	32	üldstreik	64
ühisharjutus	111	üldtuimastus	104
ühiskond	62	x üldtuimestus	104
ühiskondlik kord	46	üldväeliik	68
x ühiskondlik transport	81	(x)ülehelikiirusega	
x ühiskondliku toitlusta-		lennuk	121
mise asutus	150	reaktiivhävitus-	
x ühiskondliku toitlusta-		lennuk	75
mise ettevõtte	150	ülehelilennuk	121
ühiskonna koguprodukt	37	x ülekaelasõit	90
ühiskonna kogutoode	37	ülekäigukoht	85,90
ühismajand	18	ülekäigurada	85
ühismäng	112	ülekäik	119
ühissõiduk(id)	81	ülemaaline streik	64
üksiharjutus	111	ülemkook	159
üksikbrigaad	70	ülesõidukoht	90
x üksikharjutus	111	ülesõit	119
üksikisik	48	ületuskoht	90
üksik-juhtpatari	70	x ümarpall	16
üksik-laskurbrigaad	70	ümbermarss	79
üksik-luurepataljon	70	ümberpaiskumine	90
üksikpataljon	70	ümberpöörd	79
üksikvõimsus	32	ümber reastuma	86
üldarmee	68	ümber rivistuma	86
x üldiselt kasutatav		ümberseadmeamine	31
transpordivahend	81	x ümbertöötlus	31
üldkasutatav		x üsaperiood	94
raamatukogu	152	üsisisene periood	94
x transpordivahend	81		

PROTOKOLLIDE NIMISTU,
KOOSOLEKUTE AJAD JA PÄEVAKORRAD

Prot. 1, 21.05.1958

Asutamiskoosolek. Ettekanne H. Meristelt. Juhatuse valimine.

Prot. 2, 04.06.1958

1. "Ohtulehe" tõlkekeele analüüs - H. Meriste.
2. Keele- ja tõlkealaste ettepanekute läbiarutamine.
3. Sektsiooni tööplaani kinnitamine.

Prot. 3, 23.10.1958

1. Ülevaade eelmiste koosolekute otsuste täitmisest.
2. Keele- ja tõlkeküsimusi.
3. Rahvamajanduse Nõukogu allasutuste nimetuste arutelu.
4. Edasine töökava.

Prot. 4, 11.12.1958

1. Jooksvas töös üleskerkinud keele- ja tõlkeküsimuste läbiarutamine.
2. Informatsiooni sektsiooni esindajate tutvumiskäigust TASS-i ja Üleliidulisse Raadiosse - A. Käär, H. Meriste.

Prot. 5, 15.01.1959

1. Ajakirja "Nõukogude Naine" keeleline ja stiililine analüüs - H. Heuer.
2. Läbirääkimised.

Prot. 6, 04.03.1959

Ajalehekeele konkreetsete üksikküsimuste arutelu.

Prot. 7, 26.05.1959

Tõlkeküsimustiku läbitöötamine.

Prot. 8, 29.10.1959

1. Eesti pärisnimede käänamisest - O. Ojasson.
2. Keele- ja tõlkeküsimusi.

Prot. 9, 15.12.1959

Ajalehe "Noorte Hääle" keelest ja stiilist - A. Käär.

Prot. 10, 13.01.1960

E. Nurme ettekanne normimuudatustest "Oigekeelsuse sõnaraamatus".

Prot. 11, 29.01.1960

1. E. Nurme teine ettekanne normimuudatustest "Oigekeelsuse sõnaraamatus".

2. Läbirääkimised.

Prot. 12, 10.04.1960

Keele- ja tõlkealaste päevaküsimuste arutamine ning viimasel ajal esinenud keelevääratuste analüüsimine - H. Meriste.

Prot. 13, 19.05.1960

Objekti kasutamisest eesti keeles (ajalehekeelest lähtudes) - J. Valgma.

Prot. 14, 09.01.1961

1. Ajakirjanduses täheldatud keelevääratuste analüüsimine - H. Meriste.

2. Algatatavate küsimuste arutamine.

Prot. 15, 21.04.1961

1. Tähelepanekuid "Sirbi ja Vasara" keelepruugist - H. Meriste.

2. Filmiterminoloogia ja OS - O. Ojasson.

Prot. 16, 26.05.1961

1. Laialisaadetud küsimustiku läbiarutamine.

2. Algatatavate küsimuste käsitlemine.

Prot. 17, 22.09.1961

1. Mõni sõna "Berliini kriisi" tagapõhjast - A. Käär.

2. "Spordilehe" ja "Noorte Hääle" keelepruugist - H. Meriste.

3. Algatatavaid küsimusi.

Prot. 18, 21.12.1961

1. Laialisaadetud küsimustiku läbiarutamine.

2. Algatatavaid küsimusi.

Prot. 19, 28.02.1962

1. Ajalehe "Kodumaa" keelepruugist - H. Meriste.

2. Aktuaalseid küsimusi.

Prot. 20, 11.04.1962

1. Eesti Raadio keel - A. Käär.
2. Algatatavaid küsimusi.

Prot. 21, 30.05.1962

1. Mõningaid küsimusi V. I. Lenini teoste tõlkimisel.
Poliitilisest terminoloogiast - E. Orgmäe, V. Pirson
2. Läbirääkimised.

Prot. 22, 12.09.1962

- Ajalehe "Pärnu Kommunist" keelest ja stiilist.
- Ajalehekeele päevaprobleeme - H. Meriste.

Prot. 23, 17.10.1962

1. Keelevääratusi ajakirjanduses viimasel ajal -
H. Meriste.
2. Küsimustiku arutelu.

Prot. 24, 21.11.1962

1. Tehnikatermini tõlkimise ja loomise põhiprobleemidest - A. Jürgenson ja L. Jürgenson.
2. Läbirääkimised.

Prot. 25, 19.12.1962

1. Ühtne rahvusvaheline mõõdusüsteem ja uued mõõtühikud - L. Lepik.
2. Oigusteaduse terminoloogia arutlus juriidilise oskussõnastiku maketi alusel.

Prot. 26, 17.01.1963

- Raadio ja televisiooni keelekultuur - I. Triikkel,
H. Meriste.

Prot. 27, 20.03.1963

1. Ajalehe "Säde" keel - I. Murakas.
2. Läbirääkimised.

Prot. 28, 10.04.1963

1. Tähelepanekuid keelevääratuste kohta ajakirjanduses - H. Meriste.
2. Küsimustiku läbiarutamine.
3. Algatatavaid küsimusi.

Prot. 29, 15.05.1963

1. Tõlkeküsimustik.
2. Algatatavaid küsimusi.

Prot. 30, 11.09.1963

1. Tähelepanekuid ETA keeletarvituse kohta - H. Vals.
2. Algatatavaid küsimusi.

Prot. 31, 27.11.1963

1. Ajalehe "Rahva Hääli" keelest - O. Ojasson.
2. Läbirääkimised.

Prot. 32, 24.01.1964

1. Mida oleks ajakirjanikul kasulik teada keemiast ja keemia terminoloogiast - O. Kirret.
2. Läbirääkimised.

Prot. 33, 04.03.1964

1. Tähelepanekuid keelevääratuste kohta ajakirjanduses - H. Meriste.
2. Algatatavaid küsimusi.

Prot. 34, 15.04.1964

1. Kas on tarvis täiendavaid kõnetlussõnu ?
2. Algatatavaid keeleküsimusi.

Prot. 35, 16.09.1964

1. "Noorust" lugedes - H. Vals.
2. Läbirääkimised.

Prot. 36, 21.09.1964

1. Vene nimede edasiandmisest eesti keeles - E. Nurm.
2. Läbirääkimised.

Prot. 37, 29.01.1965

- Mõningaid tõlkeprobleeme seoses J. Aldridge'i teose "Kütt" ilmumisega eesti keeles - U. Põks, V. Kivilo.

Prot. 38, 02.03.1965

1. Keelelisi minna- ja möödalaskmisi ajakirjanduses - H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Prot. 39, 20.04.1965

1. Kas sõnu võib kunstlikult luua ? (Tehissõnadest eesti keeles) - R. Kull.
2. Rajooniajalehe toimetuses kasutatav sõnavara - E. Kallas ("Pärnu Kommunist").
3. Läbirääkimised.

Prot. 40, 26.05.1965

1. Küsimustiku läbitöötamine.
2. Algatatavaid küsimusi.

Prot. 41, 20.10.1965

1. Bioloogiaterminid, eriti arstiteaduse oskussõnad ajakirjanduses - H. Jänes.
2. Algatataavaid küsimusi.

Prot. 42, 19.01.1966

1. 1965. a. ajakirjanduskeel - H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Prot. 43, 23.03.1966

1. Organisatsioonilisi küsimusi.
2. Mõningatest majandusalastest terminitest ajalehekeeles - U. Meriste.
3. Läbirääkimised.

Prot. 44, 20.05.1966

1. Redigeerimisel tekkivaid keelelisi probleeme. Ettekanne ENE keeleliselt toimetajalt N. Remmelilt.
2. Läbirääkimised.

Prot. 45, 11.09.1966

1. Neologismide probleeme - A. Kaalep.
2. Läbirääkimised.

Prot. 46, 25.10.1966

1. Vene-eesti polütehnilise sõnastiku väljaandmisest - R. Kull, H. Kuldma.
2. Mõnede oskussõnade tõlkimisest ja õigekirjast.

Prot. 47, 20.01.1967

1. 1966. a. ajakirjanduskeele head ja vead - H. Meriste
2. Läbirääkimised.

Prot. 48, 24.03.1967

1. Terminoloogiatöö küsimusi - R. Kull.
2. Tehissõnadesse ja võõrsõnadesse suhtumine - H. Saari

Prot. 49, 25.03.1967

Jooksvate keeleküsimuste arutelu.

Prot. 50, 26.03.1967

Aktuaalsed keeleküsimused spordiajakirjanduses - E. Loskit, H. Meriste.

Prot. 51, 20.09.1967

1. Nõukoguliku sõnavara juurutamine eesti kirjakeeles aastail 1917-1967 - E. Ahven.
2. Läbirääkimised.

Prot. 52, 15.12.1967

Kuidas üelda teisiti ? Stamp- ja parasiitkeelendeist
ajakirjanduses - U. Liivaku.

Prot. 53, 26.01.1968

1. 1967. a. ajakirjanduskeel - H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Protokollid aastatest 1968-1971 ei ole säilinud.
On olemas andmed järgmiste koosolekute kohta.

03.1968

1967. a "Horisondi" keel - T. Erelt.

10.10.1968

Hanejalad ja "hanejalad" - H. Vals.

28.01.1969

1968. a ajakirjanduskeel - H. Meriste.

25.03.1969

"Raadiolehest" ja "Televisioonist" - U. Liivaku.

11.11.1969

Ortoeepia küsimusi - A. Kungas.

26.03.1970

Ajakirjanduskeele rikked; vööromadussõnad; vöörsõna-
desse suhtumine; Sina - Teie - Tema - H. Ots.

30.09.1970

Tõlkeseminar.

14.01.1971

1970. a ajakirjanduskeel - H. Meriste.

16.03.1971

Sõjanduse terminoloogiast - V. Pant.

27.04.1971

Juuraterminoloogiast - E. Ridamäe.

17.11.1971

"Edasi" keelest - H. Meriste.

16.12.1971

Subjektiivsus ja ametlikkus keeles - J. Kaplinski.

Prot. 77, 18.01.1972

1. Meie ajakirjanduse üld- ja oskussõnavarast
aastal 1971 - H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Prot. 78, 22.02.1972

1. Meie ajakirjanduskeelest aastal 1971: ortoloogiast, lausestusest, stiilist, tõlgetest jm. - H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Prot. 79, 18.04.1972

Eesti Televisiooni keelepäev (Ajakirjanduslike Liidu keele- ja tõlkesektsiooni osavõtul).

1. Televisiooni keel - V. Põlma.
2. Läbirääkimised.

Prot. 80, 17.05.1972

- Informatsioon tõlkijate sümpoosionist ja nõupidamistest Moskvast ja Leningradis k.a. märtsis - E. Kärrike.
2. Jooksvat keeleinformatsiooni - H. Meriste.
 3. Läbirääkimised.

Prot. 81, 21.09.1972

1. Mõttekriips - kui mõttekas? - H. Vals.
2. Uudissõnavõistlusest ja uudissõnadest - R. Kull, T. Erelt, H. Meriste.
3. Läbirääkimised.

Prot. 82, 24.10.1972

1. Tüüpilisi keelekonarusi "Pärnu Kommunisti" käskkirjades (redigeerija märkmeid) - F. Grodinski.
2. Jooksvat keele- ja tõlkeinformatsiooni - H. Meriste.
3. Läbirääkimised. Algatatavaid küsimusi.

Prot. 83, 17.01.1973

1. Meie ajakirjanduse üld- ja oskussõnavarast aastal 1972 - H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Prot. 84, 14.02.1973

1. Meie ajakirjanduskeelest aastal 1972: õigekirjutusest, õigehäälusest, lausestusest, stiilist, tõlgetest jm. - H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Prot. 85, 22.03.1973

1. "Liikluseeskirjade" tõlkest - H. Saari.
2. Läbirääkimised.

Prot. 86, 17.04.1973

- "Ohtulehe" ja "Vetšerni Tallina" tõlkeanalüüs - H. Meriste, U. Liivaku.

Prot. 87, 15.05.1973

1. Merendusterminoloogia - A. Pärna, H. Kuivjõgi.
2. Läbirääkimised.

Prot. 88, 06.06.1973

Emakeele Seltsi ning Ajakirjanike Liidu keele- ja tõlkesektsiooni ühiskoosolek WJ. V. Veski 100. sünniaastapäeva tähistamiseks.

1. Uut keele kui suhtlemis- ja tunnetusvahendi teoorias - U. Meriste.
2. Unarsõnu "Eesti õigekeelsuse-sõnaraamatust" - P. Silla.
3. Mõttevahetus.

Prot. 89, 13.11.1973

Eesti Telegraafiagentuuri keeletarvitusest - H. Vals

Prot. 90, 18.01.1974

"Sirbi ja Vasara" keel - H. Meriste.

Prot. 91, 05.02.1974

Tähelepanekuid 1973. aasta ajakirjanduskeele kohta - H. Meriste.

Prot. 92, 28.02.1974

1. Sissejuhatav sõnavõtt - S. Uus.
2. "Edasi" keele analüüs - H. Meriste.

Prot. 93, 19.03.1974

1. Tähelepanekuid 1973. aasta ajakirjanduskeele kohta (lausestus, stiil, tõlkeseiku jm.) - H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Prot. 94, 19.04.1974

Ajakirjanike Liidu raadiožurnalistika sektsiooni ning keele- ja tõlkesektsiooni ühine koosolek.

1. Eesti Raadio keelepruugist - H. Vals, I. Murakas, U. Liivaku, H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Prot. 95, 14.05.1974

Ajakirjanike Liidu partei elu sektsiooni ning keele- ja tõlkesektsiooni ühiskoosolek. Oskussõnu parteitöö alalt, parteieluteemaliste kirjutiste ortograafia, sõnastus, stiil jm. - U. Liivaku, H. Vals.

Prot. 96, 15.10.1974

1. Tõlkimise päevaküsimusi - H. Meriste.
2. Algatatavaid küsimusi. Läbirääkimised.

Prot. 97, 14.11.1974

Kõneleb Juhan Peegel, kes on kakskümmend aastat žurnaliste koolitanud.

Prot. 98, 22.01.1975

1. Ülevaade 1974. a. ajakirjanduskeelest - H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Prot. 99, 21.02.1975

1. "Sirbi ja Vasara" 1974. a. keeletarvitus - H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Prot. 100, 26.02.1975

Loodusteadusest ja looduskaitsest ning nende terminitest ajakirjanduses. Reisimuljeid USA-st - J. Eilart.

Prot. 101, 31.03.1975

"Noorte Hääle" keelest ja stiilist - H. Vals.

Prot. 102, 22.04.1975

1. Aktuaalset keele- ja tõlkemait - H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Prot. 104, 28.10.1975

Ajakirjanike Liidu keele- ja tõlkesektsiooni ning põllumajandussektsiooni ühiskoosolek.
Põllumajandusterminite arutamine.

Prot. 105, 13.01.1976

1. Tähelepanekuid 1975. a. ajakirjanduskeele kohta - H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Prot. 106, 13.02.1976

"Sirbi ja Vasara" 1975. a. keele analüüs - H. Meriste

Prot. 107, 23.03.1976

Meie lasteajakirjanduse keeleline analüüs. "Täheke" keel - P. Silla, "Sädeme" keel - I. Rebane, "Pioneer" keel - U. Liivaku.

Prot. 108, 06.04.1976

1. Päevakajalisi keele- ja tõlkeasju - H. Meriste.
2. Küsimused-vastused ja läbirääkimised.

Prot. 109, 19.10.1976

Päevakajalisi keele- ja tõlkeasju - H. Meriste.

Prot. 110, 23.11.1976

1. Oskussõnaprobleeme ja tehnikasõnaraamat - H. Ots.
2. Läbirääkimised.

Prot. 111, 02.02.1977

1. Tähelepanekuid 1976. a. ajakirjanduskeele kohta - H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Prot. 112 puudub

Prot. 113, 17.05.1977

1. Eesti NSV maa-asulate (alevike ja külade) uue nimekirja rakendamisest ajakirjanduses - E. Toomaru.
2. Päevakajalist keele- ja tõlkemait - H. Meriste.
3. Läbirääkimised.

Prot. 114, 21.09.1977

NSV Liidu uue konstitutsiooni eesti tõlge.

Prot. 115, 29.11.1977

1. Moehaigused ja sõnasõnaline tõlkimine - H. Sepamaa.
2. Päevakajalisi keeleseiku - H. Meriste.
3. Läbirääkimised.

Prot. 116, 13.01.1978

"Sirbi ja Vasara" keel 1977. aastal - H. Meriste.

Prot. 117, 07.02.1978

1. Aktuaalkeelendid. Sissejuhatav ettekanne R. Kullilt.
2. Läbirääkimised.

Prot. 118, 19.05.1978

1. Eripärast sõnavara A. H. Tammsaare loomingus aastail 1900-1910 - K. Villemson.

Prot. 119, 31.10.1978

H. Meriste andis ülevaate päevakajalistest keeleasjadest, eriti aga 19.10.1978 toimunud Tapa keelepäevast. Seejärel analüüsis ta "Pärnu Kommunisti" keeletarvitust ja vastas küsimustele.

Prot. 120 puudub

Prot. 121, 17.01.1979

1. Keeleaktualiteete 1978. a. ajakirjanduskeele taustal - H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Prot. 122, 05.02.1979

"Sirbi ja Vasara" keel 1978. aastal - H. Meriste.

Prot. 123, 29.03.1979

1. Mõnda sõnakasutusest ajakirjanduses - H. Meriste.
2. Vastuseid nimede häälduse asjus - H. Saaßri.

Prot. 124, 24.04.1979

Purjespordi (resp. merenduse) terminite jm. spordisõnavara arutelu Purjetamisföderatsiooni, komitee "Olümpia 80" ja teiste organisatsioonide esindajate ning kõigi spordihuviliste osavõtul. Sissejuhatavad sõnavõttud - H. Jalasto, H. Kuivjõgi.

Prot. 125, 23.10.1979

1. Arengutendentse tõlkepraktikas. Tõlke adekvaatsusest - H. Tiidus, L. Metsar.
2. Läbirääkimised.

Prot. 126, 22.01.1980

1. Ajakirjanduskeel 1979 : tähelepanekuid ja mõtteid - H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Prot. 127 puudub

Prot. 128, 11. 03.1980

Lasteajakirjanduse keeleprobleemid.

1. Ettekanded "Sädeme", "Tähekes", "Pioneer", TV ja raadio esindajailt.
2. Läbirääkimised.

Prot. 129, 22.04.1980

Põllumajanduse oskussõnade üle arvamuste vahetamine. Sissejuhatav ettekanne EPA põllutöömashinate kateedri dotsendilt A. Reintamist.

Prot. 130, 27.06.1980

J. V. Veski päev teemal "Ajakirjanduskeel".

1. Saksa laensõnad "Marahva Näddala-Lehhes" - V. Kingisepp.
2. Ühiskondlik-poliitiline sõnavara nädalalehes "Perno Postimees" - M. Onga.
3. Tänapäeva ajalehekeele analüüs - J. Peegel.
4. Oskussõnatarvitus ajakirjanduskeeles - H. Meriste.
5. Veski vaimus lehte tehes - H. Vals.

Prot. 131, 20.01.1981

1. Aktuaalseid keeleseiku 1980. a. ajakirjanduskeele taustal - H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Prot. 132, 24.04.1981

1. Aktuaalseid termini- ja tõlkeküsimusi - H. Meriste.
2. Keelekorraldusest ja keeletendentsidest - A. Langemets.
3. Läbirääkimised.

Prot. 133, 28.10.1981

Liiklustermiinoloogias ja selle probleemidest - H. Meriste.

Prot. 134, 02.02.1982

Tähelepanekuid 1981. aasta ajakirjanduskeele kohta - H. Meriste.

Prot. 135, 09.02.1982

Käsitirjade redigeerimisest - H. Vals.

Prot. 136, 26.02.1982

1. "Sirbi ja Vasara" keel 1981. a. ja aktuaalsed keeleseigad - H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Prot. 137, 31.03.1982

Ajakirjanduse ja keele vahekorraldusest, eetikaküsimustest ja muust - H. Runnel, H. Vals.

Prot. 138, 05.05.1982

"Rahva Hääl" keeletarvitusest - H. Meriste.

Prot. 139, 25.05.1982

1. Rajoonilehtede keelest - R. Kõasik.
2. Päevakajalisi keeleküsimusi - H. Meriste.

Prot. 140, 13.10.1982

1. Tartu ülikooli eripäradest maailmakultuuri taustal - J. Eilart.
2. Tartu ülikool ja eesti keel - H. Rätsep.

Prot. 141 puudub

Prot. 142, 18.01.1983

1. Ajakirjanduskeelest 1982 - H. Meriste.
2. Läbirääkimised.

Prot. 143, 15.02.1983

Kuritarvitatavate sõnade sõnastik - O. Kruus.

Prot. 144, 31.03.1983

1. Eilseid ja tänaseid keeleprobleeme - H. Meriste.
2. Mõttevahetus.

Prot. 145, 24.05.1983

1. Emotsionaalsusest ja intellektuaalsusest ajakirjanduses - L. Villand.
2. 25 aastat Ajakirjanike Liidu keele- ja tõlke-sektsiooni - H. Meriste.
3. Läbirääkimised.

Prot. 146 puudub

Prot. 147 puudub

Prot. 148, 24.01.1984

1. Uut eesti sõjandussõnavaras - E. Veskimägi.
2. Pilguheit 1983. a. ajakirjanduskeelde - H. Meriste.
3. Läbirääkimised.

Prot. 149, 14.02.1984

Keelekonarustest ajakirjanike loodusartiklites ja keskkonnaalastes kirjutistes - V. Masing.

Prot. 150, 19.12.1984

1. Majanduskirjutiste keelest - U. Liivaku.
2. Läbirääkimised.

Prot. 151, 29.01.1985

1. Ajakirjanduskeel 1984 - U. Liivaku.
2. Läbirääkimised.

Prot. 152, 26.02.1985

1. Meditsiini oskussõnad ajakirjanduses - I. Laan.
2. Läbirääkimised.

Prot. 153, 18.03.1985

Keelenõuanne - T. Erelt, R. Kull, H. Saari.

Prot. 154, 15.04.1985

1. Suures Isamaasõjas rindeajalehtede toimetustes - I. Sikemäe.
2. Keeletahvel - H. Saari.

Prot. 155(A), 13.05.1985

1. Üht-teist tõlkevallast - U. Liivaku.
2. Küsimused ja sõnavõttud.

Prot. 155(B), 21.10.1985

Uue vehe-eesti sõnaraamatu I köitest - H. Leemets, H. Saari, R. Kull, T. Erelt, A. Õim.

Prot. 156, 18.11.1985

1. V. I. Lenini teoste uue väljaande tõlkimise ja redigeerimise probleeme - E. Orgmäe.
2. Läbirääkimised.

Prot. 157, 09.12.1985

1. Käsikiri toimetajast keeleteoimetajani - E. Mets ja H. Vals.
2. Läbirääkimised.

Prot. 158, 13.01.1986

1. Kirjakeele korraldus nüüd ja praegu - U. Uibo.
2. Läbirääkimised.

Prot. 159, 10.02.1986

1. Ajakirjanduskeel NLKP XXVII kongressi eel - U. Liivaku.
2. Läbirääkimised.

Prot. 160, 17.03.1986

Keelenõuanne - T. Erelt, R. Kull, E. Pajusalu.

Prot. 161, 14.04.1986

1. Eesti keele sünonüümisõnaraamat - A. Oim.
2. Läbirääkimised.

Prot. 162, 12.05.1986

1. Autonduse ja liikluse keelest ajakirjanduses - H. Ots.
2. Läbirääkimised.

Prot. 163, 27.10.1986

1. Soovitusi ja hoiatusi toimetajale - H. Saari.
2. Läbirääkimised.

Prot. 164, 24.11.1986

1. Pedagoogika oskuskeele korraldamisest - T. Erelt.
2. Läbirääkimised.

Prot. 165, 15.12.1986

1. Tarbetõlke retsensendyri kogemusi - H. Saari
2. Läbirääkimised.

Prot. 166, 12.01.1987

1. Ajakirjanduskeel täna ja homme - R. Kasik.
2. Läbirääkimised.

Prot. 167, 16.02.1987

1. Ajakirjanduskeel 1986 - U. Liivaku.
2. Läbirääkimised.

Prot. 168, 30.03.1987

1. Friedebert Tuglase kirjanikusõnavara iseloomulikke jooni - H. Rätsep.
2. Läbirääkimised.

Prot. 169, 13.04.1987

Keelenõuanne - T. Erelt, R. Kull, H. Saari.

Prot. 170, 11.05.1987

1. Üht-teist ETV keelepõrugi - H. Vals.
2. Läbirääkimised.

Prot. 171, 19.10.1987

1. Kõnetlusväljendeist eesti ja vene keeleks - A. Oim.
2. Läbirääkimised.

Prot. 172, 23.11.1987

1. Nimekirjutusraamatul jookseb juba teine korrektuur - H. Saari.
2. Läbirääkimised.

Prot. 173, 21.12.1987

1. Kuidas meie noorsoopublikatsioon oma lugejatega suhtleb - L. Villand.
2. Läbirääkimised.

Prot. 174, 18.01.1988

1. Ajakirjanduskeel 1987 - U. Liivaku.
2. Läbirääkimised.

Prot. 175, 15.02.1988

1. Keele ja kultuuri seostest möödunud aasta ajakirjanduses - H. Ots.
2. Läbirääkimised.

Prot. 176, 04.04.1988

Keelenõuanne - P. Päll, M. Raadik, T. Erelt, H. Saari.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Agur 1986 - Agur, U. Teaduslik-tehniline progress või teaduse ja tehnika progress? - Sirp ja Vasar, 11.04.1986.
- Erelt 1982 - Erelt, T. Eesti oskuskeel. Tallinn, 1982.
- Erelt 1987 - Erelt, T. Pedagoogika saab korrastatud terminivara. - Keelesõnumik. Tallinn, 1987, lk 18 - 24.
- Felber 1984 - Felber, H. Terminology Manual. Paris, 1984.
- Kuivjõgi 1984 - Kuivjõgi, H. Degradeeritud lahingulaev. - Sirp ja Vasar, 22.06.1984.
- Laan 1987 - Laan, I. Arstiteaduse oskussõnad ajakirjanduses. - Keelesõnumik. Tallinn, 1987, lk 25 - 33.
- Lõokene 1971 - Lõokene, M. Ajakirjanduskeelest. Tartu, 1971.
- Meri 1984 - Meri, L. Miks liinilaev banaane veab? - Sirp ja Vasar, 19.10.1984.
- Meriste 1975 - Meriste, H. Sissevaade ajakirjanduskeelde 1974. - Keel ja Kirjandus, 1975, nr 5, lk 283 - 294 ja nr 6, lk 350 - 356.
- Orgmäe 1987 - Orgmäe, E. V. I. Lenini "Valitud teoste" uue väljaande tõlge. - Keelesõnumik. Tallinn, 1987, lk 12 - 17.
- Saari 1980 - Saari, H. Omasõna ja võõrsõna paarid eesti oskussõnavaras (1). Eelduste loomine. - Keel ja Kirjandus, 1980, nr 11, lk 654 - 666 ja nr 12, lk 737 - 743.
- Saari 1981a - Saari, H. Omasõna ja võõrsõna paarid eesti oskussõnavaras (2). Omast vaatenurgast. - Keel ja Kirjandus, 1981, nr 4, lk 201 - 210 ja nr 5, lk 282 - 288.
- Saari 1981b - Саари Х. М. Анализ принципов эстонской терминологии. Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. Тарту, 1981.
- Saari 1986 - Саари Х. Норма, потенциал и эластичная кодификация. - В кн.: Общелитературный язык и функциональные стили. Вильнюс, 1986, с. 34 - 44.
- Vare 1984 - Vare, V. Kes degradeeris lahingulaeva? - Sirp ja Vasar, 27.07.1984.

Vint 1977 - Vint, H. Meie ajakirjanduskeelest 1976. - Sirp ja Vasar, 04.03.1977.

Argal, A., Erelt, T., Torop, K. Vene-eesti kutse- ja ametinimetuste sõnastik. Tallinn, 1979.

Eesti Nõukogude Entsüklopeedia. 1., 2., 7. kd, Tallinn, 1968, 1970, 1975.

Eesti-vene ja vene-eesti õigusteaduse sõnastik. Tallinn, 1971.

Kleis, R., Silvet, J., Vääri, E. Võõrsõnade leksikon. Tallinn, 1978.

Olev, K. Inglise-eesti-vene meresõnastik. Tallinn, 1981.

Poliitika ja majanduse oskussõnastik. Koost. E. Nurm, E. Raiet, M. Kindlam. Tallinn, 1955.

Poliitiline ökonoomia. Leksikon. Tallinn, 1985.

Tetsmann, A., Lind, H. Purjetaja sõnaraamat. Tallinn, 1980.

Vene-eesti geoloogia sõnastik. Koost. K. Orviku, E. Nurm, D. Kaljo jt. Tallinn, 1963.

Vene-eesti tehnika sõnaraamat. Tallinn, 1975.

Veskimägi, E., Ernits, H. Vene-eesti sõjanduse sõnaraamat. Tallinn, 1986.

Õigekeelsussõnaraamat. Toim. R. Kull ja E. Raiet. Tallinn, 1976.

РЕЗЮМЕ

Тема дипломной работы "Роль секции языка и перевода Союза журналистов ЭССР в развитии терминологии в 1958 - 1988 гг.". Основная часть работы посвящена обсуждению отдельных терминов по разным специальностям. За рассмотренный период проведено 177 заседаний секции, проблемы терминологии обсуждались почти на каждом из них. Постоянное внимание уделялось вопросам терминопотребления в периодике. Периодически проводились специальные заседания по вопросам терминологии определенной специальности. При оценке терминов исходили из следующих принципов: термин должен быть по возможности кратким, соответствовать нормам языка и быть системным. В языке журналистики из стилистических соображений допустимы разные варианты одного термина. При необходимости предлагается подходящий неологизм. В целом своеязычное слово предпочтительнее, чем иностранное. В секции постоянно занимались вопросами перевода терминов и следили за тем, чтобы терминология не подпала под губительное влияние других языков.

За тридцатилетний период своего существования в секции языка и перевода Союза журналистов проделана большая работа по развитию и обогащению эстонской терминологии.

SISUKORD

Sissejuhatus	1
Põllumajanduse terminoloogiast	6
Tehnika ja tööstuse terminoloogiast	20
Majanduse terminoloogiast	36
Oigusteaduse terminoloogiast	46
Poliitika terminoloogiast	56
Sõjanduse terminoloogiast	67
Liikluse terminoloogiast	81
Meditsiini terminoloogiast	92
Pedagoogika terminoloogiast	106
Mereterminoloogiast	114
Lennundus- ja kosmoseterminoloogiast	121
Loodusteaduse terminoloogiast	126
Sporteterminoloogiast	137
Kino ja televisiooni terminoloogiast	143
Muude alade terminoloogiast	146
Kokkuvõte	161
Register	167
Protokollide nimistu, koosolekute ajad ja päevakorrad	212
Kasutatud kirjandus	227
Резюме	229